

সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয় আলোচনী

২০০৩-২০০৫ বৰ্ষ

হাজো, কামৰূপ

তত্ত্বাবধায়ক
ড° জ্যোতিষ চন্দ্র বৰ্মন

সম্পাদক
শ্রীমাধৱ চন্দ্র দাস

সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয় জ্যলোচনী

২০০৩-২০০৫ বৰ্ষ

তত্ত্বাবধায়ক
ড° জ্যোতিষ চন্দ্র বৰ্মন

সম্পাদক
মাধৱ চন্দ্র দাস

সুবেন দাস মহাবিদ্যালয়
আলোচনী
২০০৩-২০০৫ বর্ষ

প্রকাশক
ছাত্র একতা সভা

বেটুপাতৰ পৰিকল্পনা
অঙ্গসজ্জা আৰু মুদ্রণ
জয়া অফ্‌ছেট প্ৰেছ
হাজো
ফোন : ৯৮৬৪২-০৫৫৬৯

সম্পাদনা সমিতি

উপদেষ্টা

ড° লোপা বৰুৱা

শ্ৰীমতী চলিহা

শ্ৰীপ্ৰসন্ন চহৰীয়া

মঃ আলী আকবৰ হুছেইন

সভাপতি

শ্ৰীসুবোধ চন্দ্ৰ চৌধুৰী

তত্ত্বাবধায়ক

ড° জ্যোতিষ চন্দ্ৰ বৰ্মন

সম্পাদক

শ্ৰীমাধৱ চন্দ্ৰ দাস

সদস্য/সদস্যা

শ্ৰীবিভা গোস্বামী, শ্ৰীবিষ্ণুকান্ত শৰ্মা,

শ্ৰীনিত্যানন্দ কলিতা, মঃ মস্তাকিন আহমেদ,

শ্ৰীপংকজ দত্ত, শ্ৰীজিগু কুমাৰ দাস,

চৈয়দ ময়িদুল ইছলাম, চৈয়দা জিলিমা বেগম,

শ্ৰীকুলদীপ দাস।

শ্রদ্ধাঞ্জলি

অসম মাতৃৰ হকে জীৱন আহুতি দিয়া
শত-সহস্ৰ শহীদৰ পবিত্ৰ স্মৃতিত
এই পংখ্যা আলোচনী
উচৰ্গা কৰা হ'ল।

—সম্পাদনা সমিতি—

বিদ্যা প্রশস্তি

(১)

বিদ্যা দদাতি বিনয়ং।
বিনয়াৎযাতি পাত্ৰতাম্।।
পাত্ৰতাৎ ধনমাপ্নোতি।
ধনাৎ ধৰ্মঃ তথা সুখম্।।

(২)

বিদ্যা নাম নবস্য কপম অধিকমপ্রচ্ছন্ন গুপ্তং ধনং।
বিদ্যা ভোগকৰী যশঃসুখকৰী বিদ্যা গুৰুনাং গুৰুঃ।।
বিদ্যা বন্ধুজনো বিদেশ গমনে বিদ্যা পৰং দৈবতং।
বিদ্যা বাজসু পূজিতা নতুধনং বিদ্যাবিহীনঃ পশুঃ।।

(৩)

স্বদেশে পূজ্যতে বাজা।
বিদ্যান্ সৰ্বত্র পূজ্যতে।।

অধ্যক্ষৰ মেজৰ পৰা

১৯৭৯ চনত অনুষ্ঠিত সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয়ে নিৰ্দিষ্ট লক্ষ্য আৰু উদ্দেশ্যৰে অগ্রসৰ হৈ কপালী জয়ন্তী বৰ্ষ অতিক্রম কৰিছে। বৃহত্তম হাজো অঞ্চলৰ শিক্ষানুৰাগী ব্যক্তিসকলৰ অক্লান্ত শ্রম আৰু অফুৰন্ত কৰ্ম শক্তিৰ ফলত জন্মলাভ কৰা এই মহান অনুষ্ঠানখনি পুণ্যভূমি হাজোৰ একমাত্র উচ্চশিক্ষা কেন্দ্ৰ। জন্ম লগ্নৰে পৰা হাজোৰ অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ পৰা লাভ কৰি অহা সহায় সহযোগিতাই মহাবিদ্যালয়খনৰ শ্ৰীবৃদ্ধিত বিশেষ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে। অনাগত দিনবোৰতো তদ্রূপ ধৰণে সঁহাৰি পায় থাকিম বুলি আমি আশাবাদী। সীমিত সা-সুবিধাৰ মাজেৰেই মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যাপক-অধ্যাপিকা সকলে পাঠদান কৰি শৈক্ষিক দিশতো উন্নত কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰিছে। পাঠদানৰ উপৰিও গৱেষণা তথা অন্যান্য বিদ্যায়তনিক ক্ষেত্ৰত নিয়োজিত হৈ তেখেতসকলে অধ্যাপনা কৰ্ম গতিশীল কৰিছে, যাৰ বাবে চূড়ান্ত পৰীক্ষা সমূহৰ ফল সন্তোষজনক। মহাবিদ্যালয়খনৰ সৰ্বাঙ্গীন উন্নতিৰ বাবে অধ্যাপক-অধ্যাপিকা তথা কৰ্মচাৰী সকলৰ সমূহীয়া প্ৰচেষ্টাৰ বাবে যথা সময়ত মহাবিদ্যালয়খনৰ NAAC ৰ দ্বাৰা প্ৰত্যাহীত হৈছে।

২০০৬ চনৰ ৩ আগষ্ট তাৰিখে অধ্যক্ষ হিচাবে মই দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰিছোঁ। কাৰ্য্যভাৰ গ্ৰহণ কৰিয়েই অনুষ্ঠানখনৰ সৰ্বতো প্ৰকাৰ বিকাশৰ বাবে পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰা হৈছে। এই ক্ষেত্ৰত অধ্যাপক-অধ্যাপিকা আৰু কৰ্মচাৰী সকলৰ ইতিবাচক সঁহাৰি উৎসাহজনক আৰু প্ৰেৰণাদায়ক। শৈক্ষিক দিশ উন্নত কৰাৰ লক্ষ্যৰে পাঠদানৰ লগতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলৰ শ্ৰেণীত উপস্থিতি নিয়মীয়াকৰণৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছে। সেইদৰে মহাবিদ্যালয়খনৰ বৃহত্তৰ স্বার্থৰ খাতিৰত আন কেতবোৰ ব্যৱস্থা লোৱা হৈছে। অসম চৰকাৰৰ বুনীয়াদ আঁচনিৰ আধাৰত নিৰ্মাণ কৰিবলৈ লোৱা পুথিভঁৰাল গৃহৰ নিৰ্মাণ কাৰ্য্যৰ প্ৰাৰম্ভিক কামখিনি খৰতকীয়াকৈ সম্পূৰ্ণ কৰা হৈছে। তদুপৰি উক্ত গৃহ সম্প্ৰসাৰণৰ বাবেও বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ লগত আৰ্থিক সাহায্যৰ বাবে যোগাযোগ কৰা হৈছে। বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ পুথিভঁৰালৰ কিতাপ ক্ৰয়ৰ বাবে অনুমোদিত ধনেৰে প্ৰায় ২ লাখ টকাৰ কিতাপ অচিৰে ক্ৰয় কৰা হ'ব। আন ২ লাখ টকাৰে পুথিভঁৰালটোৰ আধুনিককৰণৰ ব্যৱস্থা কৰা হ'ব। ইতিমধ্যে Internet ৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ লগতে অধ্যাপক-অধ্যাপিকা সকলে এই Internet ৰ সুবিধা লৈ ভালেখিনি উপকৃত হৈছে। LCD ৰ Project সাঙুৰি এটা Laptop আৰু চাৰিটা কম্পিউটাৰ। এতিয়ালৈ মহাবিদ্যালয়ত ৮ টা কম্পিউটাৰ যোগান ধৰা হৈছে। মহাবিদ্যালয়ৰ কাৰ্যালয়টো সম্পূৰ্ণ কম্পিউটাৰযুক্ত কৰাৰ ব্যৱস্থা লোৱা হৈছে। কোঠাৰ অভাৱত বৃত্তিমুখী বিষয় খোলাটো সম্ভৱ হোৱা নাই। নিৰ্মাণৰত বিজ্ঞান ভৱনৰ কাম সম্পূৰ্ণ হ'লে বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ লগত যোগাযোগ কৰি দুই/চাৰিটা বৃত্তিমুখী বিষয় খোলাৰ আঁচনি লোৱা হৈছে। ছাত্ৰী নিৰাসৰ নিৰ্মাণ কাৰ্য্য চলি আছে। অহা মাৰ্চ মাহৰ ভিতৰত ই সম্পূৰ্ণ হৈ উঠিলে মহাবিদ্যালয়খনৰ অনেক অসুবিধা লাঘব হ'ব। এই শিক্ষা বৰ্ষৰ পৰা মহাবিদ্যালয়ত Remedial Course (পৰিপূৰক পাঠ্যক্রম) খোলা হৈছে। চৰকাৰী বন্ধৰ দিনত পাঠদান কৰা এই ব্যৱস্থাবে চূড়ান্ত পৰীক্ষাত অনুত্তীৰ্ণ হোৱা ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলক বিনামূলীয়াকৈ পাঠদান কৰি থকা হৈছে।

সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয়ৰ সৰ্বোতপ্ৰকাৰ মঙ্গল কামনাৰে।

ড° বমেন তালুকদাৰ
অধ্যক্ষ

সম্পাদকীয় কৰ্ম

জন্মজন্মতে দেশ তথা জাতিৰ হকে প্ৰাণ আহুতি দিয়া বীৰ স্বহীদসকলগৈ মোৰ সত সত্ৰ প্ৰশিপাত জনাৰ্ণো। গগতে সিংকল প্ৰমাত-জীৱিত সাধকৰ অক্লান্ত শ্ৰম, মহান ত্যাগ তথা সু-ক্লিত প্ৰচেষ্টাতে সুবেন দাস মহাবিদ্যালয়ে ১৯৭৯ চনতে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰি ৰূপালী জয়ন্তী বৰ্ষ অতিক্ৰম কৰিলে সেই ব্যক্তিসকলগৈ মোৰ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা জ্ঞাপন কৰিছে।

আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ একতা সভাৰ আণোচনী সম্পাদক হিচাপে মই মোৰা ১১/৯/০৩ তাৰিখে দায়িত্বভাৰ গ্ৰহণ কৰোঁ। সুবেন দাস মহাবিদ্যালয়ৰ দৰে এখন ঐতিহ্যমণ্ডিত শিক্ষানুষ্ঠানৰ ক্ষেত্ৰত এনে দায়িত্বভাৰ গ্ৰহণ কৰি মই গোঁবৰ অনুভৱ কৰিছোঁ। মোক এই পদবীটোৰ বাবে বিনা প্ৰতিদ্বন্দিতাবে মনোনীত কৰি মহাবিদ্যালয়খনলৈ মেৰা আগবঢ়াবলৈ সুযোগ দিয়াৰ বাবে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক ধন্যবাদ মাচিগোঁ। দায়িত্বভাৰ গ্ৰহণ কৰিয়েই দুখন প্ৰাচীৰ পত্ৰিকা প্ৰকাশ কৰিছোঁ। বিগত বছৰৰ দৰে এই বছৰো আমাৰ বিদ্যালয়ৰ আণোচনীখনৰ সম্পাদনা সংকলন কৰিবলৈ পাই তথা আপোনাসৰৰ হাতত সগোঁবৰে অপৰ্ণ কৰিবলৈ পাই মই মথেষ্ট আনন্দ অনুভৱ কৰিছোঁ।

সাহিত্য হৈছে জাতিৰ সভ্যতা-সংস্কৃতি আৰু যুগৰ প্ৰতিচ্ছবি। সাহিত্যত একোটা যুগৰ প্ৰতিফলন ঘটে। সাহিত্য সদায় জীৱন আৰু সমাজৰ গগত জড়িত থাকে। সময়ৰ পৰিৱৰ্তনৰ গগে গগে মানুহৰ চিন্তাধাৰা, তাৰ অনুভূতি আদিৰ পৰিৱৰ্তন ঘটে, সেয়েহে পৰিৱৰ্তিত চিন্তাধাৰাৰ বাস্তৱ প্ৰতিফলন সাহিত্যতো প্ৰতিবিম্বিত হয়। সাহিত্যৰ সম্পৰ্ক, জীৱন আৰু জগতৰ বিচিত্ৰ অভিজ্ঞতা তথা উপলব্ধিৰ চিত্ৰায়নৰ গগত আৰু তাৰ অধ্যয়নৰ জৰিয়তে পোৱা ব্যক্তিৰ অনুভৱৰ গগত। এনেভাৱেই সাহিত্যই মানুহক দিয়ে মূণ্যবোধৰ শিক্ষা।

সপোনৰ পৰা বাস্তৱলৈ

আমি কৰা সমাজখনৰ সাম্প্ৰতিক পংকিল অৱস্থাটোৱে কোনো চেতনা সম্পন্ন ব্যক্তিক বাক মনোকষ্ট নিদিমে? ধৰ্মৰ দৰে অতিশয় স্পৰ্শকাতৰ বিষয়কো নৈ চতুৰবিদসকলে খেলো কৰিছে। শ-শ লোক ধৰ্মীয় গোড়ামী আৰু ব্যভিচাৰৰ বলি হৈছে। ৰাজনৈতিক জোৱাৰৰ উত্থান-পতনে দেশখনৰ ৰাজনৈতিক সুস্থিৰতা অভাৱিত কৰিছে। এইবোৰ কাৰণত জনসাধাৰণৰ এই বিক্ষোভক বহু পৰিমাণে বিচ্ছিন্নতাবাদী, পৃথকবাদী সাম্প্ৰদায়িক আন্দোলনে পৰিচালিত কৰিছে। যশত দেশখনৰ বিভিন্ন প্ৰান্তত সংঘটিত হোৱা হিংসাত্মক কাৰ্যকলাপে ইয়াৰ অখণ্ডতাৰ প্ৰতি ভাবুকিৰ সৃষ্টি কৰে। বিদেশী বহিস্কাৰ আন্দোলনে ৰাজ্যখনলৈ কিমান দূৰ পুংল কঢ়িয়াই আনিগৈ বা যুৱ সমাজক কিমান বেছি পৰিমাণে অস্থিৰ আৰু হতাশ কৰি তুলিগৈ সি সহজেই অনুমেয়। তাৰ পাছতেই বহু বিভক্ত হৈ ভিন ভিন পৰিচয়েনে ভিন ভিন জনগোষ্ঠীয়ে নিজস্ব বিকাশৰ বাবে নিজস্ব মতেৰে ৰাজপথলৈ ওলাই আহিছে। উদ্দেশ্য সিদ্ধিৰ বাবে সংগঠনসমূহে পোনপটীয়াকৈ বাছি গৈছে। সশস্ত্ৰ

সংগ্ৰাম। ক্ষুদ্ৰ জাতিসমূহৰ মাজত গা কৰি উঠিছে আত্মনিয়ন্ত্ৰণৰ প্ৰশ্ন। কিন্তু এইবিলাক কাৰ্যকলাপৰ জৰিয়তে ভাজনমুখী চিন্তা-চৰ্চাৰ বাহিৰে কিবা গঠনমূলক কাম হৈছে নেকি? ব্যক্তি সম্ভ্ৰাস আৰু সেই সম্ভ্ৰাস দমনৰ নামত চৰকাৰে জাপি দিয়া ৰাষ্ট্ৰসম্ভ্ৰাসে জনগণক জুৰুণা কৰিছে। ছাত্ৰ বা যুৱক হিচাবে আমি এনে এটা বিপ্লুত উপনীত হৈছোঁহি যে আমাৰ সপোনবোৰ ভৱিষ্যতে বাস্তৱায়িত হোৱাৰ সম্ভাৱনাবোৰ নিঃশেষ হৈ গৈছে, আমি সপোনহীন হৈ পৰিছোঁ, হেৰুৱাই পেলাইছোঁ সকলো উদ্যম। এই অনিশ্চয়তা কেৱল ছাত্ৰ বা যুৱকসকলৰ মাজতেই সীমিত নহয় দেশৰ সকলো জনসাধাৰণৰ মাজত বিৰাজমান। চলিত ব্যৱস্থাই মানুহৰ আশা আকাংক্ষাৰ প্ৰতি বৃদ্ধাং প্ৰদৰ্শন কৰিছে, শূন্য কৰিছে জীৱন আৰু মানুহৰ মূণ্য, বিপন্ন কৰিছে ভৱিষ্যত।

কিন্তু উৰলি মোৰা ধৰটো আমি কেনেকৈ সজাম? সেইবাবে ছাত্ৰ-যুৱসমাজৰ বাবে প্ৰকৃত শিক্ষা অতি জৰুৰী। যি শিক্ষাই মানৱীয় প্ৰমূণ্যৰ পূৰ্ণ উৎকৰ্ষ সাধন কৰি সমস্যা সমূহৰ বাস্তৱ পৰ্যবেক্ষণৰ জৰিয়তে ছাত্ৰ সমাজৰ ভৱিষ্যত সুনিশ্চিত কৰিব পাৰে সেই শিক্ষাই প্ৰকৃত শিক্ষা। আমাৰ চাকৰীমুখী শিক্ষা ব্যৱস্থাত মানৱীয় প্ৰমূণ্যৰ ওপৰত কোনো ধৰণৰ আণোকপাত কৰা হোৱা নাই। তাৰোপৰি শিক্ষাৰ অন্তত কৰ্ম সংস্থানৰ যি প্ৰকট সমস্যা সি ছাত্ৰ-যুৱকসকলৰ সন্মুখত দাঙি ধৰে অন্ধকাৰ ভৱিষ্যতৰ প্ৰচ্ছমা। শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ আমূল পৰিৱৰ্তন কৰি ব্যৱহাৰিক মূণ্য থকা শিক্ষা ব্যৱস্থা প্ৰৱৰ্তনৰ জৰিয়তে ছাত্ৰ যুৱকসকলৰ ভৱিষ্যত নিশ্চিত কৰিবলৈ সমাজৰ সকলো অংশৰ পৰা সহাবিৰ প্ৰয়োজন।

শেষ বিচাৰত ক'ব পাৰি আমাৰ শৈক্ষিক সমস্যাবোৰ সমাধানৰ বাবে অৰ্থনৈতিক সাম্য অপৰিহাৰ্য। সেয়ে আমাৰ সপোনবোৰ দ্বিধকত পৰিণত কৰিব খুজিলে ছাত্ৰ ব্যৱস্থাৰ পৰা আমি পৰিৱৰ্তনমুখী প্ৰক্ৰিয়াটোৰ সৈতে নৈতিক আৰু আদৰ্শগত একাত্মতাবে সুস্থ অধ্যয়ন আৰু বিজ্ঞেয়গৰ যোগেদি প্ৰত্যাশাৰ ভৱিষ্যতৰ বাবে নিজক প্ৰস্তুত কৰিব লাগিব। তেতিয়াহে আমি বাস্তৱিকতে মানুহৰ এখন সমাজ পাবলৈ আশা কৰিব পাৰোঁ।

কৃতজ্ঞতা স্বীকাৰ

এইখিনিতে আণোচনীখনৰ ছপা সংকলনত মোক বিশেষভাৱে সহায় কৰা সম্পাদনা সমিতিৰ সমূহ অধ্যাপক-অধ্যাপিকা তথা ছাত্ৰ সদস্যবৃন্দৰ গগতে মানৱীয় অধ্যক্ষ মহোদয় ড° নিশিকান্ত ডেকা দেৱ আৰু তহাৰধায়ক ছাৰ ড° জ্যোতিষ চন্দ্ৰ বৰ্মণদেৱলৈ মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছোঁ। আণোচনীখন প্ৰকাশ কৰি উলিওৱাত প্ৰৱন্ধ-পাতি, গল্প, কবিতা ইত্যাদি বিভিন্ন লেখা আগবঢ়োৱাৰ বাবে শিক্ষক-শিক্ষিমিত্ৰী তথা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ ওচৰত মই চিৰকৃতজ্ঞ। গগতে মোক সৰ্বক্ষেত্ৰতে সহায় কৰা বন্ধু-বান্ধৱীবৰ্গ সমিদ্ৰুণ, জিন্টু, কমলেশ, সঞ্জীৱ, দীপাংকৰ, ৰূপম, জিগিমা, ঠুনু, চিত্ৰা, ভূমিতা এই আটাইবোৰলৈ মই ধন্যবাদ তথা মোৰ বন্ধুত্বপূৰ্ণ মৰম মাচিগোঁ।

শ্ৰদ্ধাৰে—

শ্ৰীমাধৱ চন্দ্ৰ দাস
সম্পাদক, আলোচনী

সূচী পত্ৰ

প্ৰবন্ধ

- ☞ আধুনিক ব্যাকৰণ আৰু ভাষাবিজ্ঞানৰ গতি-প্ৰকৃতি—
ড° জ্যোতিষ চন্দ্ৰ বৰ্মন/১
- ☞ ভাৰতীয় সাহিত্য আৰু জাতীয় সংহতি—
বিষ্ণু কান্ত শৰ্মা/৪
- ☞ সাহিত্য নো কি—
ছয়নিকা কলিতা/৮
- ☞ একবিংশ শতিকা আৰু অসমৰ লোকসংস্কৃতি—
মন্নি কাকতি/১১
- ☞ অসমীয়া সংস্কৃতিৰ বৈশিষ্ট্য—মইনাজান মেধি/১৪
- ☞ অসমৰ সত্ৰ-সংস্কৃতি—
মৃণালিনী কলিতা/১৭
- ☞ উচ্চ শিক্ষাৰ ব্যক্তিগতকৰণ
ভবিষ্যতৰ ফ্ৰেংকেনষ্টাইন—
নিত্যানন্দ কলিতা/২০
- ☞ আৰ্থ সামাজিক দিশত ক্ষুদ্ৰ-গ্ৰাম্য উদ্যোগৰ ভূমিকা—
মীনাকুমাৰী দেৱী/২৩
- ☞ দিশহাৰা হৈছে এই প্ৰজন্ম—
চেয়দ ময়িদুল ইছলাম বৰা/২৬
- ☞ এইডছৰ বিষয়ে জানক সুবক্ষিত জীৱন-যাপন কৰক—
তপন চন্দ্ৰ কলিতা/৩০

কবিতা

- ☞ অ' মোৰ আইটি—
বঞ্জু ঠাকুৰীয়া মেধি/৩১
- ☞ আমাক শান্তি লাগে—
নখেন দাস/৩২
- ☞ মোৰ জীৱনৰ লক্ষ্য—
জয়া মালাকৰ/৩২

- ☞ স্বাধীনতা দিবস ২০০৪ চন—
বাজু কলিতা/৩৩
- ☞ আৰবণী—
আজমিন চালমা (বিউটি)/৩৩
- ☞ মৃত্যু—
সঞ্জীৱ কুমাৰ ডেকা/৩৪
- ☞ গোলাপ—
মিনজুৱাৰা বেগম/৩৪
- ☞ কাববাবে কবিতা—
বলেন কুমাৰ দাস/৩৫
- ☞ অভিমান যদি স্মৃতি হয়—
সংগীতা গুঁজা/৩৫
- ☞ তুমি আৰু তোমাৰ সোণালী কলম—
বেলী দাস/৩৬
- ☞ মা—
লুটফৰ বহমান/৩৬
- ☞ আদিপাঠ প্ৰেমৰ—
বমেন চন্দ্ৰ মালাকাৰ/৩৭
- ☞ হাঁহি ভবা চকুলো—
ইকবাল আহমেদ/৩৭
- ☞ সপোন বচি বচি—
মফিদা বেগম/৩৮
- ☞ ইচ্ছা—
বিজুমনি দাস/৩৮
- ☞ প্ৰকৃত বন্ধু—
বনজীত মালাকাৰ/৩৯
- ☞ সি এটা দূৰন্ত ভাগৰুৱা—
জেবিফা বহমান/৩৯
- ☞ তোমাৰ আঙঠি পিন্ধোৱা—
বাহাৰুল ইছলাম/৪০
- ☞ অৰ্পণ—
মইনাজান মেধি/৪০

গল্প

- ☞ সন্তানহীনা—
ড° পাৰুল দাস/৪১
- ☞ আশীৰ্বাদ—
ইমবাণ হুছেইন/৪৩

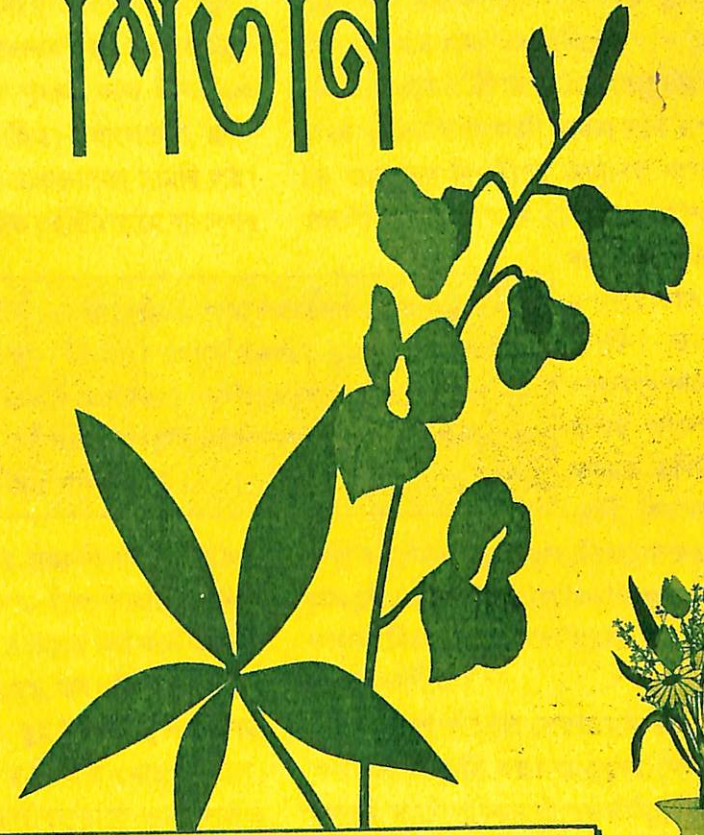
প্ৰতিবেদন

- ☞ খেল বিভাগৰ সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন—
বমিজউদ্দিন আহমেদ/৪৫
- ☞ তৰ্ক বিভাগৰ সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন—
চেয়দা জিলীমা বেগম/৪৬
- ☞ শব্দৰ চৰ্চা বিভাগৰ সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন—
দিপাংকৰ দাস/৪৭
- ☞ তৰ্ক বিভাগৰ সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন—
চেয়দ ময়িদুল ইছলাম বৰা/৪৮

প্ৰবন্ধ

শিতান

“সাহিত্যৰ লক্ষ্য হৈছে মানুহক
নিজক নিজে বুজিবলৈ সক্ষম কৰা,
আত্মবিশ্বাস জন্মোৱাত
আৰু সত্যৰ অনুসন্ধান কৰাত সহায় কৰা,
সজ কথাত আত্মনিয়োগ কৰিবলৈ বল দিয়া
আৰু অন্তৰত সৌন্দৰ্যবোধ জন্মাই
জীৱনটো পৱিত্ৰ কৰা।”

“প্ৰবন্ধ শব্দৰ ব্যুৎপত্তিগত অৰ্থ হ'ল—
প্ৰকৃষ্ট বন্ধন।
ভাৱ, ভাষা, চিন্তা আৰু সৃষ্টি কৌশলৰ এই বন্ধন।”

আধুনিক ব্যাকৰণ আৰু ভাষাবিজ্ঞানৰ গতি-প্ৰকৃতি (ঐতিহাসিক অধ্যয়ন)

ড° জ্যোতিষ চন্দ্ৰ বৰ্মন
অধ্যাপক, অসমীয়া বিভাগ

আধুনিক ভাষা বিজ্ঞানীসকলে পৰম্পৰাগত ব্যাকৰণৰ এটা বৈপ্লৱিক পৰিৱৰ্তন বিচাৰিলে। ঐতিহাসিক দৃষ্টিকোণৰ পৰা চালে ব্যাকৰণে ভাষাগত বৈশিষ্ট্যৰ লগতে ভাষাশৈলীৰ বিচাৰ বিশ্লেষণে কৰা দেখা যায়। আলেকজেণ্ড্ৰিয়ান ফৈদৰ বৈয়াকৰণবিদ সকলৰ মতে 'ব্যাকৰণ মানে কথিত ভাষাৰ শৃঙ্খলা আৰু ভাষাতত্ত্বৰ আলোচনাই নহয়; ইয়ে সাহিত্য-সমালোচনা, ছন্দ-অলংকাৰ আৰু ভাষাতত্ত্বৰ আলোচনাকো সামৰি লয়। তাৰ পাছত ৰোমান আলংকাৰিক কুইণ্টিলিয়ামে ব্যাকৰণৰ দুটা শাখা— সাহিত্য অধ্যয়ন আৰু শুদ্ধ লেখন-শৈলীৰ লগতে বাক-শৈলীৰ কথা ব্যাকৰণৰ আলোচ্য বিষয় বুলি উল্লেখ কৰে।

উনৈশ শতিকাৰ

পাছত ব্যাকৰণে বিজ্ঞানসন্মত বাক্য-বিন্যাসাত্মক গঠনৰ আলোচনা কৰিবলৈ লয়। জগত-খ্যাত ভাষাবিদ হেনৰি ছুইটৰ 'এ নিউ ইংলিছ গ্ৰামাৰ'ত উল্লেখ কৰা মতে ব্যাকৰণ শব্দটোৰ এটা বিস্তৃত অৰ্থও আছে, যাৰ দ্বাৰা ভাষাশৈলীৰ বিজ্ঞান সন্মত অধ্যয়ন সম্ভৱ। ছুইটে অৱশ্যে ব্যাকৰণত অব্যাকৰণগত বিষয়ৰ কথা মানি ল'ব খোজা নাছিল। তেওঁৰ মতে ব্যাকৰণে প্ৰণালীবদ্ধভাৱে ভাষাশৈলীৰ শুদ্ধতা পৰ্যবেক্ষণ কৰে আৰু তাৰ বিৱৰণ বৰ্ণনাত্মক দৃষ্টিভংগীৰে দাঙি ধৰে। আধুনিক ব্যাকৰণ হিচাপে 'এ নিউ ইংলিছ গ্ৰামাৰ' (১৯৯১) পুথিখনি উল্লেখযোগ্য।

উইলিয়াম দ্ৰাইট ছুইটনি ইংৰাজী ভাষাৰ বিশ্ববন্দিত

বৈয়াকৰণবিদ আৰু ভাষাবিদ। ছুইটনিৰ মতে ব্যাকৰণ হ'ল বিজ্ঞান। ব্যাকৰণে ভাষাৰ বাবে কোনো নীতি-নিৰ্দেশনা প্ৰস্তুত নকৰে, ই কেৱল মান্য ভাষাৰ শুদ্ধ গতিপথ ক্ৰমানুসাৰে নিৰ্দ্ধাৰণ কৰে। তেওঁৰ উল্লেখযোগ্য ব্যাকৰণ পুথিখনৰ নাম হ'ল 'এছেনছিয়েল অফ ইংলিছ গ্ৰামাৰ' (১৯৭৭)। ছাৰ ছি. ফ্ৰিজে 'ষ্ট্ৰাকছৰ অফ ইংলিছ' (১৮৫২) নামৰ পুথিখনিত ইংৰাজী ভাষাৰ গঠন সম্পৰ্কে ক'বলৈ গৈ ব্যাকৰণৰ বিপৰীতে আধুনিক ব্যাকৰণে ভাষাৰ প্ৰণালীবদ্ধ বিশ্লেষণ আৰু বিবিধ কলা-কৌশলৰ আলোচনা

কৰে। মধ্যযুগৰ নৱজাগৰণৰ কালছোৱাত গ্ৰীক আৰু লেটিন ভাষাত হোৱা ব্যাকৰণৰ আলোচনাই নৱতম প্ৰথম আলোচনা। গ্ৰীক ভাষাত এৰিষ্টটলৰ শব্দৰ শ্ৰেণী বিভাগৰ আলোচনাই

হ'ল আধুনিক ব্যাকৰণৰ বিজ্ঞানসন্মত আলোচনাৰ আৰম্ভণি। এৰিষ্টটলৰ ব্যাকৰণৰ আলোচনাত বৰ্তমান কালৰ নিৰ্দেশক ক্ৰিয়াবাচক শব্দৰ আলোচনাও মনকৰিবলগীয়া।

বিংশ শতিকাৰ শেষৰফালে ভাষাৰ বিবিধ বিষয়ৰ অধ্যয়নৰ অগ্ৰগতি হয়। ব্যাকৰণৰ গোড়া নীতি অথবা ধাৰণাৰ সলনি পৰিস্কাৰ বা শুদ্ধ নীতিৰ উদয় হ'ল। লগতে ভাষা অধ্যয়নক বিশেষ পটুৱৈ শ্ৰেণীৰ পৰা সাধাৰণ মানুহে অধ্যয়ন কৰিব পৰাকৈ ভাষা-প্ৰণালী আৰু ভাষা-পৰিবৰ্তনৰ বিবিধ বিষয় আধুনিক ভাষাবিজ্ঞানত আলোচিত হ'ল।

প্ৰণালীবদ্ধ ভাষা বৈজ্ঞানিক অধ্যয়নেই হৈছে

প্ৰণালীবদ্ধ ভাষা বৈজ্ঞানিক অধ্যয়নেই হৈছে ভাষা বিজ্ঞান। ভাষাবিজ্ঞানত অনুমান অথবা কল্পিত কথাৰ অৱতাৰণা কৰা নহয়। আনকি আৰ্য্যক অথবা অলিখিত সাংস্কৃতিক উপাদানৰ কথাও ভাষাবিজ্ঞানত আলোচিত নহয়।

ভাষা বিজ্ঞান। ভাষাবিজ্ঞানত অনুমান অথবা কল্পিত কথাৰ অৱতাৰণা কৰা নহয়। আনকি অব্যক্ত অথবা অলিখিত সাংস্কৃতিক উপাদানৰ কথাও ভাষাবিজ্ঞানত আলোচিত নহয়। ভাষা বিজ্ঞানৰ অধ্যয়নত ভাষা-দৰ্শনৰ শৃংখলাও মন কৰিবলগীয়া। এইখিনিতে ভাষাতত্ত্ব আৰু ভাষা বিজ্ঞানৰ সম্পৰ্ক কেনে ধৰণৰ তাক চাবলগীয়া। বিশিষ্ট ভাষাবিদ জেমছ্. বি. মেকমিলানৰ মতে ভাষাতত্ত্বৰ আলোচনা কৰা ভাষাতাত্ত্বিক সাধাৰণতে কোনো পুথি, লিখিত তথ্য (শিলালিপি আদি)ৰ আধাৰত ভাষাৰ এটা শুদ্ধ আৰু পূৰ্ণ ৰূপ নিৰ্ণয় কৰে। ভাষাবিজ্ঞানত কেৱল কোনো এটা ভাষাৰ গঠন পদ্ধতিৰ প্ৰণালীবদ্ধ আলোচনা দাঙি ধৰাজনেহে ভাষা বিজ্ঞানী। অৱশ্যে ভাষাতত্ত্বৰ অধ্যয়নত শিলালিপি, প্ৰাচীন পুথিৰ পাঠোদ্ধাৰ, পুৰাতত্ত্বৰ অধ্যয়ন, আৰু গ্ৰন্থপঞ্জীৰ বিৱৰণ আদিকো সামৰি লয়।

আধুনিক ভাষাবিজ্ঞানৰ গতি-প্ৰকৃতি নিৰ্ণয়ত ভাৰত ইউৰোপীয় পৰিয়ালৰ ভাষাসমূহৰ তুলনামূলক অধ্যয়নে নতুন গতিপথৰ সূচনা কৰে। লগতে, ভাষা-অধ্যয়নক বিজ্ঞানৰ শাৰীলৈ নিয়াত নতুন মাত্ৰা প্ৰদান কৰে। সিবোৰে ভাষাৰ বংশানুক্ৰমিক সম্পৰ্কৰ কথাও বিচাৰ কৰে। আধুনিক ভাষা বিজ্ঞানৰ এই সময়ছোৱাক ১৮২০ চনৰ পৰা ১৮৭৫ চনলৈ ধৰিব পাৰি। এই সময়ছোৱাতে জাৰ্মান ভাষাত ভাষাবিজ্ঞানৰ এক যুগান্তকাৰী জয়যাত্ৰা আৰম্ভ হয়। এই ক্ষেত্ৰত গ্ৰীমৰ 'জাৰ্মানিক গ্ৰামাৰ' (১৯২৮) ৰ কথাও উল্লেখনীয়। ইফালে ইংৰাজী ভাষাৰ অভিধান 'অক্সফোৰ্ড ইংলিছ ডিকছ'নাৰি' (১৮৫৮ চনত আৰম্ভ কৰি ১৮২৮ চনত সমাপ্ত কৰে) আধুনিক ভাষাবিজ্ঞান চৰ্চাত এক উল্লেখনীয় অৱদান।

১৮৭৫ চনত কাল ৱাৰ্নাৰৰ বিজ্ঞানসন্মত 'ধ্বনি-পৰিৱৰ্ত্তন' শীৰ্ষক আলোচনা আধুনিক ভাষাবিজ্ঞানৰ অধ্যয়নত এক নতুন চিন্তাধাৰাৰ সংযোগ ঘটে। ৱাৰ্নাৰৰ ধ্বনিবিজ্ঞানৰ আলোচনাত বাগ্‌ধ্বনি আৰু সিবোৰৰ উচ্চাৰণকৰণ, ধ্বন আদিৰ কথাও বিজ্ঞানসন্মতভাৱে আলোচিত হয়। আনহাতে ভাষা-ভূগোল আৰু অলিখিত ভাষাৰ তথ্য-উদ্ধাৰৰ কামো আৰম্ভ হয়।

১৯২৫ চনত আমেৰিকাত এড্‌ৱাৰ্ড ছাপিৰৰ

গৱেষণা পত্ৰ 'ছাউণ্ড এণ্ড পেটাৰ্ন ইন লেংগুৱেজ'ত কৰা ধ্বনিৰ আলোচনা ভাষাবিজ্ঞানৰ এক নতুন সংযোজন। সেই একে সময়তে চুইজাৰলেণ্ডত ছাছুৰে দিয়া ভাষণত ভাষাৰ 'গঠনাত্মক' দিশটো উন্মোচিত হয়। আমেৰিকাৰ অগ্ৰণী নৃতাত্ত্বিক ফ্ৰাঞ্জ বোৱাছৰ মানৱ-আচৰণেৰে সৈতে ভাষাবিজ্ঞানৰ সম্বন্ধ আৰু ভাষা-অধ্যয়নত সূচকৰ ভূমিকাৰ আলোচনাও আধুনিক ভাষাবিজ্ঞানৰ এক নতুন পদক্ষেপ। বোৱাছে ভাষা বিজ্ঞানীসকলক বিন্ৰতাৰে কৈছিল, 'যোৱা, ভাষাক্ষেত্ৰলৈ যোৱা, মানৱ আচৰণেৰে সৈতে সম্বন্ধিত সঠিক আৰু বিস্তৃত তথ্যবোৰ গোটোৱা! বহু দেৱী হ'ল। ইতিমধ্যে সূচকবোৰৰ মৃত্যু হ'লেই। বোৱাছৰ 'হেণ্ড বুক অব আমেৰিকান ইণ্ডিয়ান লেংগুৱেজ' (১৯১১) আৰু ছাপিৰৰ লেংগুৱেজ (১৯২১) নামৰ গ্ৰন্থ দুখনি আধুনিক ভাষাবিজ্ঞানৰ বাটকটীয়া বুলিব পাৰি।

এইখিনিতে এটা কথা উল্লেখ কৰা ভাল হ'ব। বৰ্ত্তমান শতিকাত ভাষাবিজ্ঞানে ভাষা অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত এটা নতুন শৃংখলা আনিবলৈ সক্ষম হৈছে যদিও পুৰণি ছামৰ পৰম্পৰাগত ধাৰণাই এটা বিতৰ্কৰ সৃষ্টি নকৰাকৈ থকা নাই। ইয়াৰ অৱশ্যে কাৰণো আছে। বেছিভাগ ক্ষেত্ৰত নতুন ধাৰণাৰে সৈতে সহমত স্থাপন কৰিব নোৱাৰাতো এটা ভুল বুজা-বুজিব কাৰণ। পুৰণিক বাদ দি নতুনক গ্ৰহণ কৰিব নোখোজাটো আন এটা বিতৰ্কৰ কাৰণ। এই ক্ষেত্ৰত ভাষাবিজ্ঞানৰ অগ্ৰণী পণ্ডিত এড্‌ৱাৰ্ড ছাপিৰে কৈছিল, 'আমি কোনো লোকেই ভাষা বিজ্ঞানৰ সম্পূৰ্ণ বিকাশ হোৱাটো নিবিচাৰো (We know of no people that is not possessed language) আনকি পুৰণি ধ্যান-ধাৰণাকো এতিয়াও বহুতো লোকে এৰিব নোখোজে।

গ্ৰীক ভাষাত প্ৰেটো, এৰিষ্টটলেই পোনতেই ভাষা বিজ্ঞানৰ চৰ্চাৰ আৰম্ভণি কৰিছিল। গ্ৰীক ভাষাত প্ৰচলিত 'লোগছ' শব্দটোৰ লগত লুকাই থকা বাক্‌শক্তিৰ কথাইয়ো ভাষাবিজ্ঞানৰ বিকাশৰ কথা দাঙি ধৰিব পাৰে।

আধুনিক ভাষাবিজ্ঞানৰ বিকাশত যথেষ্ট অৰিহণা যোগাইছিল ফাৰ্ডিনাণ্ড, ডি, ছাছুৰে (১৮৫৭-১৯১৩)। ছাছুৰে ভাষাবিজ্ঞানৰ অগ্ৰগতিত নতুন দিশৰ সূচনা কৰে।

ভাষাবিজ্ঞানৰ ক্ষেত্ৰখনলৈ ছাছুৰৰ অধ্যয়নে অভূতপূৰ্ব পৰিৱৰ্ত্তন আনে। ছাছুৰে ভাষাৰ তিনিটা বৈশিষ্ট্যৰ কথা উল্লেখ কৰে। সেই তিনিটা হ'ল : ভাষা ব্যৱহাৰ (La Parole), ভাষা ব্যৱস্থা (La Langue), আৰু ভাষা-নীতি-নিদেশনা (La language)। তেওঁৰ মতে ভাষা বিজ্ঞানৰ এককালিন (Synchronic) আৰু ঐতিহাসিক (Diachronic) এই দুটা বিভাগ আছে যদিও ইয়াৰ প্ৰথম ভাগটোহে গুৰুত্বপূৰ্ণ। ছাছুৰৰ মতে ভাষা অধ্যয়নৰ প্ৰধান কাম হৈছে ভাষাৰ আন্তঃগঠন বা গঠন-পদ্ধতিৰ অনুসন্ধান। ছাছুৰে ইয়াক পুনৰ গঠন বা সংৰচনাত্মক (Reconstruction) গঠন বুলি ক'ব খোজে।

আমেৰিকাৰ প্ৰসিদ্ধ ভাষাবিদ ব্লুমফিল্ডক (১৮৮৭) বেছিভাগ লোকে আধুনিক ভাষা বিজ্ঞানৰ পিতৃ বুলি অভিহিত কৰে। তেওঁৰ প্ৰসিদ্ধ পুথি 'লেংগুৱেজ' (১৯৩৩ চনত) প্ৰকাশিত হয়।

আধুনিক ভাষাবিজ্ঞানৰ অগ্ৰগতিত বিশেষ অৰিহণা যোগোৱাসকলৰ ভিতৰত ছোম্‌স্কি অন্যতম। ছোম্‌স্কিয়ে ভাষা বিশ্লেষণ আৰু ভাষাৰ ব্যাকৰণ ৰচনাৰ নতুন পদ্ধতি উলিয়ায়। ইয়াক ৰূপান্তৰাত্মক ব্যাকৰণ (Transformational Grammar) বা উৎপাদক ব্যাকৰণ (Generative Grammar) বোলা হয়। ছোম্‌স্কিৰ মতে মানুহে কথা কোৱাৰ আগতে কিছুমান মূল কথা মানুহৰ মগজুলৈ আহে আৰু সেইবোৰক ৰূপান্তৰিত কৰি বৈয়াকৰণিক দৃষ্টিৰে শুদ্ধ বাক্য সজোৱা হয়। ছোম্‌স্কিৰ উল্লেখযোগ্য পুথিখন হ'ল 'ছিন্টেটিক স্ট্ৰাক্‌ছাৰছ' (১৯৫৭)। ১৯৭০ চনৰ আশে-পাশে

ফিলমোৰে ভাষাবিজ্ঞানৰ এটা নতুন পদ্ধতিৰ বিকাশ ঘটায়। ইয়াক কাৰকীয় ব্যাকৰণ (কেছ্‌ গ্ৰামাৰ) বোলা হয়। এই পদ্ধতিত কাৰকৰ সম্বন্ধৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি বাক্যৰ পৰিৱৰ্ত্তন কৰি বাক্যৰ বিশ্লেষণ কৰা হয়। আধুনিক ভাষাবিজ্ঞানৰ অগ্ৰগতিত প্ৰসঙ্গাৰ্থ বিজ্ঞান (Pragmatics) প্ৰোক্তিবিজ্ঞান (Discoursology) সমাজ-ভাষাবিজ্ঞান আৰু মনস্তাত্ত্বিক ভাষাবিজ্ঞানক ভিত্তি কৰি কৰা বিশ্লেষণে যথেষ্ট অৰিহণা যোগালে।

ভাষাবিজ্ঞানৰ ন-পুৰণি শাখা উপ-শাখাবোৰক লৈ নানা ধৰণৰ চিন্তা-চৰ্চা হৈ আছে। সেইবোৰৰ ভিতৰত ভাষা-ভূগোল, তুলনাত্মক পদ্ধতি, ভাষা-কাল-ক্ৰম বিজ্ঞান, ভূ-ভাষা বিজ্ঞান, ভাষাগত পূৰ্ব-প্ৰাণীবিজ্ঞান, সমাজ-ভাষা বিজ্ঞান, অৰ্থবিজ্ঞান, কোষ-বিজ্ঞান আদি বিভাগবোৰ উল্লেখ কৰিবলগীয়া।

উল্লিখিত ক্ষেত্ৰবোৰত প্ৰসিদ্ধ ভাষাবিদ হেনৰি ছুইট, হেৰল্ড পামেৰ, অটো জেছপাৰছন, লিওনাৰ্ড ব্লুমফিল্ড, ছাৰ্লচ হকেট, জে আৰ ফাৰ্থ, লুইছ য়েমস্লেৰ, পাইক, নাইডা, নোৱাম, ছোম্‌স্কি, ফিলমোৰে আদিৰ নাম উল্লেখ কৰিবলগীয়া। সম্প্ৰতি ভাষা বিজ্ঞানৰ ক্ষেত্ৰত সাংখ্যিকীয় ভাষা বিজ্ঞান আৰু শৈলী বিজ্ঞানৰ আধাৰত ভাষাৰ বিশ্লেষণ লক্ষ্য কৰা যায়। লগতে সমাজ-ভাষা-বিজ্ঞান আৰু মনস্তাত্ত্বিক ভাষা-বিজ্ঞানৰ আধাৰত ভাষা-বিজ্ঞান চৰ্চা আৰম্ভ হৈছে। বৰ্ত্তমান সাংস্কৃতিক দিশৰ প্ৰতিও লক্ষ্য ৰাখি ভাষাবিজ্ঞানৰ চিন্তা কৰিবলৈ লৈছে। এনেদৰে ভাষা-বিজ্ঞান আৰু ব্যাকৰণ চৰ্চা স্তৰে স্তৰে অধিক বৈজ্ঞানিক, গভীৰ আৰু বিস্তৃত হৈ উঠিছে। ভাষাবিজ্ঞানৰ নতুন চিন্তাই ন-শিকাকাসকলক আকৰ্ষিত কৰাৰ লগতে ই অধিক মনঃপূত হৈছে। ●

ভাৰতীয় সাহিত্য আৰু জাতীয় সংহতি

বিষ্ণু কান্ত শৰ্মা
অধ্যাপক, অসমীয়া বিভাগ

ভাৰতৰ পৰিসীমাৰ ভিতৰত প্ৰাচীন কালৰ পৰা বৰ্তমানলৈকে ৰচিত তথা প্ৰাদেশিক ভাষাত ৰচিত সাহিত্যসমূহকেই সামগ্ৰিকভাৱে ভাৰতীয় সাহিত্য বুলি আখ্যা দিব পাৰোঁ। ঋক্বেদকে ধৰি বৰ্তমানলৈকে প্ৰাদেশিক ভাষাত ৰচিত সাহিত্যসমূহে ভাৰতীয় সংস্কৃতি তথা জাতীয় সংহতিৰ ধ্বজা সগৌৰৱে উৰুৱাই আছে। বৈদিক সাহিত্যৰ পৰা এতিয়ালৈকে প্ৰাদেশিক ভাষাত ৰচিত হোৱা পুথিসমূহ অধ্যয়ন কৰিলে দেখা যায় যে ইয়াত ভাষা, ৰচনা হোৱাৰ স্থান আৰু সময়ৰ ব্যৱধান থাকিলেও এই সাহিত্যবোৰত ভাৰতীয় মানসিকতাৰ এৰুটি ৰং দেখিবলৈ পোৱা যায় বা ভাৰতীয় আত্মাৰ প্ৰতিধ্বনি শুনিবলৈ পোৱা যায়। কিয়নো এই সাহিত্যসমূহ সৃষ্টিৰ সময়ত লিখকৰ অৱসচেতন মনত ভাৰতীয় মানসিকতাই কাম কৰিছে। অৰ্থাৎ এক অস্পষ্টপ্ৰবাহিত ফলুধাৰাই ভাৰতৰ সমস্ত সাহিত্যকে একেধৰণৰ সাহিত্যিক প্ৰেৰণা যোগাই আহিছে। 'অনৈক্যৰ মাজত ঐক্য' বিৰাজমান এই পুণ্যভূমি ভাৰত। ইয়াৰ কাৰণবোৰ বিশ্লেষণ কৰিলে আমি এই ঐক্যমতত উপনীত হ'ব লাগিব যে, ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ নিজৰাটোৰ আধাৰ হ'ল বেদ-পুৰাণ-উপনিষদ, ৰামায়ণ, মহাভাৰত আদি বেদান্তিত ধৰ্মই গোটেই ভাৰতবৰ্ষক ছানি ধৰিছে। সেই দেখি পণ্ডিত মেথিউ আৰ্ণল্ডৰ দৃষ্টিত—ভাৰতীয় সাহিত্যৰ আত্মা—ভাৰতীয়তা হ'ল ভাৰতৰ নিষ্কাম দৃষ্টি আৰু গেটেৰ মতে ব্যক্তিগত ভাৱ-অনুভূতিৰ মুক্ত ভাৰতীয় কলা-কৃষ্টি বুলি মুক্ত কণ্ঠে স্বীকাৰ কৰিছে।

পাশ্চাত্য পণ্ডিতসকলে ভাৰতীয় সাহিত্যক মাথো সংস্কৃত পালি-প্ৰাকৃততেই সীমাবদ্ধ কৰি ৰাখিছিল। কিন্তু আমাৰ পণ্ডিতসকলে বৈদিক সাহিত্যৰে পৰা

নিৰবিচ্ছিন্নভাৱে প্ৰবাহিত বিভিন্ন আঞ্চলিক ভাষাৰে প্ৰকাশিত ভাৰতীয় জাতীয় আদৰ্শক প্ৰকাশ কৰা সাহিত্যৰাজিক ভাৰতীয় সাহিত্যৰ ধাৰণাৰ সংযোগ কৰিলে। ভাৰতীয় সাহিত্যক দুই ধৰণে আলোচনা কৰিব পাৰি—(ক) বাহ্যিক বা আকৃতিগত আৰু (খ) আন্তৰিক, প্ৰকৃতিগত বা আত্মিক। ভাৰতৰ বৰ্তমানৰ প্ৰাদেশিক ভাষা-বিলাকৰ ভিতৰত তামিল আৰু উৰ্দু ভাষাক বাদ দি অন্য সকলোবিলাক ভাষাৰ উৎপত্তি আৰু বিকাশৰ কাল সমসাময়িক বুলি ক'ব পাৰি অৰ্থাৎ অন্য সকলোবিলাক ভাষা আধুনিক ভাৰতীয় ভাষাই নৱম-দশম-একাদশ শতিকাৰ ভিতৰত জন্ম লাভ কৰিছে। ভাৰতৰ বিভিন্ন ভাষাৰ সাহিত্যসমূহত সময়ে সময়ে একেধৰণৰ সাহিত্যিক ধাৰা বা আন্দোলন দেখিবলৈ পোৱা যায়। সেইবিলাকৰ স্বৰূপ এনে ধৰণৰ বুলি ক'ব পাৰি— ভাষা আৰু স্থান নিৰ্বিশেষে সমস্ত ভাৰতীয় সাহিত্যক সৰ্বপ্ৰথম আলোড়িত কৰা সাহিত্যিক ধাৰাটো হ'ল— ভক্তি আন্দোলনৰ ধাৰা। ত্ৰয়োদশ শতিকাৰ পৰা ষষ্ঠদশ শতিকালৈকে এই সময়ছোৱাত সমগ্ৰ ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ পুনৰুত্থান ঘটিছিল। দ্বিতীয় ধাৰাটোৰ বিকাশ হৈছিল বৃটিছ ৰাজত্ববাদৰ পৰা। বৈদিক সাহিত্যৰ পৰা সময়ে সময়ে দেখা-নেদেখাকৈ ছুমুকি মাৰি থকা জাতীয়তাবাদী চেতনাই অনুকূল পৰিস্থিতিৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত (বৃটিছ শাসনৰ বিপক্ষে) সমগ্ৰ ভাৰতীয় সাহিত্যতে প্ৰবল ৰূপ ধাৰণ কৰিছিল।

তৃতীয় ধাৰাটোৰ বিকাশ হৈছিল উনৈশ শতিকাৰ শেষ আৰু কুৰি শতিকাৰ আৰম্ভণিত। সেই সময়ত সমগ্ৰ ভাৰততে পশ্চিমীয়া শিক্ষাৰ প্ৰভাৱত মানৱতাবাদী ভাৱধাৰাৰ বিকাশ ঘটিছিল। শ্যেলী, কীট্‌চ, ৱৰ্ড্‌সৱৰ্থ আদি ইংৰাজ ৰোমান্টিক কবিসকলৰ পোনপটীয়া প্ৰভাৱ

তৎকালীন ভাৰতৰ সকলো ভাষাৰে সাহিত্যত পৰিছিল। তদুপৰি যেনে ধৰণৰ সামাজিক, সাংস্কৃতিক, পৰিৱেশত ইংৰাজী সাহিত্যত ৰোমান্টিজিজমৰ জন্ম হৈছিল, সমগ্ৰ ভাৰত জুৰি অনুৰূপ ধৰণৰ নৱ জাগৰণৰো সৃষ্টি হৈছিল। চতুৰ্থতে, ৰাজনৈতিক ক্ষেত্ৰ, সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰতো মাৰ্ক্সবাদ, লেনিনবাদ, সমাজবাদ আদিৰ প্ৰভাৱ ভাৰতীয় সাহিত্যৰ ওপৰত দেখা যায়।

ড° ইন্দ্ৰনাথ চৌধুৰীয়ে ভাৰতৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ সাহিত্যসমূহ একেসুৰীয়া হোৱাৰ কাৰণ হিচাপে দুটা নিৰ্দেশ কৰিছে—

(ক) সংস্কৃত সাহিত্য, মহাকাব্য, পুৰাণ, জাতক, লোক-সাহিত্য, দাৰ্শনিক সাহিত্য, কলা-সংস্কৃত একে মূল স্ৰোতৰ পৰা প্ৰেৰণা গ্ৰহণ কৰা।

(খ) প্ৰায় একেধৰণৰ বৌদ্ধিক তথা আৱেগিক প্ৰেৰণাৰে ৰচিত।

ভাৰতীয় সংস্কৃতিত বিভিন্ন সময়ত বিভিন্ন ভাষা-গোষ্ঠীৰ লোক জাহ গৈছে। ইটো গোষ্ঠীয়ে সিটো গোষ্ঠীৰ সংস্কৃতি নিজৰ কৰি লৈছে। দ্ৰাৱিড় সংস্কৃতি যেনেকৈ আৰ্য সংস্কৃতিৰ দ্বাৰাহে প্ৰভাৱিত হৈছিল, আৰ্য সংস্কৃতিয়েও তেনেকৈ দ্ৰাৱিড়ৰ পৰা বহু উপাদান গ্ৰহণ কৰিছে। উত্তৰ ভাৰতে যদি ভগৱানৰ অৱদান সমূহ সৃষ্টি কৰিছে দক্ষিণ ভাৰতে জন্ম দিছে শংকৰাচাৰ্য, মাধৱাচাৰ্য, বাল্লাভাচাৰ্যৰ সৰ্বভাৰতীয় চিন্তা নায়কৰ। সমগ্ৰ ভাৰতকে আকৃষ্ট নিমজ্জিত কৰা ভক্তি আন্দোলনৰো জন্মস্থান এই দ্ৰাৱিড়দেশেই। দ্ৰাৱিড় সভ্যতা-সংস্কৃতি, কলা-সাহিত্য বাদ দিলে উত্তৰ ভাৰতৰ সভ্যতা, সাহিত্যৰো সম্যক ধাৰণা সম্ভৱ নহয়। তামিল সন্তসকলৰ মাজত দ্ৰাৱিড়ৰ শৈৱ মত আৰ্যৰ বৈদিক মতৰ সমন্বয়ত হিন্দু ধৰ্মই যি অভিনৱ ৰূপ ধাৰণ কৰিলে সি পৰৱৰ্তী কালত হিন্দু সভ্যতা-সংস্কৃতিত একপ্ৰকাৰে কবলৈ গলে সমগ্ৰ ভাৰতীয় সভ্যতা—সংস্কৃতিহে নতুন গতি আনি দিলে। বৌদ্ধ আৰু জৈন ধৰ্মৰ প্ৰভাৱৰ সময়ত প্ৰাচীন সংস্কৃত গ্ৰন্থ তথা তাত থকা আখ্যান উপাখ্যানবিলাকৰ গুৰুত্ব একেবাৰে হ্রাস পাইছিল। হিন্দু ধৰ্মই পুনৰ জীপ লৈ উঠিলত এই সাহিত্যসমূহৰ প্ৰতিও পুনৰ আস্থা জাগি উঠিল। বাল্মীকি

ৰামায়ণৰ আধাৰত ৰচিত কশ্মনৰ 'ৰামায়ণ', কন্দপুৰাণৰ আধাৰত 'কচ্ছিয় পপ' শিৱাচাৰিয়াৰ 'কন্দপুৰাণ' নলদময়ন্তীৰ কাহিনীৰ আধাৰত ৰচিত পুকলেণ্ডিৰ 'নলবেণবা' আদি এই যুগৰ সংস্কৃত আধাৰিত উল্লেখযোগ্য তামিল গ্ৰন্থ। বিংশ শতিকাৰ আৰম্ভণি কবি সুব্ৰহ্মণ্য ভাৰতীয়ে "ইংৰাজী শিক্ষা দেশৰ কাৰণে ঘাটকস্বৰূপ এই কথা শত সহস্ৰ মন্দিৰত গৈ শপত খাই ক'ব পাৰো।" অথবা ওঠৰটা ভাষা থাকিলেও ভাৰতৰ চিন্তন এক" বুলি মত প্ৰকাশ কৰিছিল।

বাংলা সাহিত্যত বঙ্গীয় হিন্দুসকলৰ পুৰাণ আখ্যান কাব্যৰ প্ৰভাৱত বঙ্গীয় মুছলমান লেখকসকলেও মুক্ত হ'ব নোৱাৰি সপ্তদশ-অষ্টাদশ শতিকাত একধৰণৰ আখ্যান প্ৰধান মুছলমান ধৰ্মমূলক গ্ৰন্থ ৰচনাইও স্থান লাভ কৰিলে। পীৰসকলৰ মাহাত্ম্য সম্বন্ধীয় কাহিনীক লৈ চৈয়দ চুলতানে 'নবীবংশ' শেখৰ চাঁদে 'ৰচুল' বিজয় আদি কাব্য ৰচনা কৰে। এই সময়ত কোনো কোনো গ্ৰন্থত হিন্দু মুছলমানৰ ধাৰ্মিক সমন্বয় প্ৰতিফলন হৈছে। মুছলমান কবিসকলৰ এই ধৰণৰ ৰচনাসমূহ চুফী মতাদৰ্শৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱিত হৈছে।

হিন্দী ভক্তি সাহিত্যৰ সূচনা হোৱাৰ সময়ত উত্তৰ-পশ্চিম ভাৰতত সামাজিক-সাংস্কৃতিক ক্ষেত্ৰত বিদেশী যোগল, দেশী হিন্দু আৰু দেশী ইছলামৰ চিন্তাৰ সংঘৰ্ষ আৰু সমন্বয় ঘটিছিল। এক প্ৰকাৰে চাবলৈ গ'লে সমগ্ৰ উত্তৰ পশ্চিম ভাৰতত বিভিন্ন আদৰ্শ চিন্তাধাৰাৰ সংঘৰ্ষ আৰু সমন্বয়ৰ লীলাভূমি হৈ পৰিছিল। সন্ত কবিসকলৰ ভিতৰত কবীৰ, নানক, দায়ু দয়াল আদি ভক্ত কবিসকলে জনসাধাৰণৰ ভাষাৰে কাব্য ৰচনা কৰি আড়ম্বৰপ্ৰধান উচ্চ বৰ্ণ প্ৰসূত দাস্তিক ধৰ্মগুৰুসকলে ধৰ্মৰ বাট বন্ধ কৰি থোৱা সমাজৰ পিছপৰা লোকসকলৰ মাজত ভক্তি ৰসৰ অমিয়া বিলালে।

অসমীয়া সাহিত্যলৈ দৃষ্টি পাত কৰিলে দেখা যায় যে সমন্বয়ৰ এনাজৰীডাল অতি নিকপকপীয়া। মাধৱ কন্দলী, শঙ্কৰদেৱ-মাধৱদেৱ, জ্যোতিপ্ৰসাদ-বিষ্ণুৰাভা আদিয়েও ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ আধাৰত অসমত সাহিত্যৰ জৰিয়তে সংহতিৰ পোহৰ বিলাইছিলহি। সুদূৰ পশ্চিমৰ

পৰা আজান ফকীৰে ইছলাম ধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰিবলৈ আহি শঙ্কৰ-মাধৱৰ ৰচিত গীত-মাত, থলুৱা সংস্কৃতিৰ দ্বাৰা অনুপ্ৰাণিত হৈ হিন্দু মুছলমানৰ সমন্বয়ৰ সেতু স্থাপন কৰিছিল জিকিৰ আৰু জাৰিৰ জৰিয়তে।

ভাৰতীয় সংস্কৃতি সমন্বয়ৰ সংস্কৃতি। অষ্টিক, দ্ৰাৱিড়, মঙ্গোলীয়, আৰ্য— এনেধৰণৰ বিভিন্ন সংস্কৃতিৰ সোঁত-উপসোঁত লগ লাগি ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ সাগৰ ৰচনা হৈছে। তদুপৰি অতীতৰ পৰা গ্ৰীক, শক, হুন আদি মানৱ গোষ্ঠী চামে চামে আহি ভাৰতভূমিত নিগাজীকৈ বৈ গৈ ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ সৌধ নিৰ্মাণৰ একোচপৰা ইটা হৈ পৰিছিল। ভাৰত-বুৰঞ্জী যেনেকৈ অভিযানৰ বুৰঞ্জী, তেনেকৈ সমন্বয়ৰো বুৰঞ্জী। ভাষাতত্ত্ব সামাজিক, ৰাজনৈতিক আদৰ্শ, সাহিত্য শিল্প-কলা, দৰ্শন ইত্যাদিৰ ক্ষেত্ৰত এক বিৰাট সমন্বয়ৰ সৃষ্টি হৈছে। এই সংহতিয়ে ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ স্বৰূপ প্ৰকাশ কৰে। এই সাংস্কৃতিক সংহতি ইমান গাঢ় হৈছিল যে ইয়াত বিভিন্ন ধাৰাৰ মূল ঠাৱৰ কৰাটো প্ৰায় টান হৈ পৰিছে।

সংস্কৃতিৰ অবিচ্ছিন্ন ধাৰাই হৈছে ভাৰতীয় জীৱনৰ মূল সম্পদ। ইয়াৰ প্ৰবাহ বাধাহীন গতিত বোঁৱতি সৃষ্টি। ই অতীজৰে পৰা একেৰাহে নিৰবিচ্ছিন্নভাৱে বৈ আহিছে। সমাজৰ ওপৰত প্ৰাকৃতিক পৰিবেশটোৰ সাঁচ পৰাটো স্বাভাৱিক কথা। ভাৰতীয় ভৌগোলিক জীৱন বৈচিত্ৰময়। হিমালয় পৰ্বতমালাৰ সু-উচ্চ শিখৰ আনফালে যোজন ব্যপ্ত সমতল ভূমি। প্ৰাকৃতিক দৃশ্যৰলীৰ পাৰ্থক্য, জলবায়ুৰ পাৰ্থক্য, জীৱনৰ গতিধাৰাৰ বৈচিত্ৰ ইত্যাদিৰ সমন্বয়ৰেই জীৱন। ভাৰতীয় মনে প্ৰাকৃতিক অসামঞ্জস্য স্বীকাৰ কৰি গৈছে। এনেধৰণৰ মনস্তাত্ত্বিক প্ৰস্তুতিয়ে জীৱনৰ অসামঞ্জস্য স্বীকাৰ কৰি ল'বলৈ বাধ্য কৰিছে। ভাৰতীয় বিশাল ভূমি খণ্ডই এফালৰ বাহিৰৰ ন-ন মানৱ পুঞ্জক আমন্ত্ৰণ জনাইছিল। এচিয়াৰ চৌদিশৰ পৰা অহা মানৱ পুঞ্জৰ সোঁতে দেশ প্ৰাৰিত কৰিছিল। প্ৰত্যেকেই ব্যক্তিগত প্ৰতিভা অনুসৰি সংস্কৃতি ৰচনাত বৰঙণি যোগাইছিল। পণ্ডিত ৰাহুল সাংকৃত্যায়নৰ 'ফ্ৰম ভলগা টু গঙ্গা' নামৰ কিতাপত এই সম্বন্ধে বহুল বৰ্ণনা পোৱা যায়। (অসমীয়া সংস্কৃতি, পৃঃ ২৮৬-২৮৭) যদিও ইটোৰ পিছত সিটো

মানৱগোষ্ঠীৰ আক্ৰমণ বা অভিযানেৰে ভাৰত বুৰঞ্জী ভাৰতব্ৰহ্ম তথাপিভো ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ মূলসুঁতি ক্ৰমবৰ্দ্ধমান সোঁতেবে বৈ আছিল। আৰ্যসকলে মহেঞ্জদাৰো আৰু হৰপ্পাৰ সংস্কৃতি স্বীকাৰ কৰি নতুন সাংস্কৃতিক জীৱন গঢ়ি তুলিছিল। ইয়াৰ বুকুৰ পৰা শিৱৰ আৰু শক্তি পূজাৰ মূলো আৱিষ্কাৰ কৰিছিল। কাৰণ ধ্যানস্থ শিৱৰ কল্পনা মহেঞ্জদাৰোৰ সংস্কৃতিক সম্পদ। বাহিৰৰ সোঁত অতি কমেইহে ভাৰতীয় সংস্কৃতিক প্ৰভাৱৰ হাত সাৰিব পাৰিছিল। যেনে ৰাজপুত, চিত্ৰপুত ইয়াৰ প্ৰমাণ। ভাৰতৰ সংহতিত কেনেকৈ স্থানীয় আৰু বহিৰাগতৰ মাজত এটা সংস্কৃতিক সমন্বয় গঢ়ি উঠিছিল তাৰ চেষ্টা প্ৰমাণ আছে। উদাহৰণস্বৰূপে দ্ৰাৱিড়ী সমাজত প্ৰচলিত কিছু দেৱ-দেৱীকে আৰম্ভ কৰি ধৰ্ম পদ্ধতি বিশেষকৈ আৰ্য সমাজে গ্ৰহণ কৰিছিল। যেনে- শিৱ-পাৰ্বতীক আৰ্যীয়কৰণ কৰা হৈছে, লিংগ পূজা হিন্দুৰ শ্ৰাদ্ধবিধি, মৰিশালিত খাদ্য-দ্ৰব্য দিয়া, আৰ্য-অনাৰ্যৰ বিয়া, কামাখ্যা দেৱীৰ পূজা অৰ্চনা আদি অনাৰ্য সংস্কৃতি আৰ্যীয়কৰণ কৰা হৈছে। যদিও চুফীবাদৰ মূল কোৰাণ শাস্ত্ৰ বুলি ঘোষণা কৰা হয়, তথাপি চুফীবাদ আৰু উপনিষদ দৰ্শনৰ মাজত এক অভূতপূৰ্ব মিল থকা দেখা যায়। এনেবোৰ উদাহৰণেৰে ভাৰতীয় সংস্কৃতি যে প্ৰভাৱশালী সংহতিৰ সম্পদ সেইবোৰ কথাৰ প্ৰমাণ দিয়ে। এইবোৰৰ বাবেই আমি ভাস্কৰ্য, সুকুমাৰ কলা, শিল্প, এই সকলোৰে ভাৰতীয় জীৱনৰ প্ৰাণস্বৰূপ সংহতিৰ ইংগিত পাওঁ।

উত্তৰ ভাৰতৰ ভাস্কৰ্য আৰু দক্ষিণ ভাৰতৰ ভাস্কৰ্যৰ মাজত মিল থকা দেখা নাযায়। উত্তৰ ভাৰতৰ মন্দিৰবোৰত ইছলামীয় ভাস্কৰ্যৰ নিদৰ্শন পোৱা যায়। কাৰণ উত্তৰ ভাৰতীয় ভাস্কৰ্যত বৃত্ত আৰু বক্ৰ ৰেখাৰ প্ৰভাৱ সৰহ। ই দক্ষিণাত্যৰ দৰে কাৰু-কাৰ্যৰ বিশালতাৰ সহায়ত হোৱা নাই। ইছলামীয় ভাস্কৰ্যই হিন্দু ভাস্কৰ্যক কাৰু-কাৰ্য প্ৰদান কৰিছে। এই সমন্বয়ৰ আদৰ্শ মতেই সফল হৈছে তাতোই আমি তাজমহলৰ নিচিনা অপূৰ্ব সৃষ্টি দেখিবলৈ পাইছোঁ। উদাহৰণস্বৰূপে— ফাতেহ পুৰ চিত্ৰ, ইংমতদৌল্লাৰ ভাস্কৰ্যৰ কথা উল্লেখ কৰিব পাৰি। হিন্দুৰ ভাস্কৰ্য কলহ আৰু পদুম ফুল মুছলমান বাদশ্বাহসকলৰ

সমাধিস্থানত ব্যৱহাৰ হোৱাৰো প্ৰমাণ পোৱা যায়। সাংস্কৃতিক ক্ষেত্ৰত দুয়োটা সম্প্ৰদায়ৰ উদাৰতা মন কৰিবলগীয়া।

ভাৰতীয় চিত্ৰ কলাৰ জৰিয়তেও সংহতিৰ ঐক্য পৰিলক্ষিত হয়। উদাহৰণত আমি অজন্তাৰ গুহা চিত্ৰবোৰলৈ আঙুলিয়াব পাৰোঁ। অজন্তাৰ চিত্ৰবোৰ ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ বৌদ্ধযুগৰ চিত্ৰশিল্পৰ কথা সোঁৱৰাই দিয়ে। এই চিত্ৰবোৰত সন্যাসজীৱন আৰু সমূহীয়া জীৱন— এই দুয়োবিধ চিত্ৰ একেলগে অংকিত হৈছে। আনহাতে মোগল সাম্ৰাজ্যৰ পতনৰ লগে লগেই আন এটি চিত্ৰশিল্পৰ নতুন ধাৰাৰ ভাৰতত আগমণ ঘটে। এই চিত্ৰশিল্পৰ ধাৰাটোক মোগল ধাৰা বুলি অভিহিত কৰিব পাৰি।

ভাৰতীয় উচ্চাঙ্গ সংগীত দক্ষিণাত্যৰ ভাস্কৰ্য কলাৰ দৰেই গাভীৰ্যপূৰ্ণ আৰু বিচিত্ৰ। ভাৰতৰ শাস্ত্ৰীয় সংগীতৰ প্ৰতিধ্বনি সকলো প্ৰদেশতে বিদ্যমান। সেইদৰে ভাৰতীয় ধ্ৰুপদী নৃত্যসমূহ বেলেগ বেলেগ নামকৰণেৰে প্ৰচলিত

যদিও এই ধ্ৰুপদী নৃত্যক সকলোৱে সমানে আদৰি লৈছে।

সাজ-পাৰ, পোচাক-পৰিচ্ছদ, খাদ্যা-খাদ্য আদিতো সমন্বয়ৰ সংহতি প্ৰতিফলিত হোৱা দেখা যায়। মোগলসকলৰ খাদ্যা-খাদ্য, সাজপাৰ আদি ভাৰতীয় সংস্কৃতিত সোমাই পৰিছে। উদাহৰণস্বৰূপে সত্ৰীয়া সংস্কৃতিত সূত্ৰধাৰৰ পাণ্ডৰিটো মোগলাই পাণ্ডৰি। ঠিক তেনেদৰে ইংৰাজৰ আগমণেও ভাৰতীয় মানুহৰ খাদ্যা-খাদ্য, সাজ-পোছাক আদিত আমূল পৰিৱৰ্তন আনিছে আৰু ভাৰতীয় জাতীয় সংহতিত জাহ গৈছে।

উপৰি উক্ত আলোচনাৰ পৰা এইটোয়েই প্ৰতীয়মান হয় যে ভাৰতীয় সাহিত্য, সংস্কৃতি, একেধাৰি মালাতে ভিন্নৰঙী ফুলৰ সমাবেশ। সেয়েহে আমি সদন্তে ঘোষণা কৰিব পাৰোঁ যে যদি ভাৰতৰ গোটেই প্ৰদেশবোৰ একোখনকৈ স্বাধীন ৰাষ্ট্ৰলৈ ৰূপান্তৰিত হয়, তথাপিও সাংস্কৃতিকভাৱে কেতিয়াও তেওঁলোকক পৃথক কৰিব নোৱাৰিব আৰু যদি কোনোবাই ভাৰিছে তেন্তে তেওঁ মুৰ্খৰ স্বৰ্গত বাস কৰি থকাৰ দৰে হ'ব। ●

প্ৰসঙ্গপুথি—

- তুলনামূলক ভাৰতীয় সাহিত্য
- অসমৰ সাংস্কৃতিক ঐতিহ্য
- নৃত্য-গীত অভিনয়
- অসমীয়া সংস্কৃতি
- ধৰ্ম সাহিত্য সংস্কৃতি

- ড° নীৰাজনা মহন্ত বেজবৰুৱা
- ড° মহেশ্বৰ নেওগ
- ড° হৰিপ্ৰসাদ নেওগ
- ড° নীলা গগৈ
- ড° প্ৰহ্লাদ কুমাৰ বৰুৱা

সাহিত্য নো কি ?

ছয়নিকা কলিতা
স্নাতক তৃতীয় বর্ষ

সাহিত্য শব্দটো প্রথমতে কেতিয়া কোনে কি অর্থত ব্যৱহাৰ কৰিছিল সেইটো নিশ্চিতভাবে নিৰূপণ কৰা টান কথা। ই সংস্কৃত ভাষাৰ পৰা আহি নানা দেশৰ ভাষাৰ মাজতো সোমাই পৰিছে। মূলতঃ সাহিত্য সংস্কৃত শব্দ। ইয়াৰ উৎপত্তি আৰু প্ৰচলন কাব্য শব্দতকৈ পিছৰ। প্ৰাচীন সংস্কৃত সাহিত্যত সাহিত্য শব্দৰ সলনি কাব্য শব্দৰ সু-প্ৰয়োগহে পৰিদৃষ্ট হয়। কালক্ৰমত কাব্য শব্দৰ আয়তন টুটি আহিল আৰু তাৰ ঠাই অধিকাৰ কৰিলে সাহিত্য শব্দই; কাব্যই গৈ এটা বিশিষ্ট শ্ৰেণীত আবদ্ধ হৈ ব'ল। গতিকে কাব্য আৰু সাহিত্য শব্দৰ মাজত মৌলিক পাৰ্থক্য একো নাই। কিন্তু সময়ৰ পৰিবৰ্তনৰ চৌত অতি পুৰণি কাব্যৰ ধাৰাত আৰু বহুতো নতুন নতুন বিষয়ৰ সংযোজন ঘটিল। লগে লগে কাব্য শব্দৰ পৰিসৰ হ্রাস পালে আৰু এই পৰিবৰ্তিত ধাৰাটো বুজাবলৈ সাহিত্য শব্দই ব্যৱহৃত হ'ল।

লেখিলেই সাহিত্য নহয়, ঠিক যিদৰে আঁকিলেই ছবি নহয়, গুণগুণালেই গান নহয়, কঁকালখন ভাঙিলেই নাচ নহয়। অথচ, আজিলৈকে কোনেও সলসলীয়াকৈ কব পৰা নাই, কেনেকুৱা ধৰণৰ লেখক সাহিত্য বুলি কয়। আমাৰ সংস্কৃত অলংকাৰিক সকলে নানা ধুঁৱলী-কুঁৱলী কথাৰ অৱতাৰণা কৰি সাহিত্য শব্দটোৰ সংজ্ঞা বান্ধিবলৈ চেষ্টা কৰিছে। তেওঁলোকৰ মতে, সাহিত্য শব্দটো 'সহিত' শব্দৰ পৰা নিস্পন্ন হৈছে— সহিতস্য ভাবঃ সাহিত্যম্, অৰ্থাৎ সহভাব বা মিলন। এই মিলন হ'ল শব্দ আৰু অৰ্থৰ। গতিকে শব্দ আৰু অৰ্থৰ সুসংগতি বা মিলনকে সাহিত্য বোলে, নাইবা অৰ্থযুক্ত শব্দাৱলীৰ সুবিন্যস্ত প্ৰয়োগকে সাহিত্য বোলে। সাহিত্য হ'ব লাগিলে সি নিশ্চয় কিবা এটা বিশিষ্ট অৰ্থ বা ভাব প্ৰকাশ কৰিব লাগিব। শব্দ হ'ল ভাবৰ বাহক। শব্দ বিহীন ভাব অস্তিত্ব বিহীন। গতিকে ভাবৰ একমাত্ৰ অৱলম্বন শব্দ। কবিগুৰু

ৰবীন্দ্ৰনাথে এখোজ আগবাঢ়ি গৈ ব্যাখ্যা কৰিছে। "ধাতুগত অৰ্থ ধৰিলে সাহিত্য শব্দটোৰ মাজত এটি মিলনৰ ভাব দেখা যায়। সি যে কেৱল ভাৱে-ভাৱে ভাষাই-ভাষাই মিল তেনে নহয়; মানুহৰ লগত মানুহৰ, অতীতৰ লগত বৰ্তমানৰ, দূৰৰ লগত ওচৰৰ মিলন। ইংৰাজী ভাষাটো সাহিত্য সম্বন্ধে বিশদ আলোচনা হৈছে। ইমৰ্ছনৰ মতে সাহিত্য হ'ল— "A record of the best thought's." অৰ্থাৎ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ চিন্তাৰাশিৰ লিপিবদ্ধ বিৱৰণেই সাহিত্য।

অনেকে কয় সনাতন সত্য প্ৰকাশ কৰিব পৰা বচনাই সাহিত্য। কিন্তু সনাতন সত্য কি? অনন্ত ব্ৰহ্মৰ সনাতন সত্যৰ কথা এৰি জাগতিক ভাৱে সনাতন সত্যতো বহুত আছে। ২+২=৪ দুয়ে দুয়ে চাৰি এইটোও জানো সনাতন সত্য নহয়। পৃথিৱীৰ নানা পৰিবৰ্তন ঘটাই স্বত্তেও জানো এই সত্যটো এনেদৰে থকা নাই। তেন্তে শুভংকৰী ধাৰাপাত বা পাটীগণিতো উৎকৃষ্ট সাহিত্য হয় নে নহয়। জ্যামিতি, বীজগণিতৰ সত্য বিলাকো সনাতন সত্য। হলেও এই বিলাক মানুহৰ হৃদয়ৰ সত্য নহয়। অৰ্থাৎ এই সত্যবিলাক এবাৰ জানি লোৱাৰ পিছত নিতৌ নতুন নতুন হৈ মানুহৰ মনত আবেগ-উদ্বেগ, বিস্ময় আনন্দ উৎপাদন নকৰে। একে আধাৰে ক'লে they do not appeal to the emotion অৰ্থাৎ সিহঁতে মানুহৰ মনত বসৰ লহৰী নোতোলে। কিন্তু সাহিত্যৰ কথা বেলেগ। সীতাৰ বনবাস আৰু অগ্নিপৰীক্ষা, নিৰ্বাসিত যক্ষৰ বিৰহ বেদনা, ৰোমিও জুলিৱেটৰ প্ৰেমৰ কথা, ইডিপাছৰ মৰ্মভেদী হত্যাৰ, চেটানৰ নিজৰ মনতে গুজৰি-গুমৰি থকা মনঃকষ্ট আৰু ক্ষোভ, এইবিলাকে সিহঁতৰ সৃষ্টিৰ প্ৰথম দিনা মানুহৰ মনত যি বিস্ময়-আনন্দ উৎপাদন কৰিছিল, আজিও সেই বিস্ময় আনন্দকে উৎপাদন কৰিছে আৰু আগলৈকো কৰিব। প্ৰকৃত সাহিত্যৰ প্ৰধান লক্ষণ এই চিৰন্তনতা

(Permanence)।

এই কথাৰ পৰা এইটো স্পষ্টকৈ বুজিব পাৰি যে মানুহৰ হৃদয়ৰ চিৰন্তন সুখ-দুখ, আবেগ-উদ্বেগ, বিৰহ-বেদনা এই বিলাকেই সাহিত্যৰ উপাদান আৰু এইবিলাক ভাবৰ উদ্ভৱ হৈছে মানুহৰ অন্তৰৰ পৰা মানুহৰ চাৰিওফালৰ বিশ্ব প্ৰকৃতি আৰু মানৱ চৰিত্ৰ ঘাত-প্ৰতিঘাতত। গতিকে বিশ্ব প্ৰকৃতি আৰু মানৱ চৰিত্ৰ এই দুইটা লৈয়েই সাহিত্য।

সাহিত্যত দুটা গুণ নিহিত থাকে। প্ৰথম ই মানৱ জীৱন সম্পৰ্কিত হ'ব লাগিব আৰু দ্বিতীয়তে, সি বিশিষ্ট গঠনযুক্ত হ'ব লাগিব। হাৰ্ডছনৰ মতে, "সেইবোৰ গ্ৰন্থ কেৱল, সেইবোৰ গ্ৰন্থই সাহিত্য, যিবোৰৰ বিষয়বস্তু আৰু তাৰ প্ৰয়োগ, সাধাৰণতে মানৱধৰ্মী হয় আৰু দ্বিতীয়তে, যিবোৰৰ আকৃতিগত উপাদান যোগোৱা আনন্দ বিশেষ প্ৰয়োজনীয় হৈ পৰে।"

সমালোচক সকলৰ মতে সাহিত্য সৃষ্টিৰ অন্তৰালত বিভিন্ন প্ৰেৰণাই কাজ কৰে। সেই প্ৰেৰণাবোৰক খুলমূলকৈ চাৰিটা ভাগত ভগাব পাৰি। প্ৰথম, আত্ম প্ৰকাশৰ কামনা : মানুহ সৃষ্টিৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ প্ৰাণী। অন্যান্য ইতৰ প্ৰাণীতকৈ মানুহৰ পাৰ্থক্য এইখিনিতে যে মানুহৰ আশা-আকাংক্ষা, বিচাৰ-বুদ্ধি, আবেগ-অনুভূতি আছে। মানুহে যেনেকৈ আনক জানিব খোজে, তেনেকৈ নিজকো জনাব খোজে। সি মানুহৰ সহজাত প্ৰবৃত্তি। এই নিজক জনাব বিচৰাতেই আত্ম প্ৰকাশৰ প্ৰয়াস আৰু তাতেই সাহিত্যৰ উৎপত্তি। দ্বিতীয়তে, পৰস্পৰৰ লগত সংযোগ কামনা : মানুহ সামাজিক জীৱ, গতিকে পৰনিৰ্ভৰশীল। হেজাৰ সৃষ্টি কৰিলেও মানুহে কেতিয়াও একান্ত স্বতন্ত্ৰভাৱে চলিব নোৱাৰে। চাৰিওফালৰ জগতৰ লগত সংযোগ স্থাপনৰ প্ৰয়াস আৰু নিজক বিস্তৃতভাৱে, বিশালভাৱে চাবখোজাৰ ফলতে সাহিত্যৰ সৃষ্টি হয়। তৃতীয়তে, বাস্তৱ জগত আৰু কল্পনা জগতৰ প্ৰতি আগ্ৰহ, মানুহে কেৱল বাস্তৱ জীৱনক লৈয়ে জীয়াই থাকিব নোৱাৰে। তাৰ উপৰিও মানুহক লাগে এখন কল্পনা জগত। বাস্তৱ জগত সীমিত, কল্পনা জগত অসীম। বাস্তৱ জগত দুঃখ যাতনাৰ আকাৰ, নিৰাশা-হতাশাৰ শ্মশান ভূমি। বাস্তৱ জগতত নোপোৱাখিনি কল্পনাৰ মাজেৰে লাভ কৰি মানুহে

জীৱনৰ বাসনা পূৰ্ণ কৰিব বিচাৰে। এই কল্পলোকৰ বাসনাই মুৰ্ত্তিমান হৈ উঠে সাহিত্যৰ মাজেৰে। চতুৰ্থতে, ৰূপ কল্প প্ৰিয়তা : মানুহ স্বভাৱতে ৰূপ বিলাসী স্ৰষ্টা। মানুহে যি কথা ভাৱে তাক নিৰ্দিষ্ট ৰূপৰ মাজেৰে প্ৰকাশ কৰিব বিচাৰে। মানুহে যি পাব খোজে তাকো ৰূপৰ মাজেদিহে পাব খোজে। মানৱ মনৰ কামনা আৰু কল্পনা যিমানকৈ সুক্ষ্ম নহওঁক, তাক ৰূপৰ মাজেৰে ধৰিব নোৱাৰা পৰ্যন্ত মানুহৰ মনত শান্তি নাই। ইয়াৰ ফলস্বৰূপেই আৱিৰ্ভাব হ'ল মানুহৰ ৰূপ কল্প। ওপৰোক্ত চাৰিটাই হ'ল সাহিত্য সৃষ্টিৰ মূল উৎস।

যেতিয়া বিষয়ৰ উপলব্ধি আৰু অনুভূতিৰ আলোড়নত কবিৰ হৃদয় সমুদ্ৰৰ অমৃতপূৰ্ণ ভাৱঘাটি উদ্বেলিত আৰু অসম্ভাৰণীয় হৈ উঠি, কবিৰ হৃদয়— পদ্ম যেতিয়া উদ্দীপ্ত চিদানন্দৰ উজ্জ্বল কিৰণ স্পৰ্শত বিকাশোন্মুখ হৈ উঠে, যেতিয়া সেই উপলব্ধিৰ উন্মাদনাতে আহি পৰে তাৰ প্ৰকাশোপযোগী ভাষা, ছন্দ, অলংকাৰ, শব্দ সন্তাৰ আৰু তাৰ বিচিত্ৰ বিন্যাস ভঙ্গী বা ৰীতি; যিবোৰৰ সমাবেশত সি সহশ্ৰুডাল বিকশিত আৰু তাৰ ৰূপে, বসে, পৰশে সৌৰভে ভৰপূৰ হৈ সামাজিকৰ হৃদয় আকুল কৰি তোলে তেতিয়াই সাহিত্য উৎপত্তি হয়।

সাহিত্যৰ সৃষ্টি হয় জীৱনৰ পৰা। গতিকে জীৱন যেনে বিচিত্ৰ, সাহিত্যৰ বিষয় বস্তুও তেনে বৈচিত্ৰপূৰ্ণ হ'ব পাৰে। জীৱনৰ এনে এটা অংশ, এনে এটা অৱস্থা, এনে এটা অভিব্যক্তি নাই যিটো সাহিত্যৰ মাজেদি ৰূপায়িত হ'ব নোৱাৰে। সাহিত্যত বেয়া বা কুৎসিত বস্তু এটায়ো সৌন্দৰ্যৰ মাজেৰে মহিমামণ্ডিত হৈ উঠে। "সুন্দৰ, ঘৃণিত উদাৰ বা নীচ, উগ্ৰ, চিত্ত প্ৰসাদী, গ্ৰহণ বা বিকৃত বস্তু, এনেকি অবস্তুও এনে একো নাই যিটো কবিৰ ভাৱনাৰ দ্বাৰা ভাৱিত হৈ লোক সমাজত বসৰূপে প্ৰতীত নহয়।" ইয়াৰ পৰাই অনুমান কৰিব পাৰি সাহিত্যৰ বিষয় বস্তু কিমান ব্যাপক আৰু বিচিত্ৰ ধৰ্মী।

শ্ৰেষ্ঠ সাহিত্য সৃষ্টি হয় লেখকৰ মগজ আৰু হৃদয়ৰ অপূৰ্ব সমন্বয়ত। সেইকাৰণে ব্যক্তিগত অভিজ্ঞতাই হ'ল সাহিত্যৰ ধৰণী স্বৰূপ। "Personal experience is the basis of all real literature." সেইকাৰণে

সাহিত্যৰ মহত্ব নিৰ্ভৰ কৰে লেখকৰ মহত্বৰ ওপৰত। মিল্টনে কৈছিল,- “এখন শ্ৰেষ্ঠ গ্ৰন্থ মহৎ আত্মাৰ মহাৰ্থ জীৱন-বন্ধ স্বৰূপ, যাক পুৰুষৰ পিছত পুৰুষ ধৰি সংৰক্ষণ কৰা হয়, “A good book is a precious life blood of masterspirit embalmed and treasured upoun purpose to a life beyond life.

সমপূৰ্বক ‘অজ’ ধাতুৰ পাছত ‘যঞ’ প্ৰত্যয়ৰ যোগত সমাজ শব্দ নিষ্পন্ন হৈছে। এই ‘অজ’ ধাতুৰ অৰ্থ হ’ল ‘গতি’। সমাজ শব্দ মূলীভূত এই ধাতুটোৱে ইংগিত কৰিছে যে সমাজ কেতিয়াও একেভাৱে থিৰ হৈ থাকিব নোৱাৰে, সি গতিশীল চঞ্চল। কালৰ অনন্ত পথ ধৰি চলি থাকোতে সি নিজৰ কিবাকিবি এৰি যাব লগাত পৰে আৰু আনৰ কিবাকিবি লগত লৈ যাব লগা হয়। এই গ্ৰহণ আৰু বৰ্জন জীৱিত সমাজৰ এটা বিশেষ ধৰ্ম। মানুহৰ জ্ঞানৰ প্ৰাথমিক উন্মেষৰ সময়ৰ পৰাই সমাজৰ লগত ব্যক্তি হৃদয়ৰ আদান প্ৰদান আৰম্ভ হয়। এইদৰে অনবৰতে ব্যক্তি আৰু সমাজ, ব্যক্তি আৰু সমষ্টি এটা আনটোৰ প্ৰভাৱত পৰিৱৰ্তিত আৰু ৰূপান্তৰিত হৈ চলিব লাগিছে। প্ৰতিভা মূলক স্বাতন্ত্র্য অক্ষুন্ন ৰাখিও কবিৰ হৃদয় সমাজৰ প্ৰভাৱত প্ৰভাসিত হয় আৰু সেই কবি হৃদয়ৰ পৰা যি ৰস

সৌন্দৰ্য্যৰে ভৰপূৰ সাহিত্য প্ৰবাহ প্ৰবাহিত হয় তাৰ ৰসায়নত সমাজে অভাৱনীয় পৰিণতি আৰু শক্তি লাভ কৰে। জাগতিক ক্ৰমবিবৰ্তনৰ সোঁতত মানৱৰ বৰ্হিজগত আৰু অন্তৰ্জগতৰ নানা প্ৰকাৰৰ ঘাত-প্ৰতিঘাতৰ ফলত সমাজৰ ৰূপ আৰু প্ৰকৃতি কালে কালে পৰিৱৰ্তিত হয়। এই ঘাত-প্ৰতিঘাতৰ ৰসায়িত শব্দাত্মক স্ফুৰণেইতো সাহিত্য। গতিকে সাহিত্য আৰু সমাজৰ পৰস্পৰৰ সম্বন্ধ অতি নিবিড় আৰু অবিচ্ছেদ্য।

প্ৰাণীৰ শৰীৰে নানা আহাৰ্য্য গ্ৰহণ কৰি হজম কৰি নিজৰ পুষ্টি সাধন কৰে। গতিকে পুষ্টিকাৰক আহাৰ্য্য বস্তুৰ স্ৰষ্টা প্ৰাণী আৰু প্ৰাণী শৰীৰৰ পুষ্টি বৃদ্ধিৰ সাধন আহাৰ্য্য বস্তুবোৰ। সেইদৰে সাহিত্য ৰস সমাজ দেহক আশ্ৰয় কৰি সৃষ্টি হয় আৰু তাৰ দ্বাৰা সমাজৰ পুষ্টি আৰু উন্নতি সাধিত হয়।

সাহিত্যই সমাজৰ ভিতৰত সৃষ্টি হৈ সমাজদেহক আশ্ৰয় কৰিয়েই সমাজৰ ৰুচি অনুসাৰে ৰসাল আনন্দময় ৰূপে প্ৰতীত হয় আৰু সমাজদেহক সৰল কৰি তোলে। সমাজক বাদ দি সাহিত্যৰ সত্তা বা বিকাশ যিদৰে অসম্ভৱ, সমাজৰ পাৰিপাৰ্শ্বিক অৱস্থাৰ মাজতে সাহিত্য জন্মে আৰু সমাজক নতুন পাৰিপাৰ্শ্বিক অৱস্থাৰ মাজলৈ লৈ যায়।

“সাহিত্য জীৱন দাপোণ। গতিকে জীৱনক তাৰ বিচিত্ৰ আৰু গভীৰতম ৰূপত নিৰীক্ষণ কৰিব নোৱাৰিলে কোনোও প্ৰকৃত সাহিত্য সৃষ্টি কৰিব নোৱাৰে।”
— উজ্জ্বল চন্দ্ৰ বৰুৱা।
“এটা জাতিৰ সৰ্বমুখী শিক্ষা কিতাপৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে। চিন্তাৰ সংৰক্ষণ, স্থায়ীকৰণ আৰু প্ৰসাৰণৰ বাবে কিতাপেই হৈছে একমাত্ৰ সন্ধ্যা।”
— বোজাছ!

একবিংশ শতিকা আৰু অসমৰ লোকসংস্কৃতি

মন্নি কাকতি
অধ্যাপিকা, লোক-সংস্কৃতি বিভাগ

লোকসংস্কৃতি শব্দটো ইংৰাজী Folklore শব্দৰ প্ৰতিৰূপ হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। ড° বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱাদেৱে পোন প্ৰথমে লোকসংস্কৃতি শব্দটো প্ৰয়োগ কৰে। ‘লোক’ মূলতঃ সংস্কৃত শব্দ। ইয়াৰ অৰ্থ হৈছে জনসাধাৰণ। অৰ্থাৎ লোকসংস্কৃতি মানে হৈছে জনসাধাৰণৰ সংস্কৃতি। আকৌ সংস্কৃতি শব্দটোৰ অৰ্থ ব্যাপক। অসমীয়া তথা ভাৰতৰ অন্যান্য প্ৰাদেশিক ভাষাত ইংৰাজী Culture (কালছাৰ) পদৰ সমৰ্থকৰূপে সংস্কৃতি পদটো ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। সংস্কৃতি শব্দটো সংস্কাৰৰ লগত বিশেষভাৱে জড়িত। যাৰ সংস্কাৰ হৈছে সিয়ে সংস্কৃতি। খৃঃ ১৮৬৫ চনত এডৱাৰ্ড বাৰ্ণেট টাইলাৰে Culture শব্দটো ব্যৱহাৰ কৰিছিল আৰু এই শব্দটোৰ মূল লেটিন ভাষাৰ ‘কোল’ ধাতু জাত Colera বা Culture অৰ্থাৎ কুলতুৰা। সংস্কৃতি শব্দটো প্ৰয়োগৰ ক্ষেত্ৰত বিভিন্নতা দেখা যায়। সাধাৰণতে আমি নৃত্য-গীত-শিল্পকলা আদিকে সংস্কৃতি বুলি আখ্যা দিও। কিন্তু এইটো সংস্কৃতিৰ এটা সংকীৰ্ণ মন্তব্যহে। দৰাচলতে, সংস্কৃতিৰ পৰিসৰ অতিকৈ ব্যাপক। সমগ্ৰ জীৱনাচাৰ্য্যৰ মাধ্যমেৰে সংস্কৃতিৰ পূৰ্ণ বিকাশ ঘটে। জীৱনৰ বিভিন্ন কৃষ্টিয়েই সংস্কৃতি (সম + কৃ + ত্তি) এডৱাৰ্ড বি টাইলাৰে কালচাৰৰ ব্যাখ্যা এনেদৰে দিছে— “Culture is that complex whole which includes knowledge, belief, art, morals, law, custom and any other

capabilities that acquired by man as a member of society.” ইয়াৰ অৰ্থ হৈছে সমাজৰ অংগীভূত সদস্যৰূপে মানৱে আহৰণ কৰা জ্ঞান, বিশ্বাস, কলা, ৰীতি-নীতি, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, উৎসৱ-অনুষ্ঠান, আইন-কানুন, নৈতিকতা, অভ্যাস আৰু অন্যান্য সামাজিক সামৰ্থ্যৰ সামগ্ৰিক যৌগিক ৰূপেই সংস্কৃতি।

আকৌ ‘লোক’ শব্দটোৰ ব্যাখ্যা বিভিন্নজন পণ্ডিতে বিভিন্ন ধৰণে দিব বিচাৰে। সেইসকলৰ ভিতৰত এলান ডাণ্ডেজৰ মত — “A group of people whatsoever who share at least one common factor, it doesnot matter what linking factor is” ইয়াৰ অৰ্থ হৈছে — ‘লোক’ শব্দটোৱে অতি কমেও এটা উমৈহতীয়া উপাদানৰ অংশীদাৰ কোনো জনসমষ্টিক বুজায়। এই

লোকসংস্কৃতি হৈছে কোনো এটা জাতিৰ যুগ যুগ ধৰি চলি অহা মৌখিক সাহিত্য (লোক কবিতা, লোক কাহিনী, লোকগীত, সাধুকথা, প্ৰবচন, পটভাৰ, যোজনা, সাঁহাৰ বা দিহান), সামাজিক উৎসৱ-অনুষ্ঠান, লোকধৰ্ম, লোকবিশ্বাস, লোকসংস্কাৰ, ৰীতি-নীতি, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, ক্ৰিয়াকাণ্ড, অৱসৰ বিলোদন, খেল-ধেমালি, লোক উষধ, লোক-কলা, লোকশিল্প, লোকগীত, নৃত্য-অভিনয় আদিৰ সমষ্টি।

নূন্যতম উমৈহতীয়া উপাদানটো যিয়েই নহওক লাগে তাত কথা নাই, কেৱল ই সেই জনসমষ্টিৰ মাজত সংযোগ ৰক্ষা কৰিব লাগিব।

আমি আগতে উল্লেখ কৰিছো যে লোকসংস্কৃতি হৈছে জনসাধাৰণৰ সংস্কৃতি। ইংৰাজী Folklore শব্দৰ Folk হৈছে লোক বা জন আৰু lore হৈছে অভিজ্ঞতা, জ্ঞান। অৰ্থাৎ মানুহৰ সঞ্চিত অভিজ্ঞতাই হৈছে লোকসংস্কৃতি। লোকসংস্কৃতি হৈছে কোনো এটা জাতিৰ যুগ যুগ ধৰি চলি অহা মৌখিক সাহিত্য (লোক কবিতা,

লোক কাহিনী, লোকগীত, সাধুকথা, প্রবচন, পটভূমি, যোজনা, সাঁথৰ বা দিষ্টান), সামাজিক উৎসৱ-অনুষ্ঠান, লোকধৰ্ম, লোকবিশ্বাস, লোকসংস্কাৰ, ৰীতি-নীতি, আচাৰ-ব্যৱহাৰ, ক্ৰিয়াকাণ্ড, অৱসৰ বিনোদন, খেল-ধেমালি, লোক ঔষধ, লোক-কলা, লোকশিল্প, লোকগীত, নৃত্য-অভিনয় আদিৰ সমষ্টি। ঠিক সেইদৰে অসমৰ লোকসংস্কৃতি বুলিলে অসমৰ থলুৱা লোকৰ মৌখিক সাহিত্যসমূহ, বিভিন্ন উৎসৱ অনুষ্ঠান, ৰীতি-নীতি, সংগীত, নৃত্য, নাট্য আদিকে বুজা যায়।

অসমীয়া সংস্কৃতি ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰে এটা অংশবিশেষ। ভাৰতীয় সংস্কৃতি হৈছে যৌগিক সংস্কৃতি। ভাৰতবৰ্ষলৈ বিভিন্ন সময়ত বিভিন্ন জনগোষ্ঠী আহিছিল আৰু নিজৰ নিজৰ সংস্কৃতি প্ৰতিষ্ঠা কৰি থৈ যায়। ভাৰতবৰ্ষৰ মানুহৰ ইতিহাস প্ৰব্ৰজনৰ ইতিহাস। বিভিন্ন পণ্ডিতে এনে প্ৰব্ৰজনকাৰীৰ গোষ্ঠী নিৰ্ধাৰণ কৰোতে ভিন ভিন মত পোষণ কৰিছে। ভাৰতীয় সংস্কৃতি যথার্থতে সমন্বয়ৰ সংস্কৃতি। অসমীয়া সংস্কৃতিত আমি অষ্টিক-মঙ্গলীয় - আৰ্য্য-আলপাইন এই চাৰিওটা সংস্কৃতিয়েই দেখিবলৈ পাওঁ।

সংস্কৃতি গতিশীল। সেয়ে লোকসংস্কৃতিও গতিশীল। সময়ৰ লগে লগে আমি লোকসংস্কৃতিৰো বিভিন্ন ৰূপ দেখিবলৈ পাওঁ। লোকসংস্কৃতিৰ পৰিৱৰ্তন অনাত কেইটামান কাৰকে গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে। সেই কাৰকসমূহ হৈছে— আধুনিক শিক্ষা, ধৰ্ম, ৰাজনৈতিক শক্তি, নাগৰিকীকৰণ, উদ্যোগীকৰণ বা যান্ত্ৰিকীকৰণ আৰু সমন্বয়ে।

বৰ্তমান সময় অৰ্থাৎ একবিংশ শতিকা কম্পিউটাৰ ইন্টাৰনেটৰ যুগ। ইন্টাৰনেটে গোটেই পৃথিৱীখনক সংকুচিত কৰি এখন গাঁৱত অৰ্থাৎ Global Village অত পৰিণত কৰিছে। এতিয়া আমাৰ গাওঁ বা নগৰৰ মানুহে অতি কম সময় ভিতৰতে ইন্টাৰনেটৰ সহায়ত পৃথিৱীৰ যিকোনো এখন ঠাইৰ খবৰ আৰু অন্যান্য বিষয় জানিব পৰা হৈছে। ইন্টাৰনেটৰ এনেধৰণৰ পৰিৱৰ্তনে আমাৰ লোকসংস্কৃতিৰ ওপৰতো যথেষ্ট প্ৰভাৱ পেলাইছে। উদাহৰণ স্বৰূপে বিশ্ব সময়ত বিদেশত থকা অসমীয়া

মানুহে ইন্টাৰনেটৰ জৰিয়তে বিহীন উপভোগ কৰিব পৰা হৈছে।

অসমৰ লোকসংস্কৃতি জীয়াই আছে ঘাইকৈ গ্ৰাম্যঞ্চলত। শিক্ষাৰ বিস্তাৰ হোৱাৰ লগে লগে গাওঁৰ এচাম মানুহ নগৰলৈ ওলাই আহি আধুনিক জীৱন ধাৰণৰ পদ্ধতিৰ প্ৰতি আকৃষ্ট হৈ, তাক নি গাঁৱত মেলি দিয়েগৈ। ফলত গাঁৱত যুগ যুগ ধৰি চলি অহা ৰীতি-নীতিসমূহৰ লগতে সঞ্চিত অভিজ্ঞতাবোৰো কিছু সলনি হ'ল। সেইদৰে শিক্ষাই আমাৰ লোকসাহিত্যৰ ওপৰতো যথেষ্ট পৰিৱৰ্তন আনিছে। আধুনিক শিক্ষাৰ প্ৰভাৱে মৌখিক লোকসংস্কৃতিৰ বিলোপ সাধন কৰে। অসম লোকসাহিত্যত চহকী দেশ। লোকসাহিত্যৰ বিভিন্ন উপাদানসমূহ যেনে— লোককথা, কবিতা, প্ৰবচন, যোজনা, সাঁথৰ আদিয়ে ঠাই পালে কিতাপ পত্ৰ সমূহত লিখিত সাহিত্য ৰূপে। আজিকালি সাধুকথা কোৱা আৰু শুনা মানুহৰ অভাৱ। এইসমূহৰ ঠাই পালে টেলিভিচন আদিত প্ৰচাৰ কৰা বিভিন্ন চিৰিয়েল চিনেমা আদিয়ে।

ৰাজনৈতিক প্ৰক্ৰিয়ায়ো লোকসংস্কৃতিৰ গতি নিয়ন্ত্ৰণ বা সৃষ্টি সলনিত ডাঙৰ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে। ৰাজনৈতিক স্বেচ্ছাচাৰিতা বা ক্ষমাৰ বলত প্ৰচলিত লোকাচাৰ বিৰোধী আইন সৃষ্টি হয়। এনে আইনে সমাজত থকা যুগ যুগৰ পুৰণি ৰীতি-নীতি আৰু ইয়াৰ লগত সংশ্লিষ্ট লোকসংস্কৃতিৰ পৰিৱৰ্তন ঘটায়।

উদ্যোগীকৰণেও লোকসংস্কৃতিৰ পৰিৱৰ্তনত প্ৰত্যক্ষভাৱে সহায় কৰিছে। উদ্যোগ স্থাপনৰ লগে লগে কৃষিমুখী অনুষ্ঠানসমূহ লোপ পাবলৈ ধৰে। বাস্তৱিকতে অসমীয়া খেতিয়কে ছমাহ খেতি কৰি ছমাহ অৱসৰ লয়। এই অৱসৰৰ সময়ত নৃত্য-গীত, ভাওনা, সবাহ, বিয়া-বাক বাহুল্যকৈ আয়োজন কৰে আৰু তাক জীৱনৰ প্ৰাণ-প্ৰাচুৰ্য্যৰে উপভোগ কৰে। আগতে যিবোৰ অনুষ্ঠান মুকলি পথাৰত, গছৰ তলত বা ৰভাৰ তলত অনুষ্ঠিত হৈছিল সেইবোৰ লাহে লাহে মঞ্চৰ সীমাবদ্ধতাৰ মাজলৈ আহিল।

অৱশ্যে বিদেশী পৰম্পৰা বা ৰীতি-নীতিৰ আক্ৰমণত প্ৰচলিত সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক অনুষ্ঠানবোৰৰ পৰিৱৰ্তন হ'ব পাৰে আৰু তেনে অৱস্থাত

সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক অৱস্থাৰ সৈতে সঙ্গোপাঙ্গভাৱে জড়িত লোকসংস্কৃতিৰ পৰিৱৰ্তন হোৱাটো স্বাভাৱিক। লোকনৃত্য, লোক আভৰণ, লোককলা আৰু লোকশিল্প আদিৰ সজাগ সচেতন বিজ্ঞত উদ্যাপনে এটা নতুন অভিধাৰ সৃষ্টি কৰিছে আৰু এই অভিধাটোৱেই হৈছে Folklorismus. স্থানীয় বা বিশেষ এক সম্প্ৰদায় বা গোষ্ঠীৰ মাজত পৰম্পৰাগতভাৱে প্ৰচলিত লোক উৎসৱ, লোক নৃত্য আদিয়ে সাৰ্বিক বা চহৰীয়া-নগৰীয়া-গঞাসকলোৰে উমৈহতীয়া সম্পদ হৈ পৰা প্ৰক্ৰিয়াৰ নামেই Folklorismus. আমাৰ বিহুৰে, বিশেষকৈ ৰঙালী বিহুৰে বৰ্তমান Folklorisms ৰ ভূমিকা পালন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। গঞ ৰাইজৰ মাজত প্ৰচলিত ৰঙালী বিহুৰে এতিয়া গুৱাহাটী নগৰত নগৰীয়া-চহৰীয়া গঞ সকলোৰে

মৰমৰ উৎসৱ স্বৰূপে দ্বিতীয় অস্তিত্ব লাভ কৰিছে। লোকসংস্কৃতিক পৰম্পৰাৰ বিজ্ঞান বোলা হয়। Folk, folklore, tradition বা পৰম্পৰা আদি যুগ সাপেক্ষ, যিহেতু যুগে যুগে এইবোৰৰ পৰিৱৰ্তন ঘটে, পৰিৱৰ্তনশীল মানৱ ৰুচিৰ অনুকূলে। পৰম্পৰাত থাকে অতীত, বৰ্তমান আৰু ভৱিষ্যতৰ সম্পৰ্ক। অতীত অবিহনে যিদৰে বৰ্তমান হ'ব নোৱাৰে, তেনেদৰে বৰ্তমান নোহোৱাকৈ ভৱিষ্যত নিৰ্মিত হ'ব নোৱাৰে। গতিকে পৰম্পৰাত অতীত, বৰ্তমান আৰু ভৱিষ্যত এই তিনিও কালৰ সম্পৰ্কে ৰক্ষিত হৈ থাকে, পৰম্পৰাৰ মৃত্যু হ'ব নোৱাৰে, পৰিৱৰ্তন বা পৰিৱৰ্তন বা উত্তৰণহে হ'ব পাৰে। তেনেদৰে লোকসংস্কৃতি পুৰণি হৈও নতুন আৰু নতুন হৈও পুৰণি। গতিকে ন-পুৰণি উভয় বৈশিষ্ট্য লোকসংস্কৃতিত সততে বিদ্যমান। ●

সহায়ক পুথি :

- ভাৰতৰ উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ লোকসংস্কৃতি — ড° নবীন চন্দ্ৰ শৰ্মা
- অসমৰ সংস্কৃতি সমীক্ষা — চন্দ্ৰ প্ৰকাশ
- অসমৰ সংস্কৃতি — লীলা গগৈ।

অসমীয়া সংস্কৃতিৰ বৈশিষ্ট্য

মইনাজান মেধি
স্নাতক ২য় বৰ্ষ

“সংস্কৃতি” শব্দটোৰ ইংৰাজী প্ৰতিশব্দ হ’ল 'Culture'. "Culture" শব্দটো লেটিন শব্দ "Cultura" মূলৰ পৰা আহিছে। “সংস্কৃতি” শব্দই সংস্কাৰ পৰিমাৰ্জন বা সংশোধন কাৰ্য্যক বুজায়। কিন্তু সংস্কৃতি শব্দটোৱে সাধাৰণতে একোটা জাতি বা জনগোষ্ঠীৰ সাহিত্য, সংগীত, চিত্ৰকলা, ভাস্কৰ্য্য আৰু স্থাপত্য এই পাঁচবিধ সুকুমাৰ কলাৰ মাজেদি প্ৰকাশিত মানসিক উৎকৰ্ষ বা কৃতিত্বক বুজায়। এইবোৰৰ উপৰিও জাতি একোটাৰ ধৰ্ম বিশ্বাস আচাৰ, অনুষ্ঠান, খাদ্য প্ৰণালী, সাজপাৰ, গৃহ নিৰ্মাণ আদি নানা কথা সংস্কৃতি শব্দটোৱে সামৰি লয়। এজন বিশিষ্ট লিখকে কৈছে যে পৃথিৱীত যি বিলাক অতি উত্তম কথা মানুহে জানিছে আৰু কৈছে, তাৰ সৈতে নিজৰ পৰিচয় ঘটোৱাটোৱে হ’ল সংস্কৃতি। সাধাৰণ ভাৱে কব পাৰি যে সংস্কৃতি মানুহৰ মাজিত সুন্দৰ আৰু শুভ অনুভূতিবোৰৰ মনোৰম প্ৰকাশ। সকলো সংস্কৃতি একোটা জাতি বা জনগোষ্ঠীৰ মাজত আৰু একোটা ভৌগলিক সীমাৰ মাজত গঢ় লৈ উঠে প্ৰকৃততে সকলো সংস্কৃতি বহু সময়ৰ আৰু সংমিশ্ৰণৰ মাজেদিয়ে স্বৰূপত বিকাশ লাভ কৰে।

অসমীয়া সংস্কৃতি বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ। বিশাল ব্ৰহ্মপুত্ৰ বহু জলধাৰৰ দ্বাৰা পৰিপুষ্ট হোৱাৰ দৰে অসমীয়া সংস্কৃতিও নানা জাতি-উপজাতিৰ জীৱনধাৰণৰ পদ্ধতি, সামাজিক আচাৰ-ব্যৱহাৰ, ৰীতি-নীতি, উৎসৱ-পাৰ্বন আদিৰ সংমিশ্ৰিত গঢ়লৈ বৰ্তমান অসমীয়া সংস্কৃতিৰ ৰূপ পৰিগ্ৰহ কৰিছে। ই জাতি-উপজাতিৰ এক অপূৰ্ব সময়ত সৃষ্টি। ক্ৰমবৰ্দ্ধমান সমাজ জীৱনৰ গতি হিচাপে সংস্কৃতিৰ গতিও দিনকদিনে কোমল হৈ গৈছে আৰু অসমীয়া সংস্কৃতি সু-সময় হৈ উঠিছে। অসমীয়া সংস্কৃতি, অসমীয়া জাতীয় জীৱনৰ গতি ত্ৰয়োদশ শতিকাৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাত চুকাফাই ৰাজ্য স্থাপন কৰাৰ পিছত ভৌগলিক

হিচাপে অসম স্থাপিত হয় আৰু অসমীয়া সংস্কৃতিৰ জন্ম হয়। অসমীয়া সংস্কৃতি আখ্যাৰে চিনাকি দিয়াৰ কেইবা হাজাৰো বছৰৰ আগৰে পৰা অসমীয়া সংস্কৃতিৰ ঘাই শিপাকেইডাল গজিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল। কালক্ৰমত এই ঘাই শিপাকেইডাল বৰ গছত পৰিণত হৈ ডাল-পাত, ফল-ফুলেৰে ভৰপূৰ হৈ পৰে। মহাভাৰতীয় সংস্কৃতি যেনেকৈ উদীচ্য, দ্ৰাৱিড় আৰু দক্ষিণ সংস্কৃতিৰ সংমিশ্ৰণ তেনেকৈ অসমীয়া সংস্কৃতিত উদীচ্য দক্ষিণ আৰু মংগোলীয় সংস্কৃতিৰ মধুৰ সমন্বয়ত জন্ম হয়।

অসমীয়া সংস্কৃতি সংমিশ্ৰিত সংস্কৃতি। অসমৰ ভৌগলিক পৰিসীমাৰ ভিতৰত থকা নানা জাতি-উপজাতিৰ উপাদানৰ সমন্বয়ত অসমীয়া সংস্কৃতিয়ে গঢ় লৈ উঠিছে। অসমীয়া সংস্কৃতিৰ মূল ৰূপটো আৰ্য্যমূলীয়। প্ৰাচীন কালৰে পৰা অসমত নানা জনগোষ্ঠী, জনজাতি আদি বাস কৰি আহিছে। অসমৰ-সৰহসংখ্যক অধিবাসীয়ে মংগোলীয় জনগোষ্ঠীৰ। এই গোষ্ঠীৰ অন্তৰ্গত বড়ো, কছাৰী, চুতিয়া, বৰাহী, মৰাণ, তিৱা আদি বিভিন্ন প্ৰজাতি পৰে। ভাষা, সাহিত্য, নৃত্য, সাজপাৰ, গৃহ নিৰ্মাণ প্ৰণালী আদি জনজাতীয় সংস্কৃতিৰ ভালেমান উপাদান অসমীয়া সংস্কৃতিত সোমাই পৰে। অসমৰ ওজাপালি নাচৰ লগত জড়িত দেওধনী নাচ বড়োসকলৰ পৰা আহিছে বুলি ক’ব পাৰি। অসমীয়া তিব্বোতাৰ সাজপাৰ আ-অলংকাৰ আদি জনজাতীয় সংস্কৃতিৰ পৰা অসমীয়া সংস্কৃতিত সোমাই পৰে। এনেদৰে জনজাতীয় অ-জনজাতীয় নানা উপাদানেৰে সংমিশ্ৰিত হৈ অসমীয়া সংস্কৃতি গঢ় লৈ উঠিছে। খৃষ্টীয় ত্ৰয়োদশ শতিকাত মংগোলীয় জনগোষ্ঠীৰ এটা শাখা আহোম সকলে অসমত প্ৰৱেশ কৰি কালক্ৰমত এখন শক্তিশালী ৰাজ্য স্থাপন কৰিছিল। আহোমসকলে এই ৰাজ্যত ছয়শ বছৰ প্ৰবল প্ৰতাপেৰে ৰাজত্ব কৰিছিল। আহোম সকলৰ নিজস্ব ভাষা, ধৰ্ম আছিল যদিও পৰৱৰ্তী

কালত তেওঁলোকে হিন্দু ধৰ্ম গ্ৰহণ কৰে আৰু অসমীয়া ভাষা সংস্কৃতিক নিজৰ বুলি আঁকোৱালী লয়।

ত্ৰয়োদশ শতিকাতে মুছলমানসকলে দেশ জয়ৰ উদ্দেশ্যেই অসমত প্ৰৱেশ কৰে আৰু বসতি স্থাপন কৰে। আহোম ৰাজত্বত সঘন মুছলমান আক্ৰমণৰ ফলত ইছলামধৰ্মী লোকসকল অসমত নিগাজিকৈ থাকিবলৈ লয় আৰু তেওঁলোকেও অসমীয়া জাতিৰ সঁতিৰ লগত মিলি অসমীয়া সংস্কৃতিলৈ অৱদান আগবঢ়ালে। প্ৰাক্শংকৰী যুগৰে পৰাই অসমীয়া ভাষাত পাৰ্চী, আঁৰী শব্দই প্ৰৱেশ কৰে। কাগজ, কলম, দোৱাত, চিয়াঁহি আদি সাহিত্য সংস্কৃতি সম্পৰ্কীয় মুছলমানী শব্দ অসমীয়া সংস্কৃতিত সোমাই পৰে। খাদ্য সম্পৰ্কীয় শব্দ বৰফি, জিলাপী, ময়দা, পোলাও আদি শব্দ মুছলমান সংস্কৃতিৰ পৰা অসমীয়া সংস্কৃতিত সোমাই পৰে। শংকৰদেৱৰ মৃত্যুৰ পিছত আনুমানিক ১৬২৫ চনৰ পৰা ১৬৩৫ চনৰ ভিতৰত সুদূৰ বাগদাদৰ পৰা ছাহমিলন অসমলৈ আহিছিল। আজানপীৰে পাৰ্চী আৰবী শব্দ মিহলি কৰি অসমীয়া ভাষাৰে জিকিৰ গীত ৰচনা কৰি অসমীয়া সমাজত ধৰ্মীয় সহনশীলতা আৰু সম্প্ৰীতিৰ বীজ সিঁচি দি অসমীয়া সংস্কৃতি সুদৃঢ় কৰি থৈ গ’ল। তেখেতে যিবোৰ জিকিৰ জাৰী ৰচনা কৰি থৈ গ’ল সেইবোৰ অসমীয়া সংস্কৃতিৰ অমূল্য সম্পদ। আজান ফকীৰে হিন্দু-মুছলমান উভয়কে জিকিৰ গীত শিকাইছিল। তেওঁ জিকিৰ গীত এটা এনেদৰে গাইছে—

“মোৰ মনত আন ভাব নাই অ আল্লা
মোৰ মনত ভিন পৰ নাই অ আল্লা
হিন্দু কি মুছলমান একে আল্লাৰ ফৰমান
মোৰ মনত কি ভাব।”

অসমীয়া সংস্কৃতিৰ ঘাই ধ্বজা হ’ল মহাপুৰুষ শংকৰদেৱ। তেওঁৰ অবিহনে অসমীয়া সংস্কৃতিৰ কথা চিন্তা কৰিব নোৱাৰি। এফালে তেওঁ নিজ উদ্ভাৱনাৰে খোল, তাল আদিৰ সৃষ্টি কৰি অসমীয়া সংস্কৃতিক এক স্বকীয় ৰূপত প্ৰতিষ্ঠিত কৰিলে। মনসা পূজাৰ দেউধনীয়ে তাণ্ডৰ নৃত্য প্ৰদৰ্শন কৰিছিল। কিন্তু মহাপুৰুষ শংকৰদেৱে সুস্ব স্বদ্ব সঞ্চালন কৰি লাস্য নৃত্যৰ প্ৰৱৰ্তন কৰিলে আৰু সেই

নৃত্য হ’ল শংকৰী বা সত্ৰীয় নৃত্য। শংকৰদেৱে সৃষ্টি কৰা নামঘৰ আৰু সত্ৰ অসমীয়া সংস্কৃতিৰ বৰখুটা। তেওঁ ৰচনা কৰা কীৰ্তন, ভাগৱত, বৰগীত, নাটক আদি অসমীয়া সংস্কৃতিৰ মূল্যবান সম্পদ। এনেদৰে সংস্কৃতিৰ ভেঁটি কপকপীয়া কৰি থৈ গ’ল।

অসমীয়া সংস্কৃতিৰ আন এটা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ বৈশিষ্ট্য হ’ল অসমৰ জাতীয় উৎসৱ বিহু। ইয়াক অসমীয়া সংস্কৃতিৰ মেৰুদণ্ড বুলিও কোৱা হয়। জাতি-বৰ্ণ-ধৰ্ম-ভাষা নিৰ্বিশেষে সকলো অসমীয়াই বিহু পালন কৰে। জাতীয় উৎসৱৰ যোগেদি একোটা জাতিৰ আচাৰ-ব্যৱহাৰ, সংস্কৃতিৰ প্ৰতিফলন হয়। বিহুৰ মাজেদি অসমীয়া জাতিটোৰ আচাৰ-ব্যৱহাৰৰ প্ৰতিফলন হয়। বিহু তিনিটা— বহাগ, বিহু, কাতি বিহু আৰু মাঘ বিহু। এই তিনিওটা বিহুৰ ভিতৰতে বহাগ বিহুয়েই প্ৰধান আৰু বিশেষ উলহ-মালহৰে উদ্‌যাপন কৰা হয়। বিহুগীত, বিহুনৃত্য আদিয়ে ৰঙালী বিহুত আনন্দ প্ৰাচুৰ্য্যৰে প্ৰতিজন অসমীয়াৰ হিয়ামন নাচি উঠে। সৰুয়ে ডাঙৰজনক সেৱা জনায় ভক্তিৰ চিন স্বৰূপে বিহুৱান উপহাৰ দিয়ে। কঙালী বিহু অৰ্থাৎ কাতি বিহুত খেতি পথাৰত চাকি দিয়ে। গৃহস্থই চোতালত তুলসীৰ তলত চাকি দিয়ে। মাঘ বিহু অৰ্থাৎ ভোগালী বিহুত খোৱা-লোৱাৰ ধুমধাম। অসমীয়া মানুহে ভোগ বিলাসেৰে মাঘ বিহু উদ্‌যাপন কৰে।

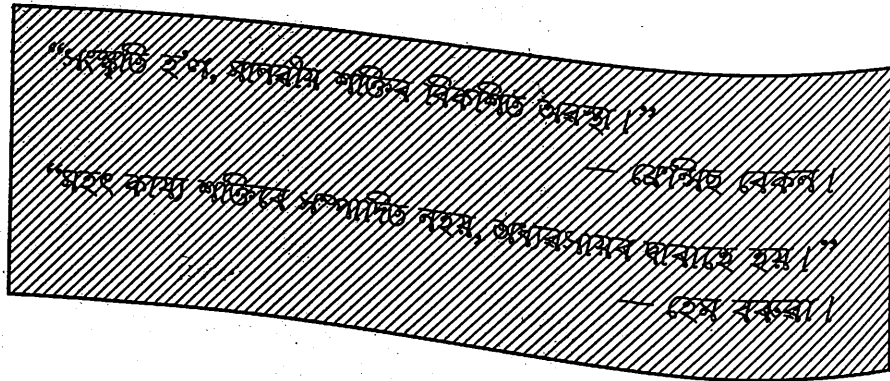
অসমীয়া সংস্কৃতিৰ আন এটা বৈশিষ্ট্য হ’ল পুতলানাচ আৰু ওজাপালি অনুষ্ঠান। শংকৰদেৱৰ আৰিভাৰৰ আগৰে পৰাই এই দুবিধ অনুষ্ঠানে অসমীয়া সংস্কৃতিৰ ভেঁটি ৰচনা কৰিছে। ওজাপালি অনুষ্ঠান এটি পুৰণি কলীয়া অনুষ্ঠান। গ্ৰীচৰ কোৰাছৰ দৰে অসমীয়া ওজাপালি অনুষ্ঠানতো গীত-নৃত্যৰ মাধ্যমেৰে ৰামায়ণ, মহাভাৰত নাইবা পুৰাণৰ কাহিনীবোৰ জনসমাবেশৰ আগত পৰিবেশন কৰা। পুতলা নাচৰ মাজেৰে ৰামায়ণ মহাভাৰতৰ কাহিনী ৰূপায়ণ কৰা হয়। মনসা পূজাত ওজাপালি অপৰিহাৰ্য্য। মহাপুৰুষ শংকৰদেৱে এই অনুষ্ঠানসমূহৰ আৰ্হিতে অংকীয়া নাট সৃষ্টি কৰিছে।

অসমীয়া মানুহৰ থকা আৰু খোৱাতো স্বকীয় বৈশিষ্ট্য আছে। অসমীয়া মানুহে কেঁচা তামোল খায়।

ভাৰতৰ অন্য মানুহে কেঁচা তামোল খোৱা কথা নাজানেই। তামোল-পান অসমীয়া সংস্কৃতিৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ বৈশিষ্ট্য। আমাৰ যিকোনো সংস্কৃতিক কাৰ্যতে তামোল-পান লাগে। আনক আদৰিব লাগিলে বা সন্মান জনাব লাগিলে প্ৰথমে-তামোল-পানেৰে সন্মান কৰা হয়। সেইদৰে অসমীয়া তিবোতাসকলে ব্যৱহাৰ কৰা কাপোৰ কানিও ভাৰতীয় তিবোতাৰ লগত নিমিলে। বিহা-মেখেলা আৰু চাঁদৰ

অসমীয়া তিবোতাৰ জাতীয় পোছাক। বিয়াৰ দিনা অসমীয়া ছোৱালীয়ে চাঁদৰ-মেখেলা পিন্ধাটো অপৰিহাৰ্য্য নিয়ম। অসমীয়া জাতীয় উৎসৱ ৰঙালী বিহুত নাচনীয়ে মুগাৰ কাপোৰ পিন্ধাটো এটা অসমীয়া সংস্কৃতিৰ বৈশিষ্ট্য। এইদৰে দেখা যায় অসমীয়া সংস্কৃতি স্বকীয় বৈশিষ্ট্যৰে এক বলিষ্ঠ সংস্কৃতি। ●

(বিভিন্ন পুথিৰ পৰা সহায় লোৱা হৈছে)

অসমৰ সত্ৰ-সংস্কৃতি

মৃগালিনী কলিতা
স্নাতক ৩য় বৰ্ষ

মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱৰ দেহাৱসানৰ প্ৰায় পঞ্চাশ বছৰ পিছত সত্ৰসমূহে এক নিৰ্দিষ্ট ৰূপ ল'বলৈ আৰম্ভ কৰে আৰু ক্ৰমে ই একো একোটা অনুষ্ঠানত পৰিণত হ'ব ধৰে। মহাপুৰুষ শ্ৰীমাধৱদেৱে গণককুছি সত্ৰৰ পৰা আহি সুন্দৰী দিয়াত থিতাপি লোৱাৰ পিছৰ পৰাই সত্ৰৰ কাৰ্যৰ পৰিসৰ বৃদ্ধি হ'বলৈ ধৰে। কাৰণ সেই সময়তে নাৰায়ণ দাস, ঠাকুৰ আতা, গোপাল আতা, শ্ৰীৰাম আতা, পদ্ম আতা, গোবিন্দ আতা, মথুৰা দাস আতা প্ৰমুখ্যে মাধৱদেৱৰ লগত ধৰ্ম আৰু সংস্কৃতি চৰ্চা কৰি সত্ৰক ক্ৰমে শিক্ষা সংস্কৃতিৰ কেন্দ্ৰ ৰূপে গঢ় দিয়ে। ১৫৮৩ খ্ৰীঃত গুৰুজনাই বৰপেটাত সত্ৰ স্থাপন কৰে। মাধৱদেৱৰ পিছত মথুৰা দাস বুঢ়া আতা বৰপেটা সত্ৰৰ সত্ৰাধিকাৰ হয়। মথুৰা দাস বুঢ়া আতাই সত্ৰ পৰিচালনাৰ ব্যাপক উন্নতি সাধন কৰি ইয়াক এক বৃহৎ ধৰ্মীয় সাংস্কৃতিক কেন্দ্ৰত পৰিণত কৰে। মহাপুৰুষ মাধৱদেৱে ধৰ্মৰ সুৰক্ষা বিস্তাৰ আৰু প্ৰচাৰৰ অৰ্থে বাৰগৰাকী ধৰ্মাচাৰ্য পাতি দিয়ে। এওঁলোকে অসমৰ বিভিন্ন ঠাইত বিশেষকৈ উজনি অসমত ধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰে আৰু সত্ৰ স্থাপন কৰে। তেওঁলোকে অসমৰ বিভিন্ন ঠাইত ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ লগতে সত্ৰত সত্ৰাধিকাৰৰ গুৰু দায়িত্ব বহন কৰে। তেওঁলোক হ'ল —মথুৰা দাস বুঢ়া আতা (বৰপেটা সত্ৰ), ভৱানীপুৰীয়া বুঢ়া আতা (কালজাৰ, ভৱানীপুৰ), পদ্ম আতা ওৰফে বদলা আতা (কমলাবাৰী), বংশী গোপালদেৱ (মহৰা), ভাগিন ৰামচৰণ (সুন্দৰীদিয়া), হৰিদেৱ (লাইআটী), লেচাকনীয়া গোবিন্দ (খটৰা), বৰবিষ্ণু আতা (চমৰীয়া), লক্ষীকান্ত (ধোপৰগুৰি), কেশৱ চৰণ (বৰজহা), পঢ়িয়া আতৈ (হেৰেমদ)।

ওপৰত উল্লেখ কৰা ধৰ্ম গুৰু আতা সত্ৰাধিকাৰসকলৰ বাহিৰেও শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱৰ নাতি আৰু

জীয়ৰী বংশৰ সতি-সন্ততিয়েও নানা ঠাইত সত্ৰ স্থাপন কৰে।

অসমৰ বৈষ্ণৱ গুৰুসকল আৰু তেওঁলোকৰ অনুগামীসকলৰ সত্ৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ অৰিহণা যিদৰে লেখত ল'বলগীয়া, সেইদৰে ৰাজ পৃষ্ঠপোষকতা আৰু সহায়-সহযোগ উল্লেখযোগ্য। ৰজাসকলৰ ভিতৰত জয়ধ্বজ সিংহই (১৬৪৮-১৬৬০খৃঃ) পোনপ্ৰথমে আউনীআটী সত্ৰৰ অধিকাৰৰ ওচৰত শৰণ লয়। জয়ধ্বজ সিংহই সত্ৰসমূহৰ উন্নতিকল্পে নানা দান বৰঙণি আৰু সহায় সহযোগ আগবঢ়ায়। মঠ নিৰ্মাণ আৰু মাটি-বাৰি দি সত্ৰসমূহৰ আৰ্থিক উন্নতি সাধন কৰে। তেওঁৰ পৰৱৰ্তী আহোম ৰজাসকল শাক্ত আছিল যদিও, সৰ্বসাধাৰণ প্ৰজাই বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ প্ৰতিহে বেছিকৈ ঢাল খাইছিল। কেইবাজনো আহোম ৰজাই মঠ-মন্দিৰ নিৰ্মাণ কৰি দিয়াৰ লগতে সত্ৰক বহুতো মাটি-বাৰি দিছিল। মঠ-মন্দিৰ, সত্ৰ দেৱালয় আদি তত্ত্বাৱধান ল'বলৈ আহোম ৰাজব্যৱস্থাত 'দেওলিয়া বৰুৱা' বাব এটি আছিল। আহোম ৰজাসকলৰ পৃষ্ঠপোষকতা লাভ কৰা সত্ৰসমূহ জাকজমকীয়া হৈ পৰিছিল। সেইদৰে কোঁচৰজা নৰনাৰায়ণ, দেৱান চিলাৰায়, ৰঘুৰায় ৰজা আদিৰ সহায়েও সত্ৰসমূহক উপকৃত কৰিছিল।

চাৰি সংহতিঃ

চৰিত পুথিৰ পৰা জনা যায় যে শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱৰ প্ৰথম মৃত্যু তিথি মহোৎসৱত দামোদৰদেৱ উপস্থিত নহ'ল। এই তিথি আয়োজন কৰিছিল মাধৱদেৱে। তেতিয়াৰ পৰাই গুৰুসকলৰ মতৰ অমিল ঘটিল আৰু ভাঙোনৰ সৃষ্টি হ'ল। দামোদৰদেৱৰ মূল সম্প্ৰদায়ৰ পৰা ফালৰি কাটি আহি নিজৰ গোট বা সম্প্ৰদায়ৰ সৃষ্টি কৰিলে। ইয়াক দামোদৰী বুলি কোনো কোনোৱে কয়। এই গোটৰ লগত হৰিদেৱেও লগ

লাগি মাধৱদেৱৰ লগত কোনো সংযোগ নৰখাকৈ 'স্বকি মতে প্ৰৱৰ্তিত লৈলে'। কিন্তু তেতিয়াও সংহতিৰ সৃষ্টি হোৱা নাছিল।

মহাপুৰুষ মাধৱদেৱে পিছত শংকৰদেৱৰ নাতি পুৰুষোত্তম ঠাকুৰ আৰু চতুৰ্ভুজ ঠাকুৰকো ধৰ্মাচাৰ্য পাতে। আগেয়ে উল্লেখ কৰা হৈছে যে মাধৱদেৱে পদ্ম আতা প্ৰমুখ্যে বাৰগৰাকী আতাক ধৰ্মাচাৰ্য পাতে। এওঁলোকে বিভিন্ন ঠাইত সত্ৰ পাতে। কিন্তু বিভিন্ন কাৰণত সত্ৰসমূহৰ মাজত বিভাজন আহিবলৈ ধৰে আৰু শেহত চাৰি সংহতি বা চাৰি সংঘটিত সত্ৰসমূহ বিভক্ত হৈ পৰে। এই চাৰি সংহতি হ'ল— ব্ৰহ্ম সংহতি, নিকা সংহতি, কাল সংহতি আৰু পুৰুষ সংহতি।

দামোদৰদেৱ আৰু হৰিদেৱৰ সত্ৰসমূহ ব্ৰহ্ম সংহতিৰ অন্তৰ্গত। শংকৰদেৱ আৰু পদ্ম আতাই প্ৰতিষ্ঠা কৰা সত্ৰসমূহ নিকা সংহতিৰ অন্তৰ্গত। গোপাল আতা আৰু তেওঁৰ অনুগামীসকলে স্থাপন কৰা সত্ৰসমূহ কাল সংহতিৰ অন্তৰ্গত। শংকৰদেৱৰ বৰপুত্ৰ ৰামানন্দৰ পুত্ৰ পুৰুষোত্তম ঠাকুৰৰ আমৰে পুৰুষ সংহতিৰ সত্ৰ। মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ পুত্ৰৰ ফালৰ পৰা বংশ ৰক্ষা নপৰিল। শংকৰদেৱৰ জীয়ৰী বংশৰ উদ্ভৱ হোৱা মহাপুৰুষীয়া চাৰি সত্ৰ— নৰোৱা, কোৱামৰা, দীঘলী আৰু চামগুৰি।

চাৰি সংহতিৰ সত্ৰসমূহৰ মূল সেৱাৰ থলি শ্ৰীভাগৱত আৰু শ্ৰীকৃষ্ণ। কিন্তু সংহতিৰ বিভাজনে নীতি আৰু আদৰ্শ কিছু পৰিবৰ্তন আনিছে।

ওপৰত উল্লেখ কৰা চাৰিগৰাকী গুৰুৰ সত্ৰসমূহৰ বাহিৰেও অসমত চৈতন্য পন্থী সত্ৰও আছে। বংগদেশত চৈতন্য পন্থীসকলৰ কোনো সত্ৰ নাই; গৌৰীয়া মঠহে আছে। অসমতো ঠায়ে ঠায়ে গৌৰী মঠ বা আশ্ৰম বহুত আছে।

সত্ৰানুষ্ঠান :

সত্ৰ এক বিশাল কাৰ্যক্ষম ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান। এখন পূৰ্ণাংগ সত্ৰৰ গঠন প্ৰণালী আৰু পৰিচালনাৰ সুকীয়া বিশেষত্ব আছে। অৱশ্যে বৰপেটা, সুন্দৰীদিয়া, কমলাবাৰী আদি কিছু সংখ্যক সত্ৰহে প্ৰায় পূৰ্ণাংগ বা কাৰ্যক্ষম। বহুতবোৰ সত্ৰ নামতহে। সত্ৰৰ স্থাপন প্ৰণালীৰ বৈশিষ্ট্য

আছে। সত্ৰ চৌহদৰ মাজত পূৰ্বা-পশ্চিমাকৈ মূল কীৰ্তন ঘৰ। কীৰ্তন ঘৰৰ আৰ্হিৰো এক বিশেষ ৰূপ আছে। মূল কীৰ্তন ঘৰ তিনি চালিয়া। মূল কীৰ্তন ঘৰৰ শেষত কীৰ্তন ঘৰত লাগি থকাকৈ ভাজঘৰ বা মণিকূট। যিবিলাক কীৰ্তন ঘৰত বিগ্ৰহ থাকে, সেইবোৰৰ ভাজঘৰত বিপ্ৰয় থাকে, অক্ষয় বন্তি থাকে, তেলৰ ভঁড়াল থাকে।

সত্ৰ বা কীৰ্তন ঘৰৰ চৌহদৰ ভিতৰত মঠ, পাটচাং, দৌলমন্দিৰ, কেৱলীয়াৰ বাহা ইত্যাদি থাকে। সাধাৰণতে কীৰ্তন ঘৰক কেন্দ্ৰ কৰি গঢ়ি উঠা অনুষ্ঠানকে সত্ৰ বুলি কোৱা হয় কাৰণ ইয়াৰ পৰিসৰ ইয়াতকৈও বিশাল। বহুল অৰ্থত য'ত সত্ৰ স্থাপিত হয়, সেই ঠাই বা অঞ্চলকে সত্ৰ বোলা হয়। যেনে : বৰপেটা সত্ৰ, পাটবাউসী সত্ৰ, কনৰা সত্ৰ আদি বুলিলে যথাক্ৰমে বৰপেটা নগৰ, পাটবাউসী গাঁও, কনৰা গাঁওবোৰকে বুজায়। আচলতে অসমৰ প্ৰায় সাতখন সত্ৰ আৰু প্ৰায় পঞ্চাশ হাজাৰ কীৰ্তন ঘৰ, নামঘৰ আদিয়ে গোটেই অসমক আৱৰি ৰাখি আছে। কেৱল অসমেই নহয়, অসমৰ বাহিৰৰ মেঘালয়, অৰুণাচল, পশ্চিমবংগ, পুৰি, নতুন দিল্লী আদিত নামঘৰ, কীৰ্তন ঘৰে অসমৰ গুৰুসকলৰ গৌৰৱ ঘোষণা কৰি আছে।

সত্ৰৰ সমাজ জীৱনত সাংস্কৃতিক ভূমিকা :

সত্ৰৰ ভূমিকা আলোচনা কৰিবলৈ হ'লে সত্ৰ স্থাপনৰ তিনিটা স্তৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰাৰ প্ৰয়োজন হয়। সত্ৰ স্থাপনৰ আৰম্ভণিৰ পৰা চাৰিশ বছৰমান, বৰ্তমানৰ সত্ৰ আৰু ভৱিষ্যতৰ সত্ৰ।

সত্ৰসমূহৰ সাংস্কৃতিক ভূমিকা বৰ ব্যাপক। সেইদৰে সংস্কৃতিৰ অৰ্থও বৰ ব্যাপক। সংস্কৃতিৰ দুটা ৰূপ—সাধু সংস্কৃতি আৰু লোক সংস্কৃতি। শ্ৰীমন্ত শংকৰ-মাধৱৰ সংস্কৃতি ই এক পৰিমার্জিত সাধু-সংস্কৃতি, উন্নত পৰিমার্জিত জাতিৰ পৰিচায়ক। অৱশ্যে শংকৰ-মাধৱৰ সংস্কৃতিতে লোক-সংস্কৃতিত প্ৰভাৱ ঘটিছে। লোক-সংস্কৃতি স্বাভাৱিক স্বতঃস্ফূৰ্ত। কিন্তু সাধু-সংস্কৃতি পৰিমার্জিত আৰু ই পৰিশীলনৰ দ্বাৰা সংস্কৃত। ইয়াত এটি শাস্ত্ৰীয় উচ্চাংগ পৰিবেশ থাকে।

শ্ৰীশংকৰ-মাধৱে অসমীয়া সমাজ জীৱনলৈ এক পৰিমার্জিত, পৰিচালিত আৰু উচ্চাংগ সংস্কৃতিৰে অসমীয়া

সমাজক এখেপ ওপৰলৈ লৈ গৈছে। এই সংস্কৃতিৰে মুখ্য পৃষ্ঠপোষক অসমৰ থান সত্ৰসমূহ। সত্ৰসমূহে পৰম্পৰাভাৱে জীয়াই ৰাখিছে শ্ৰীশংকৰ বা সত্ৰীয়া সংস্কৃতিক। অসমৰ মুখ্য সত্ৰসমূহত আজিও নৃত্য-গীত-ভাওনা এৰা ধৰাকৈ হ'লেও চলি আছে।

সত্ৰ উন্নতি সাধনত যি কেইগৰাকী পুৰুষ অৰিহণা আছে, তাৰ ভিতৰত মথুৰা দাস বুঢ়া আতা অন্যতম। মধ্যযুগত অসমত দুই ধৰণৰ সামাজিক শাসন চলিছিল। ৰাজ হুৱাহায়াত ৰাজনৈতিকভাৱে সামাজিক শাসন আৰু

সত্ৰসমূহৰ জৰিয়তে সামাজিক সাংস্কৃতিক শাসন। আহোম ৰজা চক্ৰধ্বজ সিংহৰ দিনত মোমাই তামুলী বৰবৰুৱাৰ পৰামৰ্শত ৰাজনৈতিক সমাজ সংগঠন আৰু মথুৰা দাস বুঢ়া আতাই সত্ৰৰ মাজেৰে সমাজ সংগঠন কৰিছিল। মথুৰা দাস বুঢ়া আতাই সত্ৰক সাংস্কৃতিক প্ৰাণকেন্দ্ৰ কৰি তুলিছিল, আনকি অৰ্থনৈতিক আৰু বিচাৰ আদি বিষয়ক বহুতো কাৰ্যসূচী হাতত লৈছিল।

সমাজ পৰিবৰ্তনশীল, বৰ্তমানৰ বস্তুবাদী চিন্তাধাৰা আৰু পাশ্চাত্য সংস্কৃতিৰ প্ৰভাৱে সত্ৰীয় সংস্কৃতিৰ ওপৰত গভীৰ ৰেখাপাত কৰিছে। ●

(বিভিন্ন পুথিৰ পৰা সহায় লোৱা হৈছে)

“ছাত্ৰ শক্তি যদিও প্ৰৱণ শক্তি সি সংমত হণেহে দেশ হিতকৰ হ'ব, নতুবা সি অনৰ্থ উৎপাদন কৰিব।”

— গণেশ্বৰনাথ বেজবৰুৱা।

“আত্মবিশ্বাস, সত্যতা, নিষ্ঠা আৰু প্ৰেমৰ দ্বাৰা সকলো জন্ম কৰিব পাৰি।”

— সত্যনাথ বৰা।

উচ্চ শিক্ষাৰ ব্যক্তিগতকৰণ

ভৱিষ্যতৰ ফ্ৰেংকেনষ্টাইন

নিত্যানন্দ কলিতা
অধ্যাপক, বুৰঞ্জী বিভাগ

১৮৫৪ চনৰ চাৰ্লছ ভাউৰ প্ৰেৰণপত্ৰতে লণ্ডন বিশ্ববিদ্যালয়ৰ আৰ্হিত ভাৰতবৰ্ষত বিশ্ববিদ্যালয় স্থাপনৰ ধাৰণা নিহিত হৈ আছিল। ভাৰতবৰ্ষত উচ্চ শিক্ষাৰ মেগ্ৰাফাৰ্টাৰকপ এই ঘোষণা পত্ৰতে কলা, বিজ্ঞান, পশ্চিমীয়া দৰ্শন আৰু সাহিত্যৰ লগতে ভাৰতীয় ভাষাসমূহৰ বিকাশেই লক্ষ্য বুলি ঘোষণা কৰা হৈছিল। এই উদ্দেশ্যৰেই কলকাতা, বোম্বে, মাদ্ৰাজত বিশ্ববিদ্যালয় স্থাপন কৰা হয়। ইয়াৰ পাঁচিশ বছৰ পিছত মহাবিদ্যালয়ৰ সংখ্যা সাতাইশৰ পৰা পয়সত্তৰখনলৈ বৃদ্ধি পায় আৰু ১৯২৩ চনত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সংখ্যা বাৰখনলৈ বৃদ্ধি পায়। স্বাধীনোত্তৰ কালছোৱাত সমাজৰ শক্তিশালী দাবীত নাইবা ৰাজনৈতিক বাধ্যবাধকতাৰ বাবেই হওক উচ্চ শিক্ষাই বিশেষ প্ৰসাৰ লাভ কৰে। ১৯৪৭ চনত বিশখন বিশ্ববিদ্যালয় আৰু পাঁচখন মহাবিদ্যালয়ত দুই লাখ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে পাঠ গ্ৰহণ কৰিছিল। বিশ্ববিদ্যালয় আয়োগৰ শেহতীয়া প্ৰতিবেদন অনুযায়ী সম্প্ৰতি তিনিখন বিশ্ববিদ্যালয় আৰু বাৰহেজাৰ মহাবিদ্যালয়ত সৰ্বমুঠ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যা হ'ল ৭৭.৩৪ লাখ। এই সংখ্যা সমগ্ৰ বিশ্বৰ শিক্ষানুষ্ঠানত অধ্যয়নৰত সৰ্বমুঠ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ শতকৰা দহভাগ। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ এই সংখ্যা বৃদ্ধিৰ লগতে শিক্ষকৰ সংখ্যাও বৃদ্ধি হৈ গৈছে। বিগত পঞ্চাশ বছৰত বিশ্ববিদ্যালয় আৰু মহাবিদ্যালয়ত শিক্ষাদানত ব্ৰতী শিক্ষকৰ সংখ্যা চৌবিশ হেজাৰৰ পৰা ৩.৫১ লাখ হৈছেগৈ।

১৯৭৬ চনৰ আগলৈকে শিক্ষা বিষয়তো প্ৰদেশসমূহৰ বিশেষ দায়িত্ব আছিল। কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে সমন্বয় স্থাপন, কাৰিকৰী শিক্ষাৰ মানদণ্ড আদিতহে দায়িত্ব লৈছিল। ১৯৭৬ চনত সংবিধানৰ ৪২ তম সংশোধন

অনুযায়ী শিক্ষা সমৰতী সূচীত অন্তৰ্ভুক্ত হয় লগে লগে শিক্ষা কেন্দ্ৰ আৰু ৰাজ্য উভয় চৰকাৰৰ যৌথ দায়িত্বলৈ আহে।

পূৰণি কালত ভাৰতবৰ্ষ নাইবা আইন ঠাইতো শিক্ষাপ্ৰদান এক পবিত্ৰ কৰ্তব্য বুলি ধৰি লোৱা হৈছিল আৰু শিক্ষাৰ লগত জড়িত লোকসকলে সমাজ সেৱাৰ স্বার্থত মজুৰিবিহীনভাৱে কাম-কাজ চোৱা-চিতা কৰিছিল। উচ্চ শিক্ষাই আনুষ্ঠানিক ৰূপ লোৱাৰ পিছতহে অৰ্থকৰী হৈ পৰে। তক্ষশীলাৰ দৰে বিশ্ববিদ্যালয়েও নামভৰ্তিৰ মাচুল হিচাপে এজেহাৰ মুদ্রা গ্ৰহণ কৰিছিল। ৰজাই শিক্ষাৰ পৃষ্ঠপোষকতা কৰাৰ উপৰি ৰাজসভাৰ ডা-ডাঙৰীয়াসকল শিক্ষানুষ্ঠানসমূহত জড়িত হৈছিল। সমাজসেৱক নাইবা পিচলৈ মিছনৰীসকলে শিক্ষানুষ্ঠানসমূহ গঢ় দিছিল। ব্যক্তিগত প্ৰচেষ্টাত অৰ্থলাভৰ উদ্দেশ্যে শিক্ষানুষ্ঠান পতা হোৱা নাছিল। উনৈশ শতিকাত খ্ৰীষ্টিয়ান মিছনেৰীসকলে বহু শিক্ষানুষ্ঠান স্থাপন কৰিছিল। আত্ম-মৰ্যাদা, আধ্যাত্মিকতা আৰু ব্যক্তিত্বৰ বিকাশেই এই অনুষ্ঠানসমূহৰ মূল উদ্দেশ্য আছিল। পিছলৈ এই অনুষ্ঠানসমূহে ৰাজহুৱা সমৰ্থন পাবলৈ সক্ষম হৈছিল যদিও এই ৰাজহুৱা সমৰ্থনে শিক্ষানুষ্ঠানসমূহৰ বৈশিষ্ট্যৰ আৰু উদ্দেশ্যৰ পৰিবৰ্তন কৰা নাছিল। কালক্ৰমত ব্যক্তিগত খণ্ডই গা কৰি উঠিল। শিক্ষানুষ্ঠানতো ৰাজহুৱা খণ্ডৰ সলনি ব্যক্তিগত খণ্ডই প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিলে। ইয়াৰ কাৰণ বিচাৰ কৰিলে দেখা যায় যে স্বাধীনোত্তৰ কালছোৱাত ভাৰতবৰ্ষৰ গাঁৱে-ভূঁৱে শিক্ষাৰ সম্প্ৰসাৰণ ঘটিল। স্বাক্ষৰতাৰ হাৰ বৃদ্ধিৰ লগে লগে দূৰণিবটিয়া গাঁৱে-ভূঁৱে প্ৰাথমিক আৰু মাধ্যমিক পৰ্যায়ৰে প্ৰাথমিক সা-সুবিধা চৰকাৰে প্ৰদান কৰিব লাগে।

ইয়াৰ ফলত বছৰে বছৰে শিক্ষা শিতানত খৰচৰ হাৰ বৃদ্ধি হৈ গৈছে। ভাৰত এখনি উন্নয়নশীল দেশ। ভাৰতবৰ্ষৰ বহু সংখ্যক লোকে দৰিদ্ৰ সীমাৰেখাৰ তলত কাম কৰে। এই বৃহৎ সংখ্যক লোকেই জীৱনৰ মৌলিক সুবিধা যেনে—পানী, স্বাস্থ্য, বাসস্থান লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হোৱা নাই। এই বৃহৎ সংখ্যক লোকে এই মৌলিক সুবিধাসমূহৰ পৰা বঞ্চিত হৈ থকাৰ বাবেই ৰাষ্ট্ৰৰ বাবে উচ্চ শিক্ষাত অধিক গুৰুত্ব দিয়াটো কঠিন হৈ পৰিছে? সেয়েহে পৰিকল্পনা শিতানত অগ্ৰাধিকাৰ ভিত্তিত শিক্ষাক বৰ্ত্ত স্থান দিয়া হৈছে। একেদৰে পৰিকল্পনা শিতানত ধাৰ্য্য ধনৰ পৰিমাণ শিক্ষা শিতানত বিশেষকৈ উচ্চ শিক্ষা শিতানত হ্রাস কৰাৰ বিকল্প নোহোৱা হৈছে।

শিক্ষা সমাজৰ সকলো শ্ৰেণীৰ লোকৰ মাজত প্ৰসাৰ হোৱাৰ লগে লগে শিক্ষানুষ্ঠানৰ সংখ্যাও বৃদ্ধি পাই আহিছে। বিগত দশকসমূহত শিক্ষাত নাম ভৰ্তি কৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যাও কেইবাগুণো বৃদ্ধি হৈছে। শিক্ষা সম্প্ৰতি এক বিশাল পৰিসৰৰ কাৰ্য প্ৰক্ৰিয়া হৈ পৰিছে। এনে এক বিশাল পৰিসৰৰ কাৰ্য প্ৰক্ৰিয়াক ৰাষ্ট্ৰৰ সীমিত সম্পদেৰে পৃষ্ঠপোষকতা কৰাতো সমানে জটিল হৈ পৰিছে। পৰিবৰ্তিত অৰ্থনৈতিক নীতিৰ তাগিদাৰ ওপৰত স্বাভাৱিকভাৱেই ৰাষ্ট্ৰই গুৰুত্ব দি আহিছে। এই অৰ্থনৈতিক নীতিয়েও প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ শিক্ষাৰ ওপৰতহে অধিক গুৰুত্ব দিছে। এই অৰ্থনৈতিক নীতিৰ তাগিদাত স্বাভাৱিকভাৱেই ৰাষ্ট্ৰৰ গুৰুত্বও উচ্চ শিক্ষাৰ সলনি প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ ওপৰত অধিক কেন্দ্ৰীভূত কৰা হৈছে।

সাংস্কৃতিক সংহতিৰ যোগেদি শিক্ষা গোলকীকৰণৰ লগত জড়িত। এনে সম্পৰ্কৰ লগত সৃষ্ট প্ৰয়োজনৰ তাগিদাতেই সংবাদ প্ৰতিষ্ঠানকে ধৰি ফেশ্বন ডিজাইনাৰ এণ্টাৰটেইনাৰ, খেলুৱৈ, শিল্পী, কলা-কুশলী এই আটাইবোৰ লোককে উচ্চ পৰ্যায়ৰ প্ৰশিক্ষণৰ প্ৰয়োজন হৈ পৰিছে।

প্ৰতিযোগিতাৰ যুগত ভাৰতবৰ্ষৰ দৰে ৰাষ্ট্ৰই নিজৰ বিকাশৰ স্বার্থত বজাৰমুখী চৰিত্ৰ গঢ়ি তোলাটো অতীৰ প্ৰয়োজনীয় হৈ পৰিছে। এই বজাৰমুখী চৰিত্ৰৰ স্বার্থত কাম কৰিবৰ বাবে আৰু অৰ্থনীতি পৰিচালনাৰ বাবে এক

নিৰ্দিষ্ট শিক্ষাৰ আৰু প্ৰশিক্ষণৰ প্ৰয়োজন। যি ব্যৱস্থাৰ যোগেদি ৰাষ্ট্ৰই এই শিক্ষা আৰু প্ৰশিক্ষণ দিব পাৰে সেই ব্যৱস্থাৰ ওপৰতে ৰাষ্ট্ৰই অধিক গুৰুত্ব দিবলৈ কৈছে।

উচ্চ শিক্ষাৰ যোগেদি লাভান্বিত শ্ৰেণীটো মূলতঃ সমাজৰ অৰ্থনৈতিক আৰু সামাজিকভাৱে শক্তিশালী শ্ৰেণীৰ লোক। উচ্চ শিক্ষা লাভৰ বাবে এজন ছাত্ৰৰ বাবে যি অৰ্থ বিনিয়োগ কৰা হয় সেয়া প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ ছজন ছাত্ৰৰ বিনিয়োগৰ সমান। গতিকে বহুতে মত প্ৰকাশ কৰে যে উচ্চ শিক্ষাৰ লগত জড়িত শ্ৰেণীটো যিহেতু বিত্তীয় অৱস্থানৰ ফালৰ পৰা শক্তিশালী গতিকে এই শ্ৰেণীটোৱেও উচ্চ শিক্ষাৰ খৰচৰ কিছু অংশ বহন কৰাটো যুক্তিসঙ্গত। প্ৰাথমিক পৰ্যায়ত যি খৰচ হয় সেয়া ৰাষ্ট্ৰই দায়িত্ব লোৱা উচিত।

ব্যক্তিগতকৰণৰ সমস্যা : অধিক মাচুলৰ ভিত্তি হিচাপে নামভৰ্তিকৰণৰ যি প্ৰক্ৰিয়া সেই প্ৰক্ৰিয়া শিক্ষাক বানিজ্যিকীকৰণৰ নামান্তৰ মাথোন। স্বনিয়োজিত মূলধনৰ যোগেদি প্ৰতিষ্ঠিত অনুষ্ঠানসমূহত মেধাৱী ছাত্ৰৰ সলনি অৰ্থনৈতিকভাৱে শক্তিশালী ছাত্ৰইহে নামভৰ্তিকৰণৰ সুযোগ লাভ কৰিব। ই সংবিধানৰ উল্লিখিত সমতাৰ ধাৰণাৰ পৰিপন্থী। তদুপৰি চৰকাৰৰ নৱম পৰিকল্পনাটো উচ্চ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰৱেশ আৰু সমতা দুয়োটাই গুৰুত্বপূৰ্ণ দিশ বুলি ঘোষণা কৰা হৈছিল। কিন্তু বাস্তৱিক অৰ্থত চৰকাৰে এই ঘোষণা ৰূপায়ণ কৰাৰ সলনি উচ্চ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত অনুদান কৰ্তনৰহে ব্যৱস্থা হাতত ল'লে। এই কাৰ্যৰ যোগেদি চৰকাৰে উচ্চ শিক্ষাৰ ব্যক্তিগতকৰণৰ সেউজ সংকেত দিলে। ভাৰত চৰকাৰে সামাজিকভাৱে নিষ্পেষিত আৰু দুৰ্বল শ্ৰেণীৰ বাবেই শিক্ষা বুলি ঘোষণা কৰিছে যদিও উচ্চ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত মাচুল বৃদ্ধি আৰু ব্যক্তিগতকৰণৰ যোগেদি এই শ্ৰেণীটোৰ প্ৰৱেশ নিষিদ্ধ কৰিছে। ই সংবিধানৰ আদৰ্শৰ পৰিপন্থী আৰু ই সমাজত বৈষম্য বৃদ্ধি কৰিব। দৰিদ্ৰ সৰ্বত্ৰ শান্তিৰ পৰিপন্থী। বিকাশ আৰু সমতা ভাৰতৰ পৰিকল্পনাৰ মূল লক্ষ্য। সমতাবিহীন বিকাশে সামাজিক ভাৰসাম্য বিনষ্ট কৰিব। দাৰিদ্ৰতাক স্থায়িত্ব প্ৰদান কৰিব। সৰ্বশেষত ইয়েই সামাজিক বিকাশৰ বাবে বুমেবাং হৈ পৰিব।

শিক্ষাৰ ব্যক্তিগতকৰণৰ লগত অন্য এক দিশ মন কৰিবলগীয়া। ব্যক্তিগত অনুষ্ঠানসমূহৰ শিক্ষাৰ মানদণ্ড সম্পৰ্কেও ভিন্নমত দেখা যায়। বহুতে বিশ্বাস কৰে যে মাচুল বৃদ্ধিয়ে শিক্ষাৰ মানদণ্ডও বৃদ্ধি কৰিব। কাৰণ অভিভাৱক নাইবা শিক্ষার্থীয়ে অধিক অৰ্থ ব্যয় যিহেতু কৰিব, তেওঁলোকে গুণগত মানদণ্ডৰ প্ৰতিও সচেতন হ'ব। এই কথা স্কুল পৰ্যায়তহে প্ৰাসংগিক। উচ্চ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত অভিভাৱক নাইবা শিক্ষার্থীয়ে ডিগ্ৰী লাভ কৰাতহে অধিক সচেতন হোৱা দেখা যায়। অৰ্থবলত যিসকল শিক্ষার্থীয়ে প্ৰবেশ কৰে তেওঁলোকে গুণগত মানদণ্ডৰ ওপৰত গুৰুত্ব নিদিয়। প্ৰথম কাৰণ হ'ল মেধাৰ পৰিৱৰ্ত্তে অৰ্থৰ বলত প্ৰবেশ কৰা এই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সীমিত মেধাৰ বাবে পাঠ্যক্ৰমৰ বিষয়বস্তু বুজি পোৱাতো সম্ভৱ নহয়। দ্বিতীয়তে, যিহেতু অৰ্থই প্ৰবেশৰ মূল ভিত্তি, সেয়েহে অৰ্থৰ বলত ফলাফলো প্ৰভাৱান্বিত কৰিব পৰা যায়। কাৰণ এনে প্ৰতিষ্ঠানৰ মূল উদ্দেশ্যই হৈছে অৰ্থ লাভ। মানদণ্ডৰ প্ৰতি বিশেষ গুৰুত্ব এনে অনুষ্ঠানৰ নাই।

অপৰিকল্পিত অ'ত ত'ত গঢ় লৈ উঠা কাৰিকৰী শিক্ষাৰ অনুষ্ঠানত এই শিক্ষা লাভৰ প্ৰতি শিক্ষার্থীৰ দুৰ্বলতাই বিশুদ্ধ বিজ্ঞান, কলা নাইবা সমাজবিদ্যাৰ অধ্যয়নক দুৰ্বল কৰি তুলিছে। স্নাতক পৰ্যায়ৰ শিক্ষানুষ্ঠানসমূহেই ভৱিষ্যতৰ স্নাতকোত্তৰ নাইবা গৱেষণা, অধ্যয়নৰ মূল ভেঁটি। বিজ্ঞান, কলা নাইবা সমাজবিদ্যাৰ অধ্যয়নৰ প্ৰতি নিৰাশক্তিয়ে ক্ৰমান্বয়ে এই বিষয়সমূহৰ গৱেষণা পথো ৰুদ্ধ কৰি আনিছে। অনাগত ভৱিষ্যতত এনে শিক্ষা ব্যৱস্থাই অভিযন্তা, প্ৰযুক্তিবিদ, উৎপাদন, বিতৰণৰ লগত জড়িত মেনেজাৰৰ সৃষ্টি কৰিব সঁচা, কিন্তু এনে সমাজৰ লোকসকলে অন্যান্য সমস্যা যেনে দৰিদ্ৰতা, জাতীয় সংহতি সমস্যাৰ প্ৰতি উদাসীন হৈ পৰিব। ৰাষ্ট্ৰৰ প্ৰতি কৰ্তব্য সাংবিধানিক দায়বদ্ধতাৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা

বিভিন্ন বিষয় বা ক্ষেত্ৰসমূহ যেনে নিয়োগহীনতা, অক্ষৰতা, অসমতা, লিংগভেদ, আঞ্চলিক বৈষম্য আদি সমস্যাসমূহ সমাধান কৰিব কোনে? এই সমস্যাসমূহ সমাধানৰ বাবে বিজ্ঞানী, সাহিত্যিক, ঐতিহাসিক, সংবাদসেৱী, দাৰ্শনিক নাইবা সমাজতত্ত্ববিদৰ অভাৱ হ'ব। সৃষ্টিশীলতা, মৌলিকতা নাইবা অগ্ৰগণী দৃষ্টিভংগীৰে সামাজিক বিকাশৰ প্ৰশ্নও গৌণ হৈ পৰিব। ৰাষ্ট্ৰৰ উজ্জ্বল ভৱিষ্যতৰ বাবে এই ইচ্ছাসমূহক অৱহেলা কৰাতো ইতিবাচক নহয়। বিজ্ঞান, সমাজ বিজ্ঞান, গণিত শাস্ত্ৰ, কলা এই মূল বিষয়সমূহৰ প্ৰতি গুৰুত্ব অবিহনে ৰাষ্ট্ৰৰ জনসাধাৰণৰ উচ্চ মানদণ্ডৰ জীৱন আশা কৰাটো নিশ্চয় ভুল হ'ব।

ব্যক্তিগত খণ্ডৰ অনুষ্ঠানসমূহ বিশেষকৈ শিক্ষানুষ্ঠানসমূহ শিক্ষকসকলৰ এক শোষণৰ অনুষ্ঠান। অতি বেছি শ্ৰমৰ বিনিময়ত এওঁলোকক খুব কম মজুৰি দিয়া হয়। উচ্চ শিক্ষিত কৰ্মহীন নিবনুৱাই বাধ্যত পৰি এই কাম কৰিবলগীয়া হয়। তেওঁলোকৰ দুৰ্দশা যে তেওঁলোক পূৰ্ণ দৰমহাৰ বিলত চহী কৰিবলগীয়া হয়। আনকি তেওঁলোকে আন কৰ্মচাৰীয়ে লাভ কৰা সা-সুবিধাসমূহ পাই থকা বুলি লিখি দিবলগীয়াত পৰে। যিকোনো লোকেই এই কথা কল্পনা কৰিব পাৰে যে উচ্চ শিক্ষাৰ ব্যক্তিগতকৰণে কি এক ভয়ঙ্কৰ শোষণৰ সূচনা কৰিছে। এনে অৱস্থাত এক শোষণ জৰ্জৰিত পৰিৱেশত শিক্ষকসকলে হিয়া উজাৰি পাঠদান কৰাটো কেতিয়াও সম্ভৱ নহয়।

শিক্ষাৰ ব্যক্তিগতকৰণে ভৱিষ্যতে নিয়োগৰ ক্ষেত্ৰতো অসুবিধাৰ সৃষ্টি কৰিব। যিসকলে ডিগ্ৰী লাভ কৰিবলৈ লাখ লাখ টকা ব্যয় কৰিব পাৰে নিযুক্তিৰ সময়তো একে ক্ষমতাই ব্যৱহাৰ কৰিব। বৰ্তমানৰ দৰে ভৱিষ্যতেও এনে প্ৰক্ৰিয়াই মানুহৰ জীৱনবোধতো প্ৰভাৱ পেলাব। এই ক্ষেত্ৰতো মেধাৰী ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলেই ভুক্তভোগী হ'ব।

(পুনৰ মুদ্ৰণ)

আৰ্থ সামাজিক দিশত ক্ষুদ্ৰ-গ্ৰাম্য উদ্যোগৰ ভূমিকা

মীনাকুমাৰী দেৱী

অধ্যাপিকা, অৰ্থনীতি বিভাগ

ভাৰতবৰ্ষ এখন গ্ৰাম্য কৃষি প্ৰধান দেশ। ভাৰতৰ মুঠ জনসংখ্যাৰ প্ৰায় ৭০ শতাংশ গাঁও অঞ্চলত বসবাস কৰে। কৃষিয়েই তেওঁলোকৰ প্ৰধান জীৱিকা। মহাত্মা গান্ধীয়ে কৈছিল— ভাৰতবৰ্ষক গাঁৱতেই বিচাৰি পোৱা যায়। গাঁৱৰ উন্নতিতেই ভাৰতবৰ্ষৰ উন্নতি নিৰ্ভৰশীল। সেয়েহে গ্ৰাম্য সমস্যা সমূহ অতি গুৰুত্ব সহকাৰে বিবেচনা কৰি সমাধান কৰা নিতান্ত প্ৰয়োজন। স্বাধীনোত্তৰ কালছোৱাত চৰকাৰে গ্ৰামীন বিকাশৰ বাবে নানা আঁচনি গ্ৰহণ কৰি আহিছে যদিও গ্ৰাম্যাঞ্চলৰ সমস্যা কম হোৱাৰ পৰিৱৰ্ত্তে বাঢ়ি অহাৰে পৰিলক্ষিত হয়। দৰিদ্ৰতা দুৰীকৰণ আৰু আত্মনিৰ্ভৰশীলতা লাভ কৰাই ভাৰতীয় অৰ্থনৈতিক পৰিকল্পনাৰ মূল লক্ষ্য। কিন্তু উভয় দিশতে কোনোটো পৰিকল্পনাই আশানুৰূপ কৃতকাৰ্য্যতা লাভ কৰিব পৰা নাই। বৰং গ্ৰাম্যাঞ্চলত দৰিদ্ৰাই তীব্ৰৰ পৰা তীব্ৰতৰ ৰূপ ধাৰণ কৰা বুলিহে ক'ব পাৰি। আমাৰ দেশৰ প্ৰায় শতকৰা ৪০জন লোক দৰিদ্ৰতাই সীমাৰেখাৰ তলত বাস কৰে। ইয়াৰে সৰহ ভাগ লোকেই গ্ৰাম্যাঞ্চলৰ। আমাৰ গাঁও অঞ্চলৰ লোকসকলে দৰিদ্ৰতাৰ কাৰণেই দৰিদ্ৰতাক আঁকোৱালি ল'ব লগা হৈছে। ইয়াত অৰ্থবিজ্ঞানৰ দৃষ্টিত “vicious circe of poverty” বুলি কোৱা হয়। অৰ্থনৈতিক অনগ্রসৰতাই গ্ৰাম্য সমস্যা সমূহৰ মূল বুলি ক'লে অত্যাুক্তি কৰা নহয়। দৰিদ্ৰতাই জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ হাৰ উচ্চ হোৱাৰ এটা মূল কাৰণ। অন্ন-বস্ত্ৰ-বাসস্থানৰ তাড়নাত সহজ সৰল গাওঁবাসীয়ে শিক্ষা-দীক্ষা আদিৰ ক্ষেত্ৰতো অনগ্রসৰ হ'বলৈ বাধ্য হৈছে। ফলত তেওঁলোক অদূৰদৰ্শী, অন্ধবিশ্বাসী হৈ পৰে। সেয়েহে সন্তান উৎপাদনতেই তেওঁলোকে সাংসাৰিক জীৱনৰ চৰম আনন্দ লাভ কৰে। আনহাতে সকলো আয় উপাৰ্জনৰ এটা সুগম উপায় হিচাবেও গণ্য

কৰা বুলি ধাৰণা হয়। সাধাৰণতে চহৰ অঞ্চলৰ “শিশু শ্ৰমিকৰ” সৰবৰাহ গ্ৰাম্যাঞ্চলৰ পৰাই হোৱা দেখা যায়। পৰিকল্পনাৰ কালছোৱাত গ্ৰহণ কৰা নানা সামাজিক কল্যাণ মূলক আঁচনিয়ে মৃত্যুৰ হাৰ কিছু পৰিমাণে হ্ৰাস কৰিছে যদিও গ্ৰাম্যাঞ্চলৰ উচ্চ জন্ম হাৰ ৰোধ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত আশানুৰূপ ফলপ্ৰদ হ'ব পৰা নাই। ফলস্বৰূপে কৃষিখণ্ডৰ ওপৰত বৰ্দ্ধিত জনসংখ্যাৰ হেঁচা অতি তীব্ৰতৰ হৈ পৰিছে। ইয়ে কৃষিভূমি খণ্ডিত আৰু সিঁচৰিত কৰি কৃষিখণ্ড উৎপাদন হ্ৰাস কৰাত অৰিহণা যোগাইছে। আকৌ কৃষি খণ্ডৰ ওপৰত অত্যাধিক জনসংখ্যাৰ পয়োভৰে ছদ্ম নিবনুৱা (উৎপাদন ৰহিত শ্ৰমিক) সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰিছে। কৃষিখণ্ডত দেখা দিয়া অন্ধনিবনুৱা নাইবা ছদ্ম নিবনুৱা লোক সকলে সমাজত নানা ধৰণৰ বিশৃঙ্খলতা সৃষ্টি কৰি দেশখনৰ আৰ্থ সামাজিক উন্নয়নত বিভিন্ন ধৰণে অন্তৰায় সৃষ্টি কৰি আহিছে। গতিকে দেখা যায় যে দৰিদ্ৰতা নাইবা অৰ্থনৈতিক অনগ্রসৰতাই আমাৰ দেশৰ অৰ্থনৈতিক বিকাশৰ প্ৰধান অন্তৰায়। দৰিদ্ৰতা দুৰীকৰণৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰতবৰ্ষৰ নিচিনা উন্নয়নশীল দেশ এখনৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ-গ্ৰাম্য উদ্যোগৰ ভূমিকা অতুলনীয়।

সকলো প্ৰকাৰৰ আধুনিক ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগ আৰু প্ৰচলিত অসংগঠিত গ্ৰাম্য উদ্যোগ সমূহক একেলগে গ্ৰাম্য ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগ বুলি অভিহিত কৰা হয়। এই উদ্যোগ সমূহত সহজলভ্য স্থানীয় কেঁচামামুৰী ব্যৱহাৰ কৰা হয়। এনেবোৰ উদ্যোগত অত্যাধুনিক মূলধন নাইবা কাৰিকৰি কৌশলৰ প্ৰয়োজন নহয়। গতিকে ক্ষুদ্ৰ আয়ৰ কৃষক সকলে জীৱিকা অৰ্জনৰ এটা সহযোগ উপায় হিচাবে গ্ৰহণ কৰিব পাৰে। ক্ষুদ্ৰ-গ্ৰাম্য উদ্যোগ সমূহ স্বনিয়োজনৰ এটা অতি নিৰ্ভৰযোগ্য উপায় বুলি গণ্য কৰা হয়।

উদ্যোগীকৰণ অবিহনে অৰ্থনৈতিক উন্নতি সম্ভৱ নহয়। আনহাতে প্ৰচুৰ মূলধন অবিহনে বৃহৎ উদ্যোগ প্ৰতিষ্ঠা কৰা অসম্ভৱ। সেয়েহে ক্ষুদ্ৰ তথা গ্ৰাম্য উদ্যোগৰ বিকাশ সাধন কৰা নিতান্ত প্ৰয়োজন। জাতিৰ পিতা মহাত্মা গান্ধীয়ে সেয়েহে স্বদেশী আন্দোলনত যঁতৰত সূতা কটাৰ ওপৰত বিশেষ গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল। মহাত্মা গান্ধীয়ে বৃহৎ উদ্যোগৰ বিৰোধিতা কৰিছিল। গান্ধীজীয়ে দৃঢ়ভাৱে বিশ্বাস কৰিছিল যে যন্ত্ৰচালিত বৃহৎ উদ্যোগ সমূহে মানুহক এলেত্ৰা আৰু কৰ্মবিমুক্ত কৰি তোলে। ক্ষুদ্ৰ তথা গ্ৰাম্য উদ্যোগসমূহত অধিক লোকে কৰ্মসংস্থান লাভ কৰিব পাৰে। এনেবোৰ উদ্যোগত 'অধিক স্ব-নিয়োজিত উৎপাদন কৌশল' (Labour intensive technique) ব্যৱহাৰ কৰা হয়। সেয়েহে নিৰনুৱা সমস্যা সমাধানৰ ক্ষেত্ৰত এনেবোৰ উদ্যোগৰ ভূমিকা গুৰুত্বপূৰ্ণ। বিশেষকৈ অন্ধনিৰনুৱা আৰু ছদ্ম নিৰনুৱা সমস্যা সমাধানৰ ক্ষেত্ৰত গ্ৰাম্য ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগবোৰ অতি ফলপ্ৰসূ। এই উদ্যোগবোৰ কৃষিখণ্ডৰ সহযোগী উদ্যোগ হিচাবে গণ্য কৰিব পাৰি। আমাৰ কৃষি পদ্ধতি এতিয়াও সম্পূৰ্ণ বিজ্ঞান সন্মত হৈ উঠা নাই। গতিকে আমাৰ কৃষক সকলে বছৰৰ ভালেখিনি সময় কৰ্মশূন্য হৈ কটাবলগীয়া হয়। গতিকে এই আজৰি সময়ত গ্ৰাম্য ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগত মনোনিবেশ কৰি যথেষ্ট আয় কৰাৰ সুযোগ লাভ কৰিব পাৰে। ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগ বোৰক অৱসৰ বিনোদনৰ লাভজনক উপায় হিচাবেও গ্ৰহণ কৰিব পাৰি। ইয়ে প্ৰতিভাৰ পথে প্ৰদান কৰে। এই শ্ৰেণীৰ উদ্যোগৰ উৎপাদিকা সময় বৃহৎ উদ্যোগৰ নিচিনা দীৰ্ঘকালীন নহয়। গতিকে ইয়ে ভোগ্যবস্তুৰ খৰতকীয়া সৰবৰাহ কৰি আত্মনিৰ্ভৰশীলতা লাভ কৰাত অধিক সহায়ক হয়। গ্ৰামীণ ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগৰ খৰতকীয়া উৎপাদনে মূল্যবৃদ্ধি সমস্যা সমাধান কৰাৰ ক্ষেত্ৰতো যথেষ্ট অৰিহণা যোগায়। চমুকৈ ক'বলৈ হ'লে আৰ্থ-সামাজিক সমস্যাসমূহ সমাধানৰ ক্ষেত্ৰত গ্ৰাম্য তথা ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগৰ ভূমিকা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। সেয়েহে স্বাধীনোত্তৰ কালছোৱাত এই শ্ৰেণীৰ উদ্যোগৰ বিকাশৰ বাবে নানা ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰি অহা হৈছে। পিছে এই ব্যৱস্থা সমূহে আশানুৰূপ কৃতকাৰ্য্যতা লাভ কৰিছে বুলি কোৱা কঠিন। আমাৰ মুঠ ৰপ্তানীৰ মাত্ৰ প্ৰায়

১/৩ শতাংশহে গ্ৰাম্য উদ্যোগৰ পৰা আহে। যিখন দেশত দৰিদ্ৰতাই সৰ্বগ্ৰাসী ৰূপ ধাৰণ কৰিবলৈ লৈছে, সেই দেশত গ্ৰামীণ তথা ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগৰ যদি এনে শোচনীয় অৱস্থাই হয়, তেন্তে দেশখনৰ অৰ্থনৈতিক উন্নতি কেনেকৈ হ'ব এইটো নিশ্চয় এটা গভীৰ ভাবে চিন্তনীয় বিষয়।

কুঁটিৰ তথা গ্ৰামীন উদ্যোগৰ ক্ষেত্ৰত অসম ঐতিহ্যমণ্ডিত। বস্ত্ৰশিল্প বিশেষকৈ এৰী, পাট, মুগাৰ কাপোৰ উৎপাদন, কাঁহ-পিতলৰ বাচন উৎপাদন, বাঁহ-বেতৰ কাম হাতীৰ দাঁতৰ অলংকাৰ তৈয়াৰ কৰা, মুৎ শিল্প, কমাৰ শিল্প, মৌ পালন, পশুপালন, সোণ-ৰূপৰ অলংকাৰ তৈয়াৰ কৰা, নানা তৰহৰ পুতলা তৈয়াৰ কৰা, নানা ধৰণৰ খেলাবস্তু তৈয়াৰ কৰা ইত্যাদিয়ে আমাৰ প্ৰধান গ্ৰামীণ শিল্প। এই শিল্প সমূহৰ উৎপাদিত সামগ্ৰীবোৰে অকল অসমতে নহয় সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষতে বিশেষ ভাৱে সমাদৃত। ভাৰতবৰ্ষৰ বাহিৰতো কিছুমান ক্ষুদ্ৰ গ্ৰামীণ উদ্যোগজাত সামগ্ৰীয়ে বিশেষ আকৰ্ষণ লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। অথচ এই উদ্যোগ সমূহ আজি নানা সমস্যাৰে জৰ্জৰিত। ফল স্বৰূপে ই ক্ৰমান্বয়ে অৱনতিৰ ফালে ঢাল খাবলৈ লোৱা দেখা গৈছে। এইটো দেশখনৰ বাবে শুভ লক্ষণ নহয়। আধুনিকতাৰ নামত মানুহৰ হোৱা ৰুচিৰ পৰিবৰ্তনৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ-গ্ৰামীণ উদ্যোগজাত সামগ্ৰীৰ ব্যৱহাৰ কমি আহিছে। ফলত বজাৰত উপযুক্ত চাহিদাৰ অভাৱ পৰিলক্ষিত হৈছে, যিয়ে নতুন প্ৰজন্মৰ যুৱক-যুৱতী সকলৰ এই শ্ৰেণীৰ উদ্যোগৰ প্ৰতি আকৰ্ষণ হ্ৰাস কৰিছে। আনহাতে বৰ্তমানৰ যন্ত্ৰ চালিত অধিক কাৰিকৰী কৌশল সম্বলিত বৃহৎ উদ্যোগত উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ লগত ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগজাত সামগ্ৰীবোৰে প্ৰতিযোগিতাত ফেৰ মাৰিবলৈ অক্ষম হৈছে। উপযুক্ত প্ৰশিক্ষণৰ অভাৱ নাইবা চৰ্চ্চাৰ অভাৱ ইয়াৰ বাবে দায়ী বুলি কব পাৰি। আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয় হৈছে আমাৰ নতুন প্ৰজন্মটোৱে এই গ্ৰামীণ ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগ সমূহক জীৱিকা হিচাবে গ্ৰহণ কৰাৰ অনীহা। তাৰ বাবে বৰ্তমানৰ চাকৰীমুখী শিক্ষা ব্যৱস্থাটোকে জৰুৰীয়া কৰিব পাৰি। আমাৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাটোৱে পৰিশ্ৰমৰ মৰ্যাদা দিবলৈ অক্ষম বুলি সমালোচিত হৈ আহিছে। ফলস্বৰূপে স্কুলীয়া নাইবা কলেজীয়া শিক্ষা সাং কৰি 'বাবু হোৱাৰ

চাকৰি' (White colour job) ৰ সন্ধানত ঘূৰি ফুৰি বিফল হৈ যুৱক-যুৱতী হতাশাত ভোগে। এইচাম যুৱক-যুৱতীয়ে সমাজত নানা বিশৃঙ্খলতাৰ সৃষ্টি কৰে। কোৱা হয় যে 'An idle brain is devil's workshop.' গতিকে নিৰনুৱা নাইবা অকৰ্মন্য যুৱক-যুৱতী সকলক ক্ষুদ্ৰ তথা গ্ৰামীণ উদ্যোগৰ প্ৰতি আকৃষ্ট কৰিব পাৰিলে বৰ্তমান আমাৰ সমাজত দেখা দিয়া আৰ্থ-সামাজিক সমস্যাবোৰৰ পৰা কিছু পৰিমাণে হলেও সকাহ পাব পাৰি বুলি আশা

কৰিব পাৰি। সেয়েহে বৰ্তমানৰ আমাৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাটোৰ লগত কিছুমান স্ব-নিয়োজিত হ'ব পৰা পাঠ্যক্ৰম সন্নিবিষ্ট কৰা উচিত। পুথিগত শিক্ষাৰ উপৰিও গ্ৰাম্য ক্ষুদ্ৰ-উদ্যোগৰ প্ৰশিক্ষণ দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব পাৰিলে স্কুল-কলেজৰ শিক্ষা সাং কৰা আমাৰ যুৱক-যুৱতী সকলে আত্মনিয়োগৰ দ্বাৰা নিৰনুৱা সমস্যা আংশিকভাৱে লাঘৱ কৰি নিজৰ পৰিয়ালৰ লগতে দেশখনৰো অৰ্থনৈতিক অনগ্ৰসৰতা দূৰ কৰিবলৈ সক্ষম হ'ব বুলি আশা কৰিব পাৰি। ●

"সকলোৰে কথা শুনিবা, কিন্তু নিজে বেছি কথা নকবা। সকলোৰে সমালোচনাৰে কাণ পাতিবা, কিন্তু চলিবা নিজৰ বিচাৰ মতে।"
— শ্ৰেণীয়েৰ।

দিশহাৰা হৈছে এই প্ৰজন্ম

ময়িদুল ইছলাম বৰা
স্নাতক ৩য় বৰ্ষ

মানৱ জীৱন সুখী হোৱাৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ উপাদানটোৱেই হ'ল সুস্থ-সৱল স্বাস্থ্য আৰু সুস্থ পৰিৱেশ। জীৱনৰ কামনা-বাসনা, ভৱিষ্যত আশা-আকাংক্ষাৰ চূড়ান্ত সময় যৌৱন। যৌৱনত প্ৰবল ইচ্ছাশক্তি, গগনচুম্বী বঙীন সপোন থকাৰ বাবেই সজীৱ হৈ উঠে সমাজৰ সেউজীয়া কঠিয়াতলী। নতুন পুৰুষ হৈছে সমাজ জীৱনৰ যৌৱনৰ প্ৰতীক। জীৱন মৰুত যৌৱন সৰোবৰ সদৃশ; যাৰ জলবাশিয়ে শুষ্ক, নিৰস জীৱনটোক জীপাল কৰি তোলে। ইয়াৰ অদৃশ্য শক্তিয়ে জীৱনৰ সঠিক ৰং মধুৰতাৰ উমান দিয়ে। যৌৱন মানৱ জীৱনৰ অমিয়া, যৌৱনহীন জীৱন অন্তঃসাবশূন্য। এই যৌৱনকালৰ আৰম্ভণিয়েই বহস্যময়তাৰ সঠিক সত্য উদ্ঘাটন কৰিবলৈ, প্ৰগতিৰ পথত আগবাঢ়িবলৈ প্ৰেৰণা দিয়ে। দেহলৈ যেতিয়া যৌৱন আহে তেতিয়া ধুমুহা অহাৰ দৰে আহে আৰু তেতিয়া সকলোবোৰ ওলট-পালট কৰি দিবলৈ বিচাৰে। নতুন সুৰুয়ে সেই ধুমুহাৰ সৈতে খেলি ভাল পায়। পাহাৰৰ সৈতে ভেটা-ভেটি হ'বলৈ বিচাৰে। মনত কিবা এটা নিচাই ধৰে। বিদ্ৰোহৰ স্বৰ ইমান তীব্ৰ হয় যে আনৰ উপদেশ তেওঁলোকে শুনিবলৈ নিবিচাৰে। কিবা নতুন কথা চিন্তা কৰে, নতুন বিপ্লৱ গঢ়িবলৈ বিচাৰে। নতুন মূল্য আৰু নতুন প্ৰতিমা বনাবলৈ বিচাৰে। সেই প্ৰতিমা নিৰ্মাণ কৰকেই বা নকৰক পুৰণি যুগ জীৱ পৰম্পৰাক ভাঙি দিবলৈ নতুন পুৰুষৰ ভাল লাগে। যৌৱনৰ এই শক্তিয়ে যেনেদৰে সৃষ্টি কৰিব পাৰে তেনেদৰে ধ্বংস কৰিবও পাৰে।

সমাজৰ প্ৰধান চালিকা শক্তি হ'ল যুৱসমাজ। এই যুৱসমাজৰ মানসিকতাৰ স্থলন ঘটি যুৱতীসকল যদি বিপথগামী হয় তেতিয়াহ'লে সেইখন সমাজ কোনদিশে গতি কৰিব সেয়া সহজেই উপলব্ধি কৰিব পাৰি। আমাৰ

সমাজখনতো বৰ্তমান সেয়ে ঘটিছে। এজন গ্ৰীক কবিৱে কৈছিল “আজিৰ ডেকাহঁত যদি কাইলৈৰ দেশৰ নাগৰিক নেতা হয়, তেন্তে আমাৰ দেশৰ ভৱিষ্যতৰ বাবে মই একো দেখা নাই। কাৰণ এই ডেকাহঁতক সহন কৰিব নোৱাৰি। ইহঁতবোৰ বেপেকৰা, ভয়ংকৰ।” আমাৰ যুৱসমাজক এনেদৰে কোৱাৰ কাৰণ কি? আজি কিছুদিনৰ আগৰে পৰা এনে কিছুমান ঘটনা ঘটিছে যিবোৰ ঘটনাই প্ৰতিজন সচেতন অভিভাৱককে শংকিত কৰি তুলিছে। আত্মহত্যা, ধৰ্ষণ, সুৰামত্ত অৱস্থাত কিশোৰী উদ্ধাৰ হ'বলগীয়া ঘটনাসমূহে আমাক চিন্তিত কৰি তুলিছে। এনে ঘটনাসমূহৰ বাবে আচলতে কোন দায়ী! পৰিৱেশ, অভিভাৱক নে স্থলিত কিশোৰ-কিশোৰীৰ মানসিকতা। সুৰা, ড্ৰাগছ, চিগাৰেট ছপি মত্ত হোৱা এচাম কিশোৰ-কিশোৰীয়ে সম্প্ৰতি সামাজিক পৰিৱেশটো ধ্বংসৰ পথলৈ আগুৱাই নিছে। আধুনিকতাৰ উন্মাদনাত এইচাম কিশোৰ-কিশোৰী এতিয়া বিধবস্ত। মুক্ত যৌৱনতাত আৱদ্ধ হৈ পৰিছে আধুনিকতাৰ নামত। নৱম-দশম শ্ৰেণীত পঢ়া কিশোৰ-কিশোৰীয়ে এতিয়া হিৰ'ইন, চিগাৰেট, মদৰ সোৱাদ লৈ আত্মহত্যা হৈ কৈশোৰ অপৰাধত লিপ্ত হৈ পৰিছে।

বৰ্তমান সমগ্ৰ ৰাজ্যত মাদক দ্ৰব্যৰ মুক্ত বজাৰ। নিচায়ুক্ত দ্ৰব্যৰ প্ৰচলন দ্ৰুত গতিত বৃদ্ধি পোৱাৰ ফলত যুৱশক্তিৰ মাজত ই ভয়ংকৰ মহামাৰী হৈ দেখা দিছে। এটা অনুসন্ধান গোষ্ঠীৰ অনুসন্ধান মৰ্মে ভাৰতবৰ্ষত এতিয়া শতকৰা ৪৮ ৰ পৰা ৫৫ শতাংশ যুৱকেই ধুমপান কৰে। ইয়াৰ ভিতৰৰ কিছুসংখ্যক যুৱতীও আছে। গোষ্ঠীটোৰ মতে ওপৰত উল্লেখ কৰা ২০ শতাংশ গ্ৰামাঞ্চলৰ আনহাতে ধুমপান কৰাসকলৰ আধা সংখ্যকে ১৫ ৰ পৰা ২৫ বছৰৰ ভিতৰৰ। ইয়াৰ বাবে প্ৰধান দায়ী হ'ল আমাৰ

অভিভাৱক সকল আৰু সমাজব্যৱস্থা। অভিভাৱকসকলৰ বেছি সংখ্যকেই নিজ গৃহতেই মদ্যপানৰ আড্ডা পাতি লৈ ঘৰুৱা সুস্থ পৰিৱেশ বিনষ্ট কৰাৰ লগতে ল'ৰা-ছোৱালীকো ধ্বংসৰ মুখলৈ ঠেলি দিছে। অভিভাৱকৰ নিচাসক্ত অৱস্থাৰ সুযোগ লৈ এচাম যুৱক-যুৱতী যাবলৈ ধৰিছে বিপথে। যাৰ ফলত এটা যৌৱন কলিতে ধ্বংসৰ মুখলৈ আগবাঢ়িছে। পুৱাই লক্ষ্যবিহীনভাৱে ঘৰৰ পৰা ওলাই গৈ নিশা এঘাৰ-বাৰ বজাত ঢলং-পলংকৈ ঘৰ সোমালেও বহু অভিভাৱকে কোনো খবৰ নাৰাখে। চৰকাৰৰ অনুগ্ৰহত পান দোকানৰ দৰে মদৰ দোকানবোৰ গঢ়ি উঠিছে গাঁৱে-চহৰে। জেপতে ভৰাই থ'ব পৰাকৈ সৰু সৰু আকৃতিৰ মদৰ বটল ওলোৱাৰ পিছৰ পৰা কম বয়সীয়া ল'ৰা-ছোৱালীয়েও নিৰ্বিয়ে মদ খাব পৰা হৈছে যি নৱ প্ৰজন্মক লৈ গৈছে এখন অন্ধকাৰ পৃথিৱীলৈ। মদৰ নিচাই বুৰাই পেলাইছে সংস্কৃতিৰ জগতখনকো। মদ নাখালে এচাম শিল্পীয়ে মঞ্চত উঠি অনুষ্ঠানেই পৰিৱেশন কৰিব নোৱাৰে বুলি কোৱাৰ লগতে আজিকালি একাংশ দৰ্শকেও অকণমান গলাধঃকৰণ নকৰাকৈ অনুষ্ঠান উপভোগ কৰি সুখ নাপায়। বৰযাত্ৰী হৈ যাবলৈ, বনভোজ খাবলৈ, বিহু পাতিবলৈ, সকলো ধৰণৰ আনন্দৰ উৎসৱ উদ্‌যাপন কৰিবলৈ দেশী-বিদেশী সুৰাৰ নিচাৰ প্ৰয়োজন হয়। আজিৰ যুৱচামৰ ভয়াৱহ ড্ৰাগছৰ লগে লগে এইবোৰৰ বিকল্প হিচাপে কিছুমান ডেড্ৰাইট, ইৰেজাৰ, ৰবৰৰ ছলিউচন জাতীয় মাৰাত্মক বস্তুও সেৱন কৰিবলৈ লৈছে। শিক্ষানুষ্ঠান সমূহৰ চৌহদবোৰ গুটকা, ত্ৰিৰংগা, মধু, চিগাৰেট আদিৰ পেকেটৰে উপচি থাকে। কেৱল যে যুৱকসকলেহে নিচায়ুক্ত দ্ৰব্য সেৱন কৰে তেনে নহয়। এওঁলোকৰ সমানে সমানে ফেৰ মাৰিব পাৰে আজিৰ যুৱতীসকলেও। দেখাদেখিকৈ বাৰলৈ যায়, খোলাখুলিকৈ মদ খায়, আনকি গাড়ীত মদৰ বটল পৰ্যন্ত লৈ ফুৰে। কিছুদিনৰ আগতে এনে ঘটনাই বাতৰি কাকতৰ শিৰোনামা দখল কৰিছিল— ৰাজপথত এগৰাকী সুৰাসক্ত, স্বপ্লাবস্ত্ৰা যুৱতীয়ে প্ৰলাপ বকি থকাৰ কথা। সুৰাপান কৰি চিনেমা উপভোগ কৰি চিত্ৰগৃহতে চিনাকি হোৱা বন্ধুৰ সৈতে আকৌ হোটেললৈ গৈ সুৰাপান কৰিছিল। পিছত সুৰাৰ

নিচাত ক'ব নোৱাৰা হোৱা কিশোৰী গৰাকী অশালীন অৱস্থাত উদ্ধাৰ হৈছিল চিনেমা হল এটাৰ সন্মুখত। অলপতে আৰক্ষীৰ আগত প্ৰতিবেদনত প্ৰকাশ পাইছিল আন এক বিস্ফোৰক তথ্য— আজিৰ বহু স্কুলীয়া কিশোৰীয়ে মানিবেগত লৈ ফুৰে গৰ্ভনিৰোধক বড়ি, বহুকেইজন কিশোৰৰ মানিবেগত পোৱা গৈছিল কনডমৰ পেকেট।

আমাৰ যুৱক সকল বিপথগামী হোৱাত বিশেষ অবিহণা যোগাইছে ভি ডি অ' পাৰ্লাৰবোৰেও। এইবোৰত সহজলভ্য ব্লু-ফিল্মৰ চি ডি। বিজ্ঞাপনৰ নামত দূৰদৰ্শনত প্ৰদৰ্শিত যৌৱন উত্তেজক দৃশ্যবোৰ যুৱ মানসিকতাৰ স্থলনৰ বাবে জগৰীয়া। নাৰীৰ শৰীৰ এতিয়া বিজ্ঞাপন আৰু মনোৰঞ্জন জগতৰ অন্যতম অপৰিহাৰ্য অঙ্গ। কেৱল টি. ডি. ৰ বিভিন্ন চেনেলৰ যোগেদি যৌৱন গন্ধী, অশ্লীল, ক্ৰাইম চিনেমা, চিৰিয়েল আদি চাই কম বয়সীয়া কিশোৰ কিশোৰীৰ মনত ক্ৰিয়া কৰাৰ ফলত দিকভ্ৰষ্ট হৈ পৰা দেখা যায়।

বৰ্তমান এচাম যুৱক-যুৱতীয়ে এক য়োয়ামী জীৱন যাত্ৰাৰ পৰা পৰিত্ৰাণ বিচাৰি হাহাকাৰ কৰি উঠিছে আৰু তাৰ ফলস্বৰূপে সেইচাম যুৱক-যুৱতীয়ে অন্ধ অনুকৰণৰ নামত নামি পৰিছে। আধুনিকতাৰ নামত নিজৰ স্থিতিকেই পাহৰি পেলাইছে। নিজৰটো দলিয়াই দি সেইচাম যুৱক-যুৱতীয়ে পশ্চিমীয়া সংস্কৃতিৰ আদৰ-কাঁয়দাক আদৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিছে। যাৰ ফলত যুৱক-যুৱতী এচামে অন্ধ অনুকৰণ কৰিবলৈ গৈ বিপথে পৰিচালিত হ'ব ধৰিছে। অসমত থাকিলে এতিয়া এনেকুৱা লাগে অৰ্থাৎ এনেকুৱা ভাৱ মনলৈ আহে আমি যেন কোনোৱা পশ্চিমীয়া দেশতহে বাস কৰিছোঁ। অসমৰ সাজ-পোছাক, সংস্কৃতি আজি সকলোবোৰ দলিয়াই পেলাইছে এচাম ধুৰন্ধৰ নতুনত্বক আদৰিব খোজা যুৱক-যুৱতীয়ে অসমৰ সংস্কৃতি, সাজ-পোছাকক দলিয়াই দি আনৰ 'লাইফ ষ্টাইল' গ্ৰহণ কৰিবলৈ গৈ বিপথে পৰিচালিত হোৱাহে দেখিবলৈ পোৱা যায়। চুটি চুটি কাপোৰ পিন্ধি অৰ্ধনগ্ন হৈ থকাটোৱেই আজিৰ এচাম যুৱক-যুৱতীয়ে আধুনিকতা বুলি ভাবিবলৈ আৰম্ভ কৰিছে।

আজিৰ যুৱসমাজ 'ইজিমানি'ৰ পাহত দৌৰিছে। কষ্ট কৰি ধন উপাৰ্জন কৰাৰ বিপৰীতে একে ৰাতিতে ৰজা হোৱাৰ সপোন দেখিছে সহজলভ্য ধনৰ প্ৰতি বৰ্দ্ধিত আকৰ্ষণ যুৱমানসিকতাৰ স্থলনৰ অন্য এক কাৰক। কমবিমুখ এচাম যুৱকে কষ্ট নকৰাকৈ কেনেকৈ ধন আহে তাৰ চিন্তাতে মগ্ন থাকে আৰু সুবিধা পালেই অসামাজিক কামত লিপ্ত হৈ পৰে। কাঁঠফুলাৰ দৰে বৃদ্ধি পাবলৈ ধৰা সাপ্তাহিক লটাৰীবোৰেই ইয়াৰ জ্বলন্ত উদাহৰণ। হঠাৎ বিপ্লৱী হৈ উগ্ৰপন্থী সংগঠনত যোগদান কৰি বুজন পৰিমাণৰ ধন সংগ্ৰহৰ পিছত আত্মসমৰ্পণেৰে মূলসুঁতিলৈ ঘূৰি অহাৰ নামত ৰাতিৰ ভিতৰতে লাখপতি, কোটিপতি হোৱা এচাম যুৱকো এতিয়া এই ইজিমানিৰ প্ৰতি আগ্ৰহীসকলৰ বাবে অনুপ্ৰেৰণাৰ উৎস। যৌতুকো এতিয়া হৈ পৰিছে এনে সহজলভ্য ধনৰ উৎস। জীৱনৰ পূৰ্ণতা প্ৰাপ্তিৰ সামাজিক প্ৰথা বিবাহৰ জৰিয়তে অতি মৰমৰ ঘৰখন, চেনেহৰ আত্মীয়-স্বজনক এৰি থৈ এখন অপৰিচিত ঘৰৰ, অপৰিচিত লোকৰ অকণমান মৰম বিচাৰি আহি যৌতুকৰ নামত এখন গাড়ী বা এটা টি. ভি. অথবা কেইটামান টকাৰ বাবেই শত্ৰুৰেৰে ঘৰৰ লোকৰ অত্যাচাৰৰ বলি হৈ অনেক বোৱাৰীয়ে অকালতে জীৱন-নাট সামৰাৰ ঘটনা এতিয়া বাতৰি কাকতৰ নিত্য-নৈমিত্তিক খবৰ হৈ পৰিছে। দৰিদ্ৰ শ্ৰেণীৰ মানুহতকৈ অভিজাত শ্ৰেণীৰ মানুহৰ সন্তানৰ মাজত উচ্ছৃংখলতা আচৰণ বেছিকৈ দেখা যায়। যেতিয়া পিতৃ-মাতৃ বা অভিভাৱকে সন্তানৰ আকাশলঙঘী হৈ গৈ থকা দাবীবোৰ পূৰণ কৰিবলৈ অপৰাণ হৈ পৰে, তেতিয়া ঘৰৰ পৰাও ডকা-হকা দি টকা-পইচা, সোণৰ বস্তু লৈ যায়। আনকি মাক-বাপেকক প্ৰহাৰ কৰিবলৈকো কুণ্ঠাবোধ নকৰে। ইজিমানিৰ কবলত পৰি কিমান যুৱক-যুৱতীয়ে নিজকে হেৰুৱাইছে সেয়া পিতৃ-মাতৃ বা অভিভাৱকৰ অলক্ষিতেও থাকি যায় বা দেৰিকৈ গম পালেও ওভতি অহাৰ পথ ৰুদ্ধ হৈ যায়।

ইভটিজিং অৰ্থাৎ ছোৱালী জোকোৱাটো বৰ্তমান যুৱ-প্ৰজন্মৰ লগত জড়িত অবিচ্ছেদ্য বিষয়। স্কুল-কলেজ, ৰাস্তা-ঘাট, উৎসৱ-পাৰ্বনৰ কেন্দ্ৰ সমূহত এতিয়া ইভটিজিংৰ পয়োভৰ। কম বেছি পৰিমাণে ১২-১৩

বহুৱীয়া কিশোৰৰ পৰা চল্লিছ উৰ্ধ্ব পুৰুষেও ইভটিজিং কৰি ভাল পায়। মুঠতে আজি যুৱতী মহিলা সকলৰ ইভটিজিংৰ পৰা হাত সাৰাৰ উপায় নাই। ইভটিজিংৰ ফলত বহুতো যুৱতী মানসিকভাৱে ভাঙি পৰে, অপদস্থ হয়। সাক্ষ্য সময়ত তিনিআলি চাৰিআলি চ'ক, হোটেল-ৰেষ্টোৰা, বয়জ হোটেল মেছৰ কাষেৰে যুৱকসকলৰ টিপটালিৰে পৰা কিবা কথা বা মন্তব্য নুশুনাকৈয়ে পাৰ হৈ যোৱাটো এক প্ৰকাৰৰ টান কাম। শিক্ষা, বিজ্ঞান-প্ৰযুক্তি বিদ্যাৰ এনে জয়জয় ময়ময় অৱস্থাত ইভটিজিংৰ দৰে সামাজিক ব্যাধিবোৰে দেখা দিয়াটো অতি লজ্জাজনক কথা। ই সমাজৰ উন্নতিৰ ক্ষেত্ৰত ঋনাত্মক প্ৰভাৱ পেলায়। এনে কিছুমান কাৰকৰ কাৰণে যুৱতী মহিলাসকল প্ৰয়োজনীয় কামত আগবাঢ়ি যাবলৈ শংক্যাবোধ কৰে। বহুতো ক্ষেত্ৰত তেওঁলোকে নিৰাপত্তাহীনতাত ভোগে। যিয়ে আমাৰ সমাজৰ নীতি আদৰ্শৰ ফোপোলা ৰূপটোহে উদঙাই দিয়ে। অৱশ্যে, অসমৰ সকলো তৰুণকে দিকভ্ৰান্ত বুলি নিশ্চয় ক'ব নোৱাৰি। এতিয়াও বহু তৰুণ আছে যি ব্ৰতী হৈ আছে নিষ্ঠাবান সাহিত্য সাধনাত, নিৰৱচ্ছিন্ন সাংস্কৃতিক চৰ্চাত। ভোগবাদৰ কোবাল বতাহৰ মাজতো যেন তেওঁলোকেই অনিৰ্বাপিত কৰি ৰাখি আছে আশাৰ বস্তুগছ। এই চাম তৰুণেই মাজে মাজে আয়োজন কৰে কোনো ব্যতিক্ৰমী অনুষ্ঠানৰ। বহু কষ্ট কৰিও কোনো ভিতৰুৱা অঞ্চলৰ পৰা প্ৰকাশ কৰে একোখন ক্ষুদ্ৰ-আলোচনী, গ্ৰন্থৰ উৎসৱতো ভিৰ কৰেহি এইসকল তৰুণেই। কিন্তু, আজিৰ গজ্জালিকা প্ৰবাহত উটি-ভাহি নোযোৱাকৈ কিমান দিনলৈকে তেওঁলোকে নিজৰ স্থিতি সুদৃঢ় কৰি ৰাখিব পাৰিব, সেয়াও সন্দেহৰ বিষয়। কিন্তু এটা কথা ঠিক যে এই সকল তৰুণে সকলো প্ৰতিকূলতাক অতিক্ৰমী অন্বেষণ হৈ কিমান দূৰলৈ আগবাঢ়িব পাৰে, সৃষ্টিৰ পথাৰখনৰ উপযুক্ত কৰ্মণেৰে নিজৰ শিপা কিমান দূৰলৈ প্ৰসাৰিত কৰিব পাৰে- তাৰ ওপৰতেই মূলতঃ নিৰ্ভৰ কৰিছে অসমৰ যুৱ প্ৰজন্মৰো ভৱিষ্যত।

যুৱ উচ্ছৃংখলতা শব্দটো নিশ্চয় আমাৰ বাবে নতুন নহয়। বৰ্তমান উচ্ছৃংখল শব্দটোৱে আমাৰ সমাজখনক বৰ চিন্তিত কৰি তুলিছে। কিন্তু আমি কেইজনে বাৰু চিন্তা

কৰিছো এই শব্দটোক লৈ। নাই কৰা। আমি হয়তো কোনেও কৰা নাই। বৰ্তমান আমাৰ সমাজৰ মানুহবোৰ ইমানেই ব্যস্ত হৈ পৰিছে যে এইবোৰ কথাক লৈ মূৰ ঘমোৱাৰ কাৰো সময় নাই কাৰণ এইবোৰ একো-একোটা অৰ্থহীন বিষয়। আমি কোনেও চিন্তা নকৰো যে মোৰ ঘৰৰ শিশুটিও এদিন যুৱকত পৰিণত হ'ব। তেতিয়া সিও সেই মেৰপাকৰ মাজত সোমাই পৰিব। আৰু উচ্ছৃংখল হিচাপে সিও সমাজত পৰিচিত হৈ পৰিব। এই যুৱ উচ্ছৃংখলতা বা যুৱ মানসিকতাৰ অধঃপতনৰ বাবে জানো দায়ী কেৱল যুৱক-যুৱতীসকলেই? ভালদৰে বিচাৰ কৰি চালে দেখা যায় যে ইয়াৰ অন্তৰালত বহু কাৰকে ক্ৰিয়া কৰে। বৰ্তমানৰ ক্ষয়িষ্ণু সমাজ ব্যৱস্থা, বিশৃংখল ৰাজনৈতিক-অৰ্থনৈতিক পৰিস্থিতি আৰু সমাজ ব্যৱস্থাৰ ক্ৰমবৰ্দ্ধমান দুৰ্নীতি আদিৰ প্ৰভাৱত যুৱ মন অসহিষ্ণু, দিশহাৰা আৰু উত্তেজনাপ্ৰৰণ হৈ উঠা পৰিলক্ষিত হয়। আঁচলতে আমাক সং নিৰ্ভীক আৰু দূৰদৃষ্টিসম্পন্ন নেতা-নেত্ৰীৰহে অতীৰ প্ৰয়োজন। দেশক ভালপোৱা নেতা-নেত্ৰীয়েহে যুৱ প্ৰজন্মক এক গোট কৰি সেই বিপুল শক্তিক কামত লগাব পাৰিব। মাত নমতা নিমাতী নেত্ৰী, নিৰ্বাক নিস্পন্দ চোৰাসাপৰ লেখীয়া নেতা বহুত পালো। অসমৰ হাঁহ-স্বৰূপ জনতাৰ ওপৰত 'শিয়ালৰজা' হোৱা ৰাজনীতি বিধো পাই আহিছে কিন্তু সেই শিয়ালে আন ঠাইৰ সিংহৰ লগত ফেৰ মাৰিব নোৱাৰে, গৰ্জা দূৰেৰে কথা। যুৱ প্ৰজন্মক দোষ দি লাভ নাই। নেতাই য'ত বান্দৰৰ ভাও দিয়ে তাত মানুহৰ সঁচ বিচাৰি ক'ত পাব? হিয়াৰ মাজত সেই একেই

প্ৰশ্নই খুন্দিয়াই আছে, সঁচাকৈয়ে আমাক বাট দেখুৱাব পৰা নেতা-নেত্ৰী কোনো নোলাবনে বাৰু?

নৱ প্ৰজন্মৰ এই মানসিক স্থলন ৰোধ কৰি আমাৰ যুৱক-যুৱতীসকলক সঠিক পথেদি আগুৱাই লৈ যোৱাটো সমাজখনৰ প্ৰতিটো শ্ৰেণীৰ লোকৰে কৰ্তব্য বুলি ধৰি ল'ব লাগিব। পিতৃ-মাতৃয়ে নিজ নিজ ল'ৰা-ছোৱালীক শাসন কৰিব পাৰিব লাগিব। মটৰ চাইকেল, হেণ্ডছেট কিনি নিদিলে আত্মহত্যা কৰিম বুলি ভাবুকি দিলে বুলিলেই কোনো পিতৃয়ে ৰূপিত মাটি বিক্ৰী কৰি তাকে কৰি দিলে নহ'ব। যুৱতীসকলে মার্জিতভাৱে পোছাক পৰিধান কৰিব লাগিব, চৰকাৰে মাদক দ্ৰব্যৰ অবাধ প্ৰচলন বন্ধ কৰিব লাগিব। বিজ্ঞাপনৰ নামত নাৰী দেহৰ প্ৰদৰ্শন বন্ধ কৰাৰ লগতে গৰ্ভ-নিৰোধক দ্ৰব্য আদিৰ প্ৰচাৰেৰে এচাম অসৎ চৰিত্ৰৰ যুৱক-যুৱতীক অসামাজিক কামত লিপ্ত হ'বলৈ প্ৰৰোচিত কৰা কাৰ্য বন্ধ কৰিব লাগিব। সেয়েহে আমাৰ যুৱক-যুৱতী সকলক অভিভাৱক সকলে বিপথে পৰিচালিত হ'বলৈ নিদি শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ, মহাত্মা গান্ধীৰ বীজমন্ত্ৰৰে দীক্ষিত কৰাই দেশৰ সুনাগৰিক হিচাপে গঢ় দিবলৈ যত্ন কৰিব লাগিব আৰু লগতে যিসকল যুৱক-যুৱতী ইতিমধ্যে উচ্ছৃংখল ভাৱাপন্ন হৈছে তেওঁলোককো আমাৰ মহাপুৰুষ গুৰুজনাৰ আদৰ্শবাণীৰে জাগৃত কৰাই মূল সুঁতিলৈ ঘূৰাই আনিবলৈ চেষ্টা কৰিব লাগিব। আমাৰ উঠি অহা যুৱক-যুৱতীসকলেও নিজক নিজে চিনি পাবলৈ শিকক আৰু নিজক মানুহ হিচাপে গঢ় দিয়াৰ লগতে সমাজখনকো ধ্বংসৰ গৰাহৰ পৰা ৰক্ষা কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহক। ●

এইড্‌ছৰ বিষয়ে জানক সুৰক্ষিত জীৱন-যাপন কৰক

তপন চন্দ্ৰ কলিতা
উঃ মাঃ ১ম বাৰ্ষিক

১, ২, ৩ গণনা কৰাটো যেনেকৈ সহজ, এইড্‌ছ (AIDS) প্ৰতিৰোধ কৰাটোও তেনেকৈ সহজ।

এইড্‌ছ এতিয়া মানৱ জাতিৰ এক ভয়ানক প্ৰত্যাহান। এইড্‌ছ যুক্ত জীৱন-যাপন কৰিবলৈ এইড্‌ছৰ বিষয়ে জনাটো বাঞ্ছনীয়। এইড্‌ছ (HIV) মানৱ জাতিৰ অভিধাপ স্বৰূপ। এইড্‌ছ ৰোগ নিৰাময় কৰাৰ একমাত্ৰ উপায় হ'ল—সজাগতা অৱলম্বন কৰা। সেয়েহে এইড্‌ছ (HIV) ৰ বিষয়ে জানি লওক আৰু জীৱনটো ৰক্ষা কৰাওক। এইড্‌ছৰ বিষয়ে জানি সজাগ হোৱাটোৱেই এইড্‌ছ প্ৰতিৰোধৰ প্ৰথম উপায়।

হিউমেন ইমিউন'ডেফিচিয়েঞ্চি (এচি, আই, ভি) বা Humen Immunodeficiency Virues (HIV) সংক্ৰামিত হ'ব পৰা কাৰণ সমূহ।

এইচ. আই. ভি. বীজাণুৰ দ্বাৰা আক্ৰান্ত সংগীৰ সৈতে কৰা অসুৰক্ষিত যৌন সম্পৰ্ক বা সংগম।

এইচ. আই. ভি. বীজাণু থকা তেজ লোৱা আৰু তেজ লবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা বস্তুৰ পৰা।

অপৰিশোধিত বেজী আৰু চিৰিঞ্জ ব্যৱহাৰ কৰা

এইচ. আই. ভি. বীজাণু থকা মাতৃয়ে জন্ম দিয়া

সন্তানৰ দেহত জন্মৰ আগত, জন্মৰ সময়ত বা জন্মৰ ঠিক পাছতেই এইচ. আই. ভি. ৰ বীজাণু আহিব পাৰে।

এইড্‌ছৰ পৰা নিজকে আঁতৰাই ৰাখিবলৈ

আপোনাৰ কৰ্তব্য বা দায়িত্ব সমূহ হ'ল—

ব্ৰহ্মগামী যৌন সম্পৰ্ক/সংগমৰ পৰা বিৰত থাকক।
যৌনসংগমৰ সময়ত নিৰোধ (কনডম) ব্যৱহাৰ কৰক।

তেজ লোৱাৰ আগতে তেজত এইচ. আই. ভি. বীজাণু আছে নে নাই পৰীক্ষা কৰি নিশ্চিত হওঁক।

পৰিশোধিত বেজী আৰু চিৰিঞ্জ ব্যৱহাৰ কৰক।

যৌন ৰোগ হ'লে বা থাকিলে তৎক্ষণাত্ অভিজ্ঞ চিকিৎসকৰ দ্বাৰা চিকিৎসা কৰাওক। কিয়নো যৌনৰোগ থকা ব্যক্তিৰ ক্ষেত্ৰত এইচ. আই. ভি. (HIV) সংক্ৰমণৰ আশংকা অধিক।

এইড্‌ছৰ বিষয়ে জানিবলগীয়া কথাবোৰ আৰু অন্ধবিশ্বাস সমূহ—

স্পৰ্শ কৰা, হাতত ধৰা, হেণ্ডছেক কৰা, একেলগে খেলা, একেলগে কাম কৰা আদি কৰিলে এইড্‌ছ নিবিয়পে।

একে পাত্ৰত খাদ্য গ্ৰহণ কৰিলে, একে কাপোৰ ব্যৱহাৰ কৰিলে, এইড্‌ছ সংক্ৰামিত ব্যক্তিয়ে ৰক্ষা খাদ্য খালে, একেলগে চুইমিং পুল আৰু পায়খানা ব্যৱহাৰ কৰিলে আদি কামৰদ্বাৰা এইচ. আই. ভি. বীজাণু সংক্ৰামিত নহয়।

মহ, মাখি বা আন কীট পতঙ্গই কামুৰিলে এইড্‌ছ নিবিয়পে। ●

“শব্দ সংগঠনৰ মাধ্যমেৰে
সাকাৰ ৰূপত প্ৰকাশ পোৱা
কবি শিল্পীৰ অন্তৰ জাগতিক
অনুভূতিয়েই
হৈছে কবিতা।”

কবিতা কল্পনাময়ী কবিৰ বাঞ্ছিত

কবিতাৰ কোঁহ মেলি

“কবিতা চিৰন্তন
মত্ৰৰ মাজেদি
প্ৰকাশ কৰা
জীৱনৰ প্ৰতিবিম্ব”

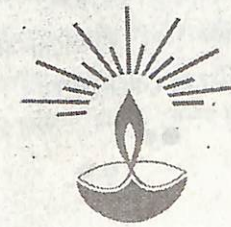

অ' মোৰ আইটি

ৰঞ্জু ঠাকুৰীয়া মেধি
প্রবন্ধা, অসমীয়া বিভাগ

অ' মোৰ আইটি
পুৰ্ণিমাৰ জোন হৈ আহিলি
পোহৰাই তুলিলি আমাৰ এন্ধাৰ পঁজাটি
অ' মোৰ আইটি
অ' মোৰ আইটি
দুখৰ শেতেলিত সুখৰ বাতি
কটোৱাৰ সময়ত
সপোন দেখিছিলো তোৰ
অ' মোৰ আইটি
সপোন মোৰ সঁচা হৈ
ৰুগুজু নুপুৰ বাজে মোৰ খোটালাত
অ' মোৰ আইটি
এধানিমান দাঁত দুটি উলিয়াই
যেতিয়া হাঁহ

আশাৰ পদুম ফুলে
আৰু ফুলে যুতি-যাই মালতী...
“লাই-হালে জালে আবেলি বতাহে
লফা হালে-জালে পাতে....।”
ভাগৰুৱা মোৰ দেহাত
টোপনিয়ে হেঁচা মাৰি ধৰে
খেপিয়াই চাওঁ তুমি বিচনাৰ দাঁতিত
বুকুখন চিৰিংকৈ উঠে।
কৰ্তব্যৰ দায়ত
তোমাক টোপনিত এৰি দৌৰি যাওঁ
অ' মোৰ আইটিজনী
ববনে মনত তোমাৰ
তোমাৰ হাঁহিত হাঁহা, তোমাৰ কান্দোনত কন্দা
দুখৰ-সুখৰ দিন-ৰাতি।
আমাৰ সৰু পঁজাটি উজলাই তোলা
অ' মোৰ আইটি
তোমাৰ তেজত ৰ'মনে আমি?
নে হেৰাই যাম জেনেৰেশ্যন গেপৰ মাজত।

মোৰ জীৱনৰ লক্ষ্য

জয়া মালাকৰ
উঃ মাঃ ১ম বাৰ্ষিক

আমাক শান্তি লাগে

নথেন দাস
উঃ মাঃ ১ম বাৰ্ষিক

আমাক লাগে শান্তি
আমি নিবিচাৰো অশান্তি,
হত্যা লুণ্ঠন নালাগে আমাক
আমাক লাগে মাথো শান্তি।
আমাক নালাগে দুৰ্নীতি, হিংসা, প্রতিহিংসা
আমাক লাগে কেবল শান্তি।
অস্ত্ৰে আমি নাপাওঁ উন্নতিৰ মুখচ
সেয়েহে আমি বুজো মাথো শান্তি,
শান্তি নহলে নহয় কোনো উন্নতি
সেয়েহে আমি বিচাৰো শান্তি
আমাক লাগে মাথো শান্তি।

হাতত কলম চকুত সপোন
কবি হবলৈ,
কবিতা কি নাজানো মই
লিখো কেনেকৈ।
স্কুলত শিকালে ছাৰে মোক
অংক বিজ্ঞান,
নিদিলে মোক কবিতা
লিখাৰ জ্ঞান।
শংকৰ-মাধৱ মহাকবি
তেওঁলোকৰ গুৰু মানি,
মই জীৱনৰ কবিতা লিখাৰ
কৰো আৰম্ভণি।
আন্ধাৰ বাটত আহে মোক
পোহৰ বিলাবলৈ,
জ্ঞান বিহীন বস্তু মই
জ্বলাও কেনেকৈ।
মোৰো লক্ষ্য জীৱনৰ এজন
এজন কবি হবলৈ,
কবিতা কি নাজানো মই
লিখো কেনেকৈ।।

স্বাধীনতা দিৱস ২০০৮ চন

ৰাজু কলিতা
স্নাতক ১ম বৰ্ষ

সেউজীয়া ঘাঁহনিত শেষ নিশাহ থৈ
স্বাধীনতা দিৱসৰ সোণালী ৰ'দজাকৰ সতে
কণ কণ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকল গ'লগৈ আপোন ঘৰলৈ
আকাশ বতাহ কঁপাই তোলা নিনাদত তাৰ
ৰক্তৰ স্প্ৰেত হৈ নিগৰি আহিল সেউজ ঘাঁহনিত।।
অনুভূতি জখৰ হৈ বিলীন হ'ল
বিলীন হ'ল জনাকীৰ্ণ নিৰ্জনত হতভগীয়া
দৰদী পিতৃ-মাতৃৰ মুখৰ হাঁহি
চোতালত ভৰি পৰিল অজস্ৰ জনগণ
এগচি চাকি ধূপ-ধূনা কান্দোনাৰ চকুপানী।।
তোমালোক যেন জীয়াই আছা
স্বৰ্গৰ তৰা হৈ
তোমালোক যেন জীয়াই থাকিবা
পদূলিৰ ৰক্ত জবা হৈ
উপভোগ কৰিবা প্ৰতিটো স্বাধীনতা দিৱসৰ
সোণালী সুবাস।।
অশান্তিৰ মাজত শান্তিৰ বতৰা আনি
আঁতৰ কৰিবা অন্ধকাৰ সন্ত্ৰাসৰ ধ্বনি
সেয়ে হ'ব আমাৰ পৰম শান্তি
সেয়ে হ'ব আমাৰ স্বাধীন দেশৰ প্ৰগতি।।

আৱৰণী

আজমিন চালমা (বিউটি)
উচ্চতৰ মাধ্যমিক ২য় বৰ্ষ

এটি সেউজীয়া সপোনৰ মৃত্যুত
ফুলবোৰ মৰহি গ'ল
দশোদিশ আন্ধাৰ হ'ল
প্ৰকৃতি মৌন হ'ল
অৰ্ধনমিত হ'ল
সাহসৰ বিজয় পতাকা।
ই যে দুৰ্দান্ত সময়ৰ
নিষ্ঠুৰ আঘাত
নিয়াঁতিৰ প্ৰবল সোঁতৰ
কাল তৰংগৰ খেল।
এতিয়া বজ্ৰ কণ্ঠ
গৰজি উঠিব হ'ল
সাহসিকতাৰ ছন্দেৰে
দানৰ বিৰোধী
মানৱতাৰ জয় গান গাবলৈ।

বিঃ দ্ৰঃ- ধেমাজিৰ বোমা বিস্ফোৰণত অকালতে মৃত্যুক সাৱতি
লোৱা ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলৰ পৱিত্ৰ স্মৃতিত কবিতাটি উচৰ্গা
কৰা হ'ল।

মৃত্যু

সঞ্জীৱ কুমাৰ ডেকা

সৰ্পিল গতিৰে আগবাঢ়ি আহে
এজাক নিশ্চুপ ধুমুহা
শান্ত নদী এখনৰ পাৰত দলি চাপৰি
চাৰিটা সূঁতিৰে বৈ থাকে তেওঁৰ প্ৰেমিকা
যাৰ সতে তেওঁৰ সহবাস হ'ব অসীম
বেশ্যা আত্মাবোৰ ঘূৰি যায়
ভাইৰাছৰ দৰে আন কাৰোবালৈ
ভাৰনাবোৰৰ ফাঁচী হয়,
কৰব দিয়া হয় হাঁহিবোৰক
বন্ধুত্ব গঢ়ি উঠে কেঁচা মাটিৰ স'তে
হ'ব হৈ পৰে নিসংগত
কলিজাৰ দেৱালবোৰত আঁৰি দিয়া হয়
ম্যাদ উকলি যোৱা প'ষ্টাৰ,
শেষত উশাহবোৰে ওঠত লৈ আহে
নাটক যৱনিকাৰ ঘোষণা পত্ৰ।

••

গোলাপ

মিনজুৱাৰা বেগম
স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ

ইমান ধুনীয়া তোমাৰ
সুকোমল পাহি,
চুবলৈকো ভয় হয়,
যোৱা যদি খহি।
ইমান ফুলৰ মাজতো যে,
জকমকাই থকা,
সেয়ে নেকি নাম তোমাৰ
ফুলবোৰৰ বজা।

কাইটৰ মাজত ঘৰ তোমাৰ
পখিলাজনী সখী,
তোমাৰ সৈতে কথাপাতি
থাকে নাচি বাগি।

ছিঙো বুলি ভাবি যদি
দিওঁ হাতখন মেলি
তোমাৰ বখীয়া কাঁইট কেইডালে
দিয়ে হাততে বিন্ধি।

কাৰবাবে কবিতা

বলেন কুমাৰ দাস
স্নাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ

কাৰ বাবে কবিতা
মনত আছেনে?
স্মৃতিচ্ছন্ন বাতিৰ
অসহ্য নিৰৱতা
আকাশৰ এচুকত চন্দ্ৰমা
মনত আছেনে?
টুকুৰা টুকুৰ আকাশখনে
ভাঙি গঢ়ি তুলিছে
জীৱন পোহৰৰ
অজান ভালপোৱাৰ উপমা।
কাৰ বাবে কবিতা
মনত আছেনে?
ৰাতিক অস্বীকাৰ কৰা
উদীপ্ত শলিতা।
মনত আছেনে
যিয়ে গুছি যায় অভিমানৰে
আকাশখন টুকুৰা টুকুৰ কৰি যায়
গছে পাতে থৈ যায়
উদ্বিগ্নতা—

••

অভিমান যদি স্মৃতি হয়

সংগীতা গুঁজা
স্নাতক তৃতীয় বৰ্ষ

আচল মোৰ অশ্ৰুৰে সেমেকা
একো নাই মাথো নিস্তেজ,
হৃদয়ত আজিও জোনাক নামে
জোনাক বিহীন জোনাক
দুপৰৰ ৰ'দৰ দৰে নিজান হ'ল
বুকুৰ উপত্যকা,
স্মৃতিয়ে গ'লেও কলিজাত হানি
পাহৰোঁ কিদৰে অতীত কাহিনী
তুমিতো জানাই
নিসংগ জীৱন মোৰ,
অশ্ৰুৰ মূল্যৰে তুমি
একোৱেই নিবিচাৰিবা;
জোনাক জোনাক লগা সপোন
দেখিছিলো মই;
আশাৰে সজা বালিঘৰ
থাকিব জানো সদায়;
বাৰে বাৰে প্ৰতাৰিত হৈওঁ
প্ৰেমত পৰো;
মই যেন
আজন্ম প্ৰেয়সী;
তাতেইতো আছে
মোৰ মৰমৰ খনি।

••

তুমি আৰু তোমাৰ

সোণালী কলম

বেলী দাস
দ্বাদশ শ্ৰেণী

কলিজাৰ তেজত আঙুলি ডুবাই
তুমি লিখা কথাবোৰ
মই আকৌ নতুনকৈ
পঢ়ি চাবলৈ যত্ন কৰিছো
অভিমন্যুৰ দৰে মাতৃ গৰ্ভত
থাকোতেই।

তুমি বাক শুনিছিলো নেকি
দেশক ভাল পোৱা কবিতাবোৰ?
বুকুৰ ভিতৰলৈকে শিপাই যোৱা
যত্নবোৰ।

আমি বাক এতিয়াও কেনেকৈ
সহি আছে কোৱাছোন?

তোমাৰ সোণালী কলমটোৱে
উজাৰি দিয়া কথাবোৰ পঢ়ি
অনুভৱ কৰিব পাৰিছিলোঁ
তোমাৰ বুকুত লুকাই থকা
ধূলি ধুসৰিত তেজ আৰু বাকুদৰ গোন্ধ।

গুলীবিদ্ধ সময়ৰ
তেজ ধোৱা স্বাধীনতা
বিস্ফোৰিত হয় তোমাৰ কলমত

আন্ধাৰে বিশ্বাস ঘাটকতা কৰা
পৃথিবীৰ নগ্ন ছবি অঁকা
তোমাৰ কলমত যেন
শানিত অস্ত্ৰৰ ধাৰ

জুইত পোৱা সোণৰ দৰে
বাৰম্বাৰ হয় উজ্জ্বল।

মাতৃ

লুটফৰ বহমান
স্নাতক তৃতীয় বৰ্ষ

মা যিদিনা আপুনি মোক গৰ্ভত ৰাখিছিল
আপুনিয়েই কষ্ট পাইছিল সকলোৱে হাঁহিছিল।
আহিলো যিদিনা মই বিশাল ধৰালৈ
সকলোৱে হাঁহিছিল মোক কোলাত লৈ।
পানী বিহীন মাছ যেন ছটফটাই থাকে
প্ৰসৱত তেনে কষ্ট পাইছিল মায়ে।
কষ্ট পাইছিল যদিও মায়ে কৰা নাছিল শোক
নিদ্ৰা ত্যাগি মায়ে ৰাখিছিল মোক।
কান্দিছিলোঁ যেতিয়া মই মাক নোপোৱা হৈ
দৌৰিছিল মায়ে মোৰ পিনে খোৱা এৰি থৈ।
কোলাত তুলিয়েই কৈছিল এয়া মোৰ সোণ
মোৰ লগত ৰিজাইছিল পূৰ্ণিমাৰ জোন।
আৰু যে কিমান সুখ দিছিল মায়ে মোক
এৰি থৈ গৈছিল এদিন নানাৰ ঘৰত।
নানাৰ ঘৰত মাৰ অসুখ বেছি হৈছিল।
চিৰবিদায় মায়ে সেই অসুখতেই লৈছিল।
মৃত্যুৰ খবৰ পাই মই কৰা নাছিলো শোক
আল্লাই ধৈৰ্য্য আনি দিছিল মোক।
মৰমতে দেউতাই মোক সাৱটি ধৰিছিল
শেষ ছোৱা মোৰ সিদিনাই আছিল।
ধৈৰ্য্যৰ বলত মই জীয়াই আছো
ভাই ভণ্টৰ দুঃখ মই মোহাৰিছোঁ।
যেনে সুখ দিছিল মায়ে মোক
কৃপা কৰো হে খোদা
তেনে সুখত ৰাখিবা মাক।

আদিপাঠ : প্ৰেমৰ

বমেন চন্দ্ৰ মালাকাৰ
স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ

মোৰ সপোন তোমাৰ বাস্তৱ
ইমান অশান্তি চৌপাশ হালধীয়া হোৱাত
ইমান প্ৰেম এজাক বৰষুণ অহাত
এন্ধাৰ.....

মাছ মছন্দৰীৰ জাকৰ সৈতে মতলীয়া হোৱা নদীৰ দৰে
ঘৰমূৱা গৰুৰ পিঠিৰে যোৱা ব'দৰ দৰে
প্ৰাণৰ পিয়াহত বলিয়া হোৱা পানী পিয়া
মজি থাকো, ভাবি থাকো, বিবাদ ৰাগ শুনো
কেতিয়াযে পাহাৰটো উঠিলো

পাহাৰটো উঠিলো নে উঠিম
নামিলো নে নামিম

পাহাৰটোৰ সিপাৰে কোনোবাই বিং মাৰে,
কাণপাতি শুনো
ইপাৰে কোনোবাই গান গায়, মেঘৰ মাদল বজাও
মেঘ নাই, মেঘ নাই, ফুলকুঁৱৰীও হেৰাই যায়।
জোনৰ অসুখ সিপাৰে জোনাক নাই
মেঘৰ মাদল বজা নাই, শুনা নাই আৰতি
ইমান অশান্তি, আকাশৰ অমানিশা অহাত
এতিয়া ইয়াত এন্ধাৰ,

সৰি পৰা শেৰালিবোৰ পোৱা নাই
দেখিম নে চাম, বিচাৰিম নে পাম!
তোমাৰ সপোনতো কঁপিবনে মোৰ
বাস্তৱৰ তামীঘৰা!

হাঁহি ভৰা চকুলোঁ

ইকবাল আহমেদ
স্নাতক তৃতীয় বৰ্ষ

হিয়াৰ কোনোবা এচুকত
আছে যে কোনোবা এতিয়াও
কাহানিবাই তোমাক দেখিছিলোঁ
মনত পৰিলে ওলাই হাঁহি ভৰা চকুলো

আজি বহুদিনেই হ'ল তোমাক দেখা নাই
আহিবানে এবাৰ মোৰ কাষলৈ
হুমুনিয়াহ কাঢ়ি স্বস্তি নিশ্বাস লও
সময়বোৰ কটাইছো তোমাকে বাট চাই

কেতিয়াবা আম গছৰ তলত কেতিয়াবা আঁহতৰ তলত
তুমি আহিবা বুলি জপনা মুখত থিয় হওঁ
ছিঃ! তুমি ইমান ফাঁকিৰাজ ওলালা
হাঁহিৰ চকুলো এতিয়া সহিব নোৱাৰোঁ

তোমাৰেই প্ৰতিচ্ছবি আঁকি
চাওঁ কেৱল তোমাৰ মুখনি
অনুগ্ৰহ কৰিছোঁ যাতে
কদাপি নিদিয়া ফাঁকি।

ইচ্ছা

বিজুমনি দাস
স্নাতক দ্বিতীয় বর্ষ

সপোন ৰচি ৰচি

মফিদা বেগম
প্রাক্তন ছাত্ৰী

সৌ সিদিনাৰপৰা আৰম্ভণি
যিদিনা দেখিছিলোঁ তোমাক এক বিস্ময়কৰ ৰূপত
আৰু তোমাক লৈয়েই মই গৈছিলোঁ
সপোন ৰচি ৰচি।
এদিন, দুদিন এনেকৈয়ে কিমান যে
দিন, মাহ, বছৰ পাৰ হৈ গৈছিল
আৰু তোমাক লৈয়েই মই গৈছিলোঁ
সপোন ৰচি ৰচি।
তুমি মোৰ সপোনত ৰং সানিছিলি
মোৰ সপোনৰ বাটেৰে তুমি অগ্ৰসৰ হৈছিলি
আৰু তোমাক লৈয়েই মই গৈছিলোঁ
সপোন ৰচি ৰচি।
কিন্তু ! কিন্তু ! এয়া কি ?
আজি তুমি গুছি গ'লা অচিনা জগতলৈ
আৰু অৱশেষ স্বৰূপে থৈ গ'লা
মাথো তোমাৰ স্মৃতি।

••

কেৱল তোমাৰ উষ্ণ হৃদয়
আন একো নহয়।
আমাৰ স্বৰ্গ হ'ল এক প্ৰান্তৰ
য'ত নাই কোনো চৰাই
নাই কোনো বংশীধৰ।

কেৱল সতৰ্ক এখন নদী
আৰু সৰু নিঃসংগ এটি নিজৰা।
গছে পাতে নাই কোনো বতাহৰ চিন
নক্ষত্ৰ ৰাজিৰ দৰে একোৱেই নাই তাত।

এক দৈৱ পোহৰ,
অন্য এ উজ্জ্বল প্ৰান্তত
হ'ব পাৰে বিদ্যুৎ।
আন অমল বিশ্ৰাম
তাতেই আমাৰ চেনেহ চুমাৰ
প্ৰতিধ্বনিৰ অনুমাদী কণিকা
দূৰ দূৰান্তৰলৈ ভাহি যায়,
কেৱল তোমাৰ উষ্ণ হৃদয়
অন্য একো নহয়।

••

প্ৰকৃত বন্ধু

বনজীত মালাকাৰ
একাদশ শ্ৰেণী

সি এটা দুৰন্ত ভাগৰুৱা

জেৰিফা বহমান
দ্বাদশ শ্ৰেণী

বন্ধু তুমি ক'ব পাৰিবানে
প্ৰকৃত বন্ধু কোন ?
বন্ধু তুমি ক'ব পাৰিবানে
শত্ৰুক কেনেকৈ দমন কৰিব লাগে
আৰু মিত্ৰক কেনেকৈ পালিব লাগে।
বন্ধু আঁতৰি গ'লা নেকি কিহৰ ভয়
ভয় নকৰিবা সত্যত থাকিবা,
কাৰণ সত্যৰ সদাই জয়।
আৰু বন্ধু এটা কথা মনত ৰাখিবা
শত্ৰুক কেতিয়াও লাই নিদিবা।
বন্ধু আজিও মই প্ৰকৃত বন্ধু
কিয় বিছাৰি পোৱা নাই।
বন্ধু দিব পাৰিবানে মোক এজন
প্ৰকৃত বন্ধু বিছাৰি দিব পাৰিবানে,
নাই নোৱাৰিবা কাৰণ কাৰো সত্যতা নাই।
আজিৰ পৃথিৱী বোমা বাৰুদৰ পৃথিৱী,
সৌ সিদিনা কিয় ধেমাজিত বোমা ফুটিল,
কিয় ইমান ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মৃত্যু হ'ল ?
তুমি ক'ব নোৱাৰিবা কাৰণ তোমাৰ সত্যতা নাই।
হে ভগৱান তোমাৰ বাহিৰে কোনেও
মোক প্ৰকৃত বন্ধু কোনেও দিব নোৱাৰে
হে ভগৱান তোমাক শতবাৰ প্ৰণামিলো,
তুমি মোক এজন প্ৰকৃত বন্ধু বিছাৰি দিয়া
কাৰণ মই এতিয়া অকলশৰীয়া।

••

সি এতিয়া দুৰন্ত ভাগৰুৱা
অসফল নায়কৰ দৰে ঘূৰি ফুৰা
এজন ক্লান্ত যোদ্ধা
হঠাতে কোনোবাই যেন ক'লে
কাণে কাণে
তাৰ ছন্দ ঘূৰাই পোৱাৰ কথা
এতিয়া পৰিবেশ নিস্তেজ, নশ

ক'বটো নোৱাৰি
সময় কেতিয়া হিংস্ৰ হৈ উঠে...
খাজি খাজি ভৰাই ৰখা গুলিৰ সতে
পিঙ্গলটোৱে অহৰহ প্ৰলাপ বকে।

সি আজি এটা ফুলি থকা বেলুন
কাল ধুমুহাই কেতিয়া লৈ যায়
আকাশলৈ কোনেও নাজানে

হে পৰমেশ্বৰ, তাক শুভ বুদ্ধি দিয়া
শিপাবলৈ দিয়া
খামুচি ধৰিবলৈ দিয়া
কঠিন মাটি
মহীকহ হৈ গজক
জীৱনৰ পৰা জীৱনলৈ....

••

তোমাৰ আঙঠি পিন্ধোৱা

বাহাৰুল ইছলাম
স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ

শ্যামস্তিকা,
আজি তোমাৰ আঙঠি পিন্ধোৱা
আজি তোমাক আঙঠি পিন্ধাব

তোমাৰ ঘৰৰ পৰিবেশ উগল-খুগল,
আয়ে কটাৰীৰে কাটিছে তামোল
তোমাৰ দুহাতত জেতুকাৰ বোল।

শ্যামস্তিকা,
আছেনে মনত তোমাৰ,
সোণাৰী চ'কৰ সেই বুঢ়া খনিকৰজনৰ কথা
অতদিনে মাটিৰ চাকি জ্বলাই
সোণ গলাইছিল,
তোমাৰ আঙঠিটোৰ বাবে
প্ৰতিটো দিনে
ফুলৰ নক্সা কাটি বঙা বাখৰ খটোৱা আঙঠিটো
আজি পিন্ধাই দিলে অনামিকাত তোমাৰ
জীৱন-সংগীজনে।

এবাৰ উশাহ সলোৱা শ্যামস্তিকা,
এধানি বুকুৰ উমাল উশাহ আঙুৰি
সোণেৰে বন্ধোৱা কথাৰ মোহৰ
কেনে লাগে ইয়াৰ পৰশ?

শ্যামস্তিকা, তুমি এতিয়া অপেক্ষাৰত, বুকুত
নৱ জীৱনৰ অলেখ অৰ্বুদ ভাৱনা।

অৰ্পণ

মইনাজান মেধি
স্নাতক তৃতীয় বৰ্ষ

বাখিছেনে কুশলে তোমাক
মোৰ প্ৰাণৰ দেৱতা?

জগত সৃষ্টি কৰ্তাই
বৈকুণ্ঠৰ পুণ্য ধামত,
মোৰ মন মন্দিৰৰ

হৃদয় থাপনাত
তোমাৰেই মূৰ্ত্তি সদায়

বাখিম সজায়
প্ৰতিটো পলে পলে
সুঁৱৰিছে মাথো তোমাক

মাথো তোমাক,
বাখিম বুলি অতীতৰ
প্ৰেমৰ স্মৃতি জীয়াই।

বিষাদৰ তপত চকুলো
অৰ্পিছে মাথো

তোমাৰ নামত
কেৱল তোমাৰ নামত।

গল্প

সন্তানহীনা

ড° পাৰুল দাস
অধ্যাপিকা, শিক্ষা বিভাগ

বীণাৰ জীৱনত যে ইমান অশান্তিয়ে দেখা দিব
বীণাই সপোনতো ভবা নাছিল। তাই সহজ-সৰল পৰিবেশ
এটাত ডাঙৰ-দীঘল হৈ অহা সৰল ছোৱালী এজনীয়ে
আছিল। বিয়া হৈ অহাৰ পিছত গিৰিয়েকেও তাইক যথেষ্ট
মৰম-চেনেহ কৰিছিল। কিন্তু এতিয়াহে গিৰিয়েকে তাইক
অৱহেলা কৰে। তথাপিও তাই বুজি নোপোৱাৰ ভাও ধৰি
ঘৰখনৰ কামখিনি নিয়াৰিকৈ কৰি যায়।

যেতিয়া তাই অফিচলৈ ওলাই যায় তেতিয়াহে
অফিচৰ কামৰ মাজত ডুব গৈ অলপ শান্তি অনুভৱ কৰে।
তাই কিন্তু এতিয়াও গিৰিয়েক নীৰেনক খুব ভালেই পায়।
নীৰেনে সিহঁতৰ বিয়াৰ পিছতে লাগি ভাগি তাইক এতিয়া
কৰি থকা সৰু টাইপিষ্টৰ চাকৰিটো লৈ দিছে। তেওঁ কৈছিল
দুয়োজনে চাকৰি কৰিলেহে গুৱাহাটীৰ নিচিনা ঠাইত
সিহঁতে ভালকৈ চলি থাকিব পাৰিব। নহ'লে এজনৰ
দৰমহাৰে সিহঁতক মাহটো নুজুৰিব। তাৰোপৰি সিহঁত
সদায়ে দুজন হৈয়ে নাথাকে। সিহঁতৰ মাজলৈ কোনোবা
এজন আহিব। হয়তো দুজনেই আহিব। যেতিয়া
তিনিজনীয়া বা চাৰিজনীয়া পৰিয়াল হ'ব। সিহঁত দুয়োজনে
আৰ্জিলেহে গুৱাহাটীত চলিব পাৰিব।

কিন্তু কি হ'ল? এনেকুৱা কথাবিলাকে তাইৰ
আজিকালি ভাবিবলৈ ভয় লগা হ'ল। আজিকালি তাইক
যেন তাইৰ অক্ষমতাই ছাঁটোৰ দৰে খেদি ফুৰে। গিৰিয়েকে
ভবাৰ নিচিনা তাইৰ যি "বন্ধ্যাত্ম" সেইটোৱে যেন তাইৰ
সুখ শান্তি দিনক দিনে এফালৰ পৰা নিঃশেষ কৰি লৈ যাব
ধৰিছে। কেতিয়াবা কেতিয়াবা তাইৰ চিকিৎসা বিজ্ঞান
অৰ্থহীন যেন লাগে। তাই কিমান যে ঔষধ খাইছে! কিন্তু
সকলো নিষ্ফল।

অৱশ্যে, এই কথাও ঠিক যে কোনো এজন

চিকিৎসকেই তাইৰ জন্ম দিয়াৰ ক্ষমতা নাই বুলি সঠিককৈ
ক'ব পৰা নাই। তাইক এটা সন্দেহে সদায় খুলি খুলি খায়।
তাইৰ ভাৱ হয় হয়তোবা নীৰেনৰেই পিতৃ হোৱাৰ ক্ষমতা
নাই। আনহাতে, নীৰেনৰ নিচিনা সুস্থ ব্যক্তি এজনৰ
এনেকুৱা অক্ষমতা থাকিব পাৰে বুলি তাইৰ ভাবিবৰ মন
নাযায়। আৰু নীৰেন, তেওঁতো এই কথা ভুলতো মানি
নলয়। কেতিয়াবা অকলে চিকিৎসকৰ ওচৰলৈ গৈছে
যদিও এই সম্পৰ্কত কোনো কথা তাইৰ লগত আলোচনাও
কৰা নাই। তেনেহ'লে অক্ষমতা কাৰ?

তাই লক্ষ্য কৰিছে বিয়াৰ পিছৰ সেই মৰমীয়াল
মানুহজন যেন এতিয়া দিনে দিনে সলনি হৈ গৈ আছে।
এতিয়া তাইৰ উপস্থিতি যেন তেওঁৰ কাৰণে অসহনীয়
হৈছে। তেওঁ এতিয়া কথাই প্ৰতি তাইক শুনাই থাকে
তেওঁ বোলে দ্বিতীয় বিবাহ কৰিব। কিন্তু, দ্বিতীয় বিবাহ
কিয়? নীৰেনেটো তাইক চাই-চিতিয়ে বিয়া কৰাই
আনিছিল। তাই আৰু নীৰেনে এই যোৱা কেইবছৰে
একেলগে সিহঁতৰ ঘৰখন নিয়াৰিকৈ চলাই নিছে। চাকৰি
কৰিলেও ঘৰখনৰ প্ৰত্যেকতো কাম তাই নিজহাতে চোৱা
চিতা কৰে। বৰং তেওঁ ভাৱে চাকৰি কৰা মহিলাই চাকৰি
নকৰা মহিলাতকৈ বেছিকৈহে ঘৰখনৰ কাম কৰিব লগা
হয়। কাৰণ চাকৰিৰ মহিলাই আয় এটা হাতলৈ অহা বাবে
ঘৰখনৰ প্ৰত্যেকটো কামতে খৰছ কৰিবলৈ ধন-বিত ক'ব
পৰা আহিব এনেবোৰ কথাও ঘৰে বাহিৰে সমানে চিন্তা
কৰিব লগা হয়। অন্যহাতে, কৰ্মক্ষেত্ৰৰ কামবোৰটো
থাকেই। বীণাই তাইৰ মাকহঁতক দেখিছিল— দেউতাকে
ঘৰৰ বাহিৰৰ কাম-কাজবোৰ চোৱা-চিতা কৰে আৰু মাকে
পৰিয়ালৰ ভিতৰত কামবোৰ নিয়াৰিকৈ কৰে। কোনোদিনে
মাকহঁতে বজাৰ সমাৰৰ ধন কৰা পৰা আহিব বা আহে

এই সম্পর্কত হিচাব-নিকাচ কৰাৰ প্ৰয়োজনীয়তা অনুভব কৰা নাছিল। মাকে কেতিয়াও বাকচৰ ধন উলিয়াই বেগটো হাতত লৈ বজাৰলৈ যোৱাৰ প্ৰয়োজন নাছিল। দেউতাকে অনুমতি দিলেহে পৰিয়ালৰ বাহিৰলৈ যাব পাৰিছিল। সেইফালৰ পৰা তাই মাকতকৈ বহুতখিনি স্বাধীনতা উপভোগ কৰিছে। কিন্তু, কিমানখিনি স্বাধীনতা উপভোগ কৰিছে তাই ভাবি উলিয়াবলৈ যত্ন কৰে....।

.....নীৰেনে তাইক পচন্দ কৰিয়ে বিয়া পাতি পত্নী হিচাপে গ্ৰহণ কৰিছিল। তেনেহ'লে, তাইৰ এই পত্নীৰ মৰ্যাদা সন্তান এটা জন্ম দিব নোৱাৰাতেই শেষ হৈ গ'লনে? তাৰ মানে, সন্তান জন্ম দিবলৈহে পত্নীৰ প্ৰয়োজন নেকি? পত্নীৰ আন মৰ্যাদা নাই নেকি?

কেতিয়াবা তাই গিৰিয়েকক সোধে আনৰ সন্তান এটা তুলি লৈ সৰুৰে পৰায়ে নিজৰ বুলি ডাঙৰ দীঘল কৰায়ে ভাল হ'ব নেকি? কিন্তু গিৰিয়েকে কেতিয়াও মানি নলয়। বৰং দ্বিতীয় বিবাহ কৰাই নিজৰ তেজ-মণ্ডহৰ সন্তান এটা ডাঙৰ কৰাৰ কথাহে ব্যক্ত কৰে। এইযাৰ কথা শুনিলেই তাইৰ যুক্তি পৰায়ণ মনটো জাগি উঠে। তাই ভাবে মাতৃ এগৰাকীৰ বাবে সন্তান এটা জন্ম দিব নোৱাৰা বা সন্তানৰ "মা" বুলি মতা অমিয়া মাতটোৰ শব্দ শুনিবলৈ নোপোৱাটো কিমান বেদনাদায়ক; এই কথাটো গিৰিয়েক নীৰেনে অকণো বুজিবলৈ যত্ন নকৰে।

সিদিনা বীণাই তাইৰ স্কুলৰে বান্ধৱী নীতাক লগ পাইছিল। নীতা স্কুলত পঢ়া দিনৰে পৰা সমাজৰ বিভিন্ন সমস্যা সম্পর্কে সচেতন ছোৱালী। তাই এতিয়া গুৱাহাটীৰে স্কুল এখনৰ শিক্ষয়িত্ৰী। তাই এতিয়াও বিয়াৰ দ্বাৰা আৰম্ভ কৰা সংসাৰ নামৰ ভাঙনাখনৰ ভাঙৰীয়া

হোৱা নাই। তাইৰ মনে বিচৰা ধৰণৰ সঙ্গী এতিয়াও তাই বিচাৰি পোৱা নাই। উপযুক্ত সঙ্গী বিচাৰি নাপালে তাই আৰিয়ে হৈ থাকিব পাৰিব বুলি তাইৰ আত্মবিশ্বাস আছে। নীতাক লগ পাপুঁতে কথা প্ৰসঙ্গত বীণাই তাইৰ সমস্যাৰ কথাও কৈছিল আৰু পৰামৰ্শও বিচাৰিছিল তাইৰ এতিয়া কৰণীয় সম্পর্কে। নীতাই কৈছিল আচলতে সংসাৰ এখন যিহেতু দুজন ব্যক্তিৰ সহযোগতে আৰম্ভ কৰা হয়, গতিকে ইয়াত কিবা সমস্যাৰ উদ্ভৱ হ'লে দুয়োজনে সমানে সমাধানৰ বাবে হাত আগবঢ়াব লাগে। কিন্তু, তাইৰ গিৰিয়েকে তেওঁৰ নিজৰ সন্তান জন্ম দিয়াৰ ক্ষেত্ৰত যোগাৰ পৰা ক্ষমতা আছেনে নাই বীণাক কেতিয়াও জনোৱা নাই। আনকি তেওঁ নিজে এবাৰো চিকিৎসকৰ ওচৰলৈ গৈ নিজৰ যোগ্যতাৰ প্ৰমাণ কৰি চোৱাৰ কথাও ভবা নাই। সেয়েহে, দ্বিতীয় বিবাহত উৎসাহীত হৈ আছে। তাৰোপৰি, চিকিৎসকে বীণাৰ কোনো দুৰ্বলতা বিচাৰি পোৱা নাই। গতিকে গিৰিয়েকে দ্বিতীয়-বিবাহ কৰিলে সন্তানৰ জন্ম হ'ব বুলি আশা কৰিব পাৰিনে?

যদি তাইৰ গিৰিয়েকে পৰীক্ষা কৰাৰ পিছত ওলাই পৰে যে তেওঁহে সন্তান জন্মৰ ক্ষেত্ৰত অক্ষম তেতিয়া বীণাক দ্বিতীয় বিবাহ কৰাবলৈ পৰামৰ্শ দিব নে? অহো, কেতিয়াও নিদিয়ো। এনেকুৱা সংসাহস কোনো এজন পুৰুষৰে নাই। কিন্তু, এনেকুৱা সংসাহস পুৰুষৰো হ'লহেঁতেন; যদিহে, পুৰুষে সমানে নাৰীকো সমাজখনৰ আধা-অংশ বুলি ভাবিব পাৰিলেহেঁতেন। কিন্তু এই পৰম্পৰাটো আমাৰ সমাজব্যৱস্থাত এতিয়াও গঢ়ি উঠা নাই। এই পৰম্পৰাটো আমি একেলগে (পুৰুষকো লগত ল'ব লাগিব) লগ-লাগি গঢ়ি তুলিব যত্নপৰ হ'ব লাগিব। ●

“এজন বুদ্ধিমত পুৰুষক চৰ্তাণিবৰ্ত্তে প্ৰয়োজন এগৰাকী বুদ্ধিমতী মহিলাৰ, কিন্তু এজন সুখক চৰ্তাণিবৰ্ত্তে এগৰাকী অতি বুদ্ধিমতী মহিলাৰ প্ৰয়োজন।”

— ক'উয়াৰ্ড কিপলিং।

গল্প

আশীৰ্বাদ

ইমৰাণ হুছেইন

একাদশ শ্ৰেণী (কলা)

আজি কিয় বাক মামনিৰ মনত বেজাৰ লাগিল। তাইৰ দীঘলকৈ হুমুনিয়াহ এটা ওলাই আহিল। তাইৰ লগৰীয়া চুমি, জুমি, মমি, নাজনিৰ সকলোৰে ঘৰুৱা অৱস্থা ভাল। কিন্তু তাইৰ....। অহাকালি তাইৰ বান্ধৱী চম্পাৰ জন্মদিন। তাই সকলোকে মাতিছে। “মোক বেছি জোৰকৈ মাতিছে।”— মামনিয়ে মনতে ভাবিলে। “কিন্তু মই জানো যাব পাৰিম? নাই মই নাযাও। সেইবোৰ কথা ভাবি ভাবি মামনিয়ে স্কুলৰ পৰা ঘৰ আহি পালে।

অইন দিনা স্কুলৰ পৰা আহি মুখ-হাত ধুই কিবা অলপ খায়। কিন্তু আজি মামনিয়ে সকলো পাহৰিছে। তাইৰ ঘৰুৱা অৱস্থা সিমান ভাল নহয়। তাইৰ দেউতাক এজন সাধাৰণ খেতিয়ক। কোনোমতে দুবেলা দুমুঠি খাবলৈ পায়। মামনিহঁতৰ মাক-দেউতাক আৰু দুজন সৰু ভায়েক মিলি পাঁচজনীয়া পৰিয়াল। সিহঁতৰ স্বাস্থ্যপাতি ভাল, দেখিলে দুখীয়া বুলি ক'ব নোৱাৰিব। পঢ়া-শুনাটো চোকা। সেয়েহে দেউতাকে অশেষ কষ্ট কৰি পঢ়ুৱাইছে। যেতিয়া হাইস্কুল পালে তেতিয়া দেউতাকে তাইক পঢ়িবলৈ বাধা কৰিছিল। কাৰণ দেউতাকে খৰচপাতিৰ যোগান ধৰিব পৰা নাছিল। কিন্তু তাইৰ পঢ়িবলৈ বৰ ইচ্ছা আছিল। সেয়েহে তাই নানা কষ্টৰ মাজেৰে পঢ়িছিল।

আজি স্কুলৰ পৰা আহি তাই এইবোৰ কথা ভাবি দুখ মনেৰে বহি আছে। গধূলি পঢ়া টেবুলত বহি পঢ়াত মন বহাব পৰা নাই। নানা চিন্তাই তাইক খেলিমেলি লগাইছে।

অহাকালি চম্পাৰ জন্মদিন। তাই যদি চম্পাৰ

জন্মদিনত সিহঁতৰ ঘৰলৈ নাযায়, তেতিয়াহ'লে চম্পাই তাইক বেয়া পাব। কিন্তু মামনিয়ে চম্পাহঁতৰ ঘৰলৈ যাব লগা হোৱা বাবে বিমোৰত পৰিছে। একো ভাবি নাপায় মামনিয়ে মাকক চম্পাৰ জন্মদিনত সিহঁতৰ ঘৰলৈ যাবনে নাযাব সুধিলে। মাকে তাইক যাবলৈ ক'লে। তাই মাকৰ কথা শুনি চম্পাহঁতৰ ঘৰলৈ যাবলৈ স্থিৰ কৰিলে।

চম্পা ধনী ঘৰৰ ছোৱালী। তাই বৰ সহজ সৰল আৰু মৰমীয়া। তাইৰ মাক দেউতাক কেনেকুৱা মামনিয়ে নাজানে। এই ফালে জন্মদিনলৈ লগৰ ছোৱালীবোৰ সাজি কাচি ওলাই আহিছে। সকলোৱে হাতত একোটাকৈ উপহাৰো আনিছে। কিন্তু মামনিয়ে উপহাৰ কিনিবলৈ পইচা নোহোৱা বাবে এথোপা ৰঙা গোলাপ ফুল ল'লে। তাই লগৰ ছোৱালীবোৰৰ লগত নাযায় কাৰণ তাইৰ কানি-কাপোৰ সিহঁতৰ নিচিনা নহয়। ভৰিৰ চেঙেলজোৰো পুৰণি লগৰীয়াবোৰে গম নোপোৱাকৈ তাই সিহঁতৰ পিছে পিছে গৈ চম্পাহঁতৰ ঘৰৰ ওচৰ পালে। ঘৰৰ সন্মুখত থিয় হৈ ভিতৰলৈ চাই বহু মানুহ দেখি তাই ইফালে সিফালে ঘূৰি থাকিল। প্ৰায় এঘণ্টামান পিছত সকলো মানুহ শেষ হোৱাত মামনিয়ে চম্পাহঁতৰ ঘৰলৈ লাজ লাজকৈ আগুৱাই গ'ল আৰু চম্পাক মাতিলে। চম্পাই মামনিৰ মাত শুনি ঘৰৰ ভিতৰৰ পৰা ওলাই আহিল আৰু মামনিৰ কিয় ইমান দেৰি হ'ল সুধিলে।

মাৰ গা সিমান ভাল নহয়, সেয়েহে অহাত অলপ পলম হ'ল।— মামনিয়ে ক'লে।

তুমি নাহিলে মই বেয়া পালোহেঁতেন। মই তোমাক মাজে সময়ে বাটলৈ গৈ চায়েই আছোঁ। আহা বহাহি।

মামনিয়ে চকী এখনত বহিল। মামনি তুমি বহাচোন। মই ভিতৰৰ পৰা আহো। মামনিয়ে ফুলৰ থোপাতো লৈ বহি থাকোতে চম্পাৰ মাক সোমাই আহিল। ঐ ছোৱালী তোক কি লাগে?

মামনিয়ে হাঁহিমুখেৰে ক'লে— নাই একো নালাগে।

তেন্তে কেনেকৈ এইখিনি পালি?

চম্পাই মোক নিমন্ত্ৰণ কৰিছিল। সেয়েহে মই আহিছোঁ।

চম্পাই মাতিছে। মিছা কথা, ওলাই যা। ভিক্ষাৰী ছোৱালী কৰবাত খাব পাম বুলিয়েই এইখিনি পাইছ। ওলাই যা। মামনিয়ে লাজ আৰু অপমানত ঘৰৰ পৰা বেগাবেগিকে ওলাই গ'ল। ইপালে চম্পাই মামনিলে হাতত চাহ আৰু মিঠাই লৈ আহি দেখে যে মামনি নাই। চম্পাই প্ৰথমতে আচৰিত হৈছিল আৰু অলপ পিছতে দেখে যে মামনিয়ে বাস্তাবে ঘৰমুৱাকৈ গৈ আছে। মামনি গৈ থকা দেখি চম্পাই তাইক মামনি বুলি চিঞৰিলে তথাপি তাই নৰ'ল।

চম্পাক মাকে ধমকি দি ক'লে এই ছোৱালীজনী ক'ৰ অ' চম্পা? তই তাইক কিয় মাতিছ?

মা তুমি এইবিলাক কি কৈছা?

তই আৰু মানুহ মাতিবলৈ ঠাই নাপালি। ক'ৰবাৰ ভিক্ষাৰী ছোৱালীজনীহে পাইছ। চম্পাৰ মাকৰ লগত অলপ তৰ্কাতকী লাগিল।

পিছদিনা চম্পাই মামনিক মাতিবলৈ অলপ লাজ অনুভৱ কৰিলে। কাৰণ আগদিনা মাকৰ কু-ব্যৱহাৰে চম্পাৰ অন্তৰতো আঘাত দিছিল। মামনিয়ে কিন্তু চম্পাক দেখাৰ লগে লগে মাতিলে। চম্পা মই তোমাক বেয়া পোৱা বুলি ভাবিছা? কিন্তু মই তোমাক বেয়া পোৱা নাই। মই দুখ পাইছো একমাত্ৰ তোমাৰ মাৰ ব্যৱহাৰত। আমি দুখীয়াবোৰ সদায় ধনী মানুহৰ উপহাসৰ পাত্ৰ। কাৰণ মই যদি এজনী খেতিয়কৰ ছোৱালী নহৈ তোমাৰ দেউতাৰ নিচিনা মানুহৰ ছোৱালী হ'লোহেঁতেন, তেন্তে ময়ো তোমাৰ মাৰ পৰা আদৰ পালোহেঁতেন। মোৰেই দুৰ্ভাগ্য। আজিৰ সমাজত মিলি যাবলৈ হ'লে ধনী হ'ব লাগিব।

মামনিহঁতৰ মেট্ৰিক পৰীক্ষাৰ ওচৰ চাপিলেহি। এইকেইদিন মামনিয়ে মনপুতি পঢ়িছে। কেবাচিন তেলৰ অভাৱত বেছি ৰাতিলৈ পঢ়িব নোৱাৰে। সেয়েহে তাই দিনতে পঢ়ি লয়।

মামনিহঁতৰ মেট্ৰিক পৰীক্ষা পাৰ হৈ গ'ল। তাইৰ

পৰীক্ষা ভাল হৈছে। আশা কৰিছে যে তাই ২০ ৰ ভিতৰত এটা স্থান পাব। চম্পাৰ কিন্তু পৰীক্ষা সিমান ভাল হোৱা নাই। তাই প্ৰথম বিভাগত উত্তীৰ্ণ হ'ব বুলি আশা কৰিব নোৱাৰে।

দিন বাগৰিল অৱশেষত আহি পালে সেই দিনটো যিটো দিনত মামনিহঁতৰ পৰীক্ষাৰ ফলাফল ঘোষণা কৰিব সেইদিনা তাই ভয় কৰিছিল জানো তাই ভবামতে ফল নাপায়!

এনেকৈয়ে ভাবি বহি থাকোতে মামনিহঁতৰ প্ৰধান শিক্ষকে নিজে মামনিহঁতৰ ঘৰলৈ আহি তাইৰ খবৰটো দিলে আৰু আশীৰ্বাদ দিলে। খবৰটো শুনি মামনিৰ আনন্দ লাগিল। প্ৰধান শিক্ষকৰো আনন্দ লাগিল। মামনিয়ে গণিত, অসমীয়া আৰু বিজ্ঞানত লেটাৰ পাই দশম স্থান অধিকাৰ কৰিলে। খবৰটো পাই মামনিৰ মাক-দেউতাকৰ আনন্দত চকুলোঁ দুগালেদি বাগৰি গ'ল। চম্পাই দ্বিতীয় বিভাগত উত্তীৰ্ণ হৈ কান্দি আছে।

চম্পাৰ মাকে ক'লে চম্পাইহঁতৰ স্কুলৰ এজনী ছোৱালীয়ে দশম স্থান পাইছে। তাই বৰ চোকা ছোৱালী। আমি তাইক পালে বৰ আদৰ কৰিলোহেঁতেন। চম্পা তই আমাৰ ঘৰলৈ তাইক লৈ আহিবিছোন।

মাকৰ কথাত চম্পাৰ খং উঠিল আৰু ক'লে— তোমালোক ধনী মানুহ আৰু টকা চিনি পোৱা। মোৰ জন্মদিনত তোমালোকে যিজনী ছোৱালীক ঘৰৰ পৰা খেদি দিছিল সেহিজনী ছোৱালীয়ে দশম স্থান পাইছে। তাইক আগত আনি দিলে ক্ষমা খুজিবানে? চম্পাৰ কথা শুনি তাইৰ মাকৰ তাইৰ প্ৰতি ভুল আঁতৰিল। মাকে ক'লে চম্পা, তই মামনিক লৈ আহিবি আৰু তাইৰ ওচৰত মই ক্ষমা খুজিম। পিছদিনা চম্পাই মামনিক লৈ আহিল আৰু তাইৰ মাকে মামনিৰ ওচৰত নিজৰ দোষৰ বাবে ক্ষমা খুজিলে। মামনিয়ে হাঁহিমুখে চম্পাৰ মাকৰ ওচৰত আশীৰ্বাদ বিচাৰিলে যাতে আগলৈ ভাল ফল হয়।

চম্পাৰ মাকে মামনিক মৰমেৰে আশীৰ্বাদ দিলে। চম্পাৰ মাকৰ চকুপানী দুগালেদি বৈ গ'ল আৰু বুজি পালে জীৱনত টকাই সকলো নকৰে। ●

সম্পাদনা সমিতি

চকীত বহী (বাওঁফালৰ পৰা) : মাধৱ চন্দ্ৰ দাস (আলোচনী সম্পাদক), ড° লোপা বৰুৱা (উপদেষ্টা), বিষ্ণু কান্ত শৰ্মা (সদস্য), ড° জ্যোতিষ চন্দ্ৰ বৰ্মন (তত্ত্বাবধায়ক), নিতানন্দ কলিতা (সদস্য), ড° নিশিকান্ত ডেকা (প্ৰাক্তন অধ্যক্ষ), সুবোধ চৌধুৰী (সভাপতি), নন্দিতা চলিহা (উপদেষ্টা), প্ৰসন্ন কুমাৰ চৰীয়া (উপদেষ্টা), আলী আকবৰ হুইন (উপদেষ্টা)

শিয় হৈ (বাওঁফালৰ পৰা) : ময়িদুল ইছলাম, নবজ্যোতি মালিকাৰ, মোস্তাক আহমেদ, জিলিমা বেগম, পৰ্ণজ দাস, বতন ঠাকুৰীয়া, প্ৰাঞ্জল তালুকদাৰ

ছাত্ৰ একতা সভাৰ বিষয়ববীয়া সকল (২০০৩-০৫)

চকীত বহি (বাওঁফালৰ পৰা) : ময়িদুল ইছলাম (তৰ্ক সম্পাদক, ২০০৪-০৫), পংকজ দাস (সহঃ সাধাৰণ সম্পাদক, ২০০৩-০৪), জিলিমা বেগম (তৰ্ক সম্পাদিকা, ২০০৩-০৪), মাধব চন্দ্ৰ দাস (আলোচনী সম্পাদক, ২০০৩-০৪), মোস্তাক আহমেদ (উপ-সভাপতি, ২০০৩-০৪)
শ্ৰিয় হৈ (বাওঁফালৰ পৰা) : নবজ্যোতি মালাকাৰ (খেল সম্পাদক, ২০০৪-০৫), প্ৰাঞ্জল তালুকদাৰ (সাংস্কৃতিক সম্পাদক, ২০০৪-০৫), বতন ঠাকুৰীয়া (উপ-সভাপতি, ২০০৪-০৫)

খেল বিভাগৰ সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে অসমীয়া জাতি, সংস্কৃতিৰ অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ হকে বুকুৰ তেজ ঢালি “আমাৰ কালিটোৰ বাবে তেওঁলোকৰ আজিটো বলিদান দিয়া” জ্ঞাত-অজ্ঞাত বীৰ সকললৈ মোৰ সশ্ৰদ্ধ প্ৰণিপাত জনাইছোঁ আৰু যিসকল বীৰ পুৰুষ পশু, নিৰ্মাতিত হ'ল তেখেতসকলৰ আশু আৰোগ্য কামনা কৰিছোঁ।

সুবেন দাস মহাবিদ্যালয়ৰ ২০০৩-০৪ বৰ্ষৰ ছাত্ৰ-একতা সভাৰ খেল-বিভাগৰ সম্পাদক হিচাপে নিৰ্বাচিত কৰাৰ বাবে সমূহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, বন্ধু-বান্ধৱী আৰু কৰ্মীবৃন্দলৈ আন্তৰিক অভিনন্দন জ্ঞাপন কৰি মোৰ কাৰ্যকালৰ চমু প্ৰতিবেদন দাঙি ধৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰিছোঁ।

শৰীৰ আৰু মন এই দুয়োটাৰেই সমষ্টি মানুহৰ ব্যক্তিত্ব। সুস্থ শৰীৰ আৰু মনলৈ জীৱনৰ বিকাশ হ'লেহে প্ৰকৃত মানুহ গঢ় লৈ উঠিব পাৰে, শাৰীৰিক তথা মানসিকভাৱে এজন মানুহক সুস্থ কৰি ৰাখিবলৈ খেল-ধেমালিৰ নিত্যসুতাই প্ৰয়োজন। খেল-ধেমালিৰ যোগেদি দেহ আৰু মনৰ উৎকৰ্ষ সাধন কৰে।

মহাবিদ্যালয়ৰ খেল বিভাগত থকা অভাৱসমূহ দূৰ কৰিবলৈ মহাবিদ্যালয়ৰ কৰ্তৃপক্ষক তলৰ ব্যৱস্থাকেইটা কাৰ্যকৰি কৰিবলৈ অনুৰোধ জনালোঁ।

- (১) মহাবিদ্যালয়ৰ খেল-পথাৰখন উন্নত কৰিবলৈ অনুৰোধ জনালোঁ।
- (২) প্ৰচুৰ পৰিমাণে খেলৰ সামগ্ৰী যোগান ধৰক।
- (৩) সকলো ধৰণৰ খেলৰ প্ৰশিক্ষণৰ প্ৰশিক্ষকৰ ব্যৱস্থা কৰক।

খেল সম্পাদকৰ কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰাৰ অলপ দিনৰ ভিতৰতেই অইনবেলিৰ দৰে এইবেলিও মহাবিদ্যালয় সপ্তাহ ৩/১২/০৩ তাৰিখৰ পৰা ৭/১২/০৩ ত উলহ মালহেৰে উদ্‌যাপন কৰা হয়। বাৰ্ষিক খেল ধেমালিৰ শুভ উদ্বোধন কৰে বিদ্যালয়ৰ অধ্যাপক শ্ৰীপ্ৰসন্ন কুমাৰ চহৰীয়াদেৱে। মহাবিদ্যালয় সপ্তাহৰ ক্ৰীড়া প্ৰতিযোগিতাত সন্মান লাভ কৰে—

- মঃ ওৱাহিদুৰ ৰহমান (স্নাতক ১ম বৰ্ষ)
মিছ জেচমিনা বেগম (উঃ মাঃ ১ম বৰ্ষ)

মোৰ কাৰ্যকালত মোক সকলো প্ৰকাৰে দিহা-পৰামৰ্শৰে সহায় কৰাৰ বাবে তত্ত্বাৱধায়ক অধ্যাপক মঃ আলি আকবৰ ছেইন দেৱৰ লগতে মোৰ বন্ধু-বান্ধৱী বাহৰুল, ইনো মেধি, ৰিয়াউদ্দিন যাচিৰ, পংকজ, ইকৰাম, আয়াত উল্লাহ, হাফিজ ৰিতুল, বডিউৰ, লুটফুৰ আটাইকে ধন্যবাদ জনাইছোঁ। শেষত, মহাবিদ্যালয়ৰ উজ্জ্বল ভৱিষ্যত কামনা কৰিছোঁ।

জয়তু সুবেন দাস মহাবিদ্যালয়।
জয় আই অসম।

ইতি—

ধন্যবাদেৰে—

এম. ৰমিজউদ্দিন আহমেদ
সম্পাদক, খেল বিভাগ

তৰ্ক বিভাগৰ সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন

যুক্তি বা তৰ্ক অবিহনে আজিৰ পৃথিৱীয়ে মধ্যাকৰ্ষণ শক্তিৰ বিষয়ে নাজানিলেহেঁতেন যদিহে নিউটনে যুক্তিৰ সহায়ত গছৰ পৰা আপেল সৰা ঘটনাটো জুকিয়াই নাচালেহেঁতেন। এনেকৈয়ে পৃথিৱীৰ প্ৰতিটো আৱিষ্কাৰৰ মূলতে হ'ল যুক্তি বা তৰ্ক। সেয়েহে যুক্তি বা তৰ্কৰ প্ৰয়োজনীয়তা আজি সকলোৰে মৰ্মে মৰ্মে উপলব্ধি কৰিব ধৰিছে। সেয়েহে সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয়ৰ দৰে ঐতিহ্যমণ্ডিত মহাবিদ্যালয়ৰ তৰ্ক বিভাগৰ সম্পাদকৰ পদত বিনা প্ৰতিনিধিত্বাৰে নিৰ্বাচিত কৰি মহাবিদ্যালয়খনলৈ সেৱা আগবঢ়াবলৈ সুযোগ প্ৰদান কৰি মোৰ বহু দিনৰ হেঁপাহ এটা বাস্তৱত পৰিণত কৰাৰ সুবিধা দিছে তাৰ বাবে মই সমূহ সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ ওচৰত কৃতজ্ঞ।

জ্ঞানৰ সদৃশ পৰিত্ৰ আৰু স্থায়ী বস্তু জগতত একোৱেই নাই বুলি জগতবাসীক স্কিয়াই থকা ভাৰতীয় মনীষীসকলৰ দৰে পাশ্চাত্য দাৰ্শনিক পণ্ডিত সকলেও "Knowledge is vast and knowledge is power" বুলি আমাক অৱগত কৰিছে। প্ৰখ্যাত শিক্ষাবিদ ড° বাধাকৃষ্ণদেৱে কৈছে, "শিক্ষা অতি আৱশ্যকীয়, কিন্তু মানুহৰ শিক্ষাৰ লগত জ্ঞানৰ সম্পৰ্ক নাথাকিলে শিক্ষা অভিশাপ স্বৰূপ হয়।" সেয়েহে দেশত শিক্ষাৰ বিকাশ হোৱাটো অতি আৱশ্যকীয়। শিক্ষাৰ বিকাশৰ দ্বাৰাই সমাজৰ পৰা সকলো ধৰণৰ জঘন্য অপৰাধ, হিংসা, কূটনীতি, দুৰ্নীতি আদিবোৰ আঁতৰ কৰিব পৰা যায়। সেয়েহে কোৱা হয়— "Pen is mightier than the sword".

ছাত্ৰ-যুৱসমাজৰ বাবে প্ৰকৃত শিক্ষা অতি জৰুৰী। যি শিক্ষাই মানৱীয় প্ৰমূল্যৰ পূৰ্ণ উৎকৰ্ষ সাধন কৰি সমস্যাসমূহৰ বাস্তৱ পৰ্যবেক্ষণৰ জৰিয়তে ছাত্ৰসমাজৰ ভৱিষ্যত সুনিশ্চিত কৰিব পাৰে সেই শিক্ষাইহে প্ৰকৃত শিক্ষা। আমাৰ চাকৰিমুখী শিক্ষা ব্যৱস্থাত মানৱীয় প্ৰমূল্যৰ ওপৰত কোনো ধৰণৰ আলোকপাত কৰা হোৱা নাই। তাৰোপৰি শিক্ষাৰ অন্ততঃ কৰ্ম সংস্থানৰ যি প্ৰকট সমস্যা সি ছাত্ৰ-যুৱকসকলৰ সমুখত দাঙি ধৰে অন্ধকাৰ ভৱিষ্যতৰ প্ৰচ্ছায়া। শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ আমূল পৰিৱৰ্তন কৰি ব্যৱহাৰিক মূল্য থকা শিক্ষা ব্যৱস্থা প্ৰৱৰ্তনৰ জৰিয়তে ছাত্ৰ-যুৱকসকলৰ ভৱিষ্যত নিশ্চিত কৰিবলৈ সমাজৰ সকলো অংশৰ পৰা সহাৰিৰ প্ৰয়োজন। অন্যথা অচল হৈ ৰোৱা বৃহৎ সংখ্যক মানৱ সম্পদৰ ভাৰ কোনে ব'ব? সমাজৰ অনুভূতিশীল গাঁথনিতে কেনে ধৰণৰ প্ৰতিক্ৰিয়াৰ সৃষ্টি কৰিব বা যুৱ সমাজৰ চিন্তাধাৰাক কোন দিশে পৰিচালিত কৰিব সেই সম্পৰ্কে আন্তৰ্জাতিক বা আভ্যন্তৰীণ বিশ্লেষণ সমূহত সুস্থ চিন্তাৰ অনুপস্থিত দেখা যায়। সুস্থ সমাজ গঠনৰ প্ৰতিবন্ধকস্বৰূপ এই বিষয়বোৰক সচেতনমহলে চোকা নজৰত ৰখা প্ৰয়োজন।

ছাত্ৰ একতা সভাৰ সতীৰ্থসকলৰ সৈতে কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰাৰ পিছত "মহাবিদ্যালয় সপ্তাহ" অনুষ্ঠিত কৰিছিলোঁ। বিগত বছৰৰ দৰে এইবাৰো মোৰ বিভাগৰ তৰ্ক, কুইজ, ৰচনা, আকস্মিক বক্তৃতা আৰু কবিতা আবৃত্তি আদি প্ৰতিযোগিতাসমূহ সুকলমে চলাই নিবলৈ সক্ষম হোৱাৰ বাবে প্ৰতিজন সুৰেন দাস মহাবিদ্যালয়ৰ অংশীদাৰক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিলোঁ। মোৰ কাৰ্যকালত বিভিন্ন পৰ্যায়ত প্ৰতিটো পদক্ষেপতে দিহা-পৰামৰ্শ দিয়াৰ বাবে মহাবিদ্যালয়ৰ মাননীয় অধ্যক্ষ ড° নিশিকান্ত ডেকাদেৱ, অসমীয়া বিভাগৰ অধ্যাপক ড° জ্যোতিষ চন্দ্ৰ বৰ্মণদেৱ, মোৰ বিভাগীয় তত্ত্বাবধায়ক শ্ৰীবিষ্ণুজিত কলিতা, শ্ৰীঅমূল্য কলিতা দেৱৰ ওচৰত সদায়ে কৃতজ্ঞ হৈ ৰ'ম। ইয়াৰ উপৰিও মোক বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত সহায়-সহযোগিতা আৰু উপদেশেৰে কামত প্ৰেৰণা দিয়া মহাবিদ্যালয়ৰ সমূহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আৰু ছাত্ৰ একতা সভাৰ সমূহ সদস্যলৈ ধন্যবাদ আৰু কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলোঁ। লগতে মোক সহায়-সহযোগিতা আগবঢ়োৱা বন্ধু-বান্ধৱী সঞ্জীৱ, মাধৱ, কমলেশ্বৰ, ভৃগু, লুটফুৰ, ইকবাল, হেদায়েৎউল্লাহ, ব্ৰজেন, মামনি, মৃণালিনী, চৰিনা, ৰঞ্জু, মিনাক্ষী, ছফেদ, দীপু, কৰিম, আজিজুৰ, নয়ন, লভিতা আৰু জেৰিফালৈ মোৰ তৰফৰ পৰা ধন্যবাদ তথা মৰম যাচি প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিলোঁ।

"শত শত বস্তিৰে
জ্ঞানৰ দীপালীয়ে
জিলিকাব লুইতৰে পাৰ।"

শ্ৰদ্ধাৰে—
চৈয়দ ময়িদুল ইছলাম বৰা
সম্পাদক, তৰ্ক বিভাগ

English Section

"The English language is
a window
to the world."
-M.K.Gandhi

"Literature is a mirror to life;
It is viewed not as a mere
academic product, but as one
expression of the many sided
Activities of national growth."
-Arthur Comton Rickett

supplied a common and simple religion based on ethice-devotional codes and conducts. The upliftment of the backward classes and minimization of the rigour of Caste distinction are the most important social contribution of the Satra institution. The other social contribution of the Satra institution is its services to the tribal people of North East India during its long history of more than four centuries.

It is very interesting to note that the path of India's secularism as shown by Mahatma Gandhi appears to have been established long ago by Sankaradeva the vaisnavite saint of Assam. Sankaradeva was born in Assam to lay the firm foundations of the Assamese language literature, music, dance, drama, art and culture as medium of his faith. The religio-cultural renaissance of the entire Assamese community irrespective of castes and creeds, was possible due to the life-long activities of Srimanta Sankaradeva who was areal 'Guru' and the greatest of muss educator India has ever produced.

In fact, the neo-vaisnavite movement initiated by Sankaradeva worked wonders in the domain of bringing education, religious and ethical to the very door steps of the masses in an age when literacy was confined to the privileged and learning was essentially aristocratic.

The cultural life of Assam since the sixteenth century largely centred round the vaisnava movement and the Satra institutions. Indeed the Satra institution

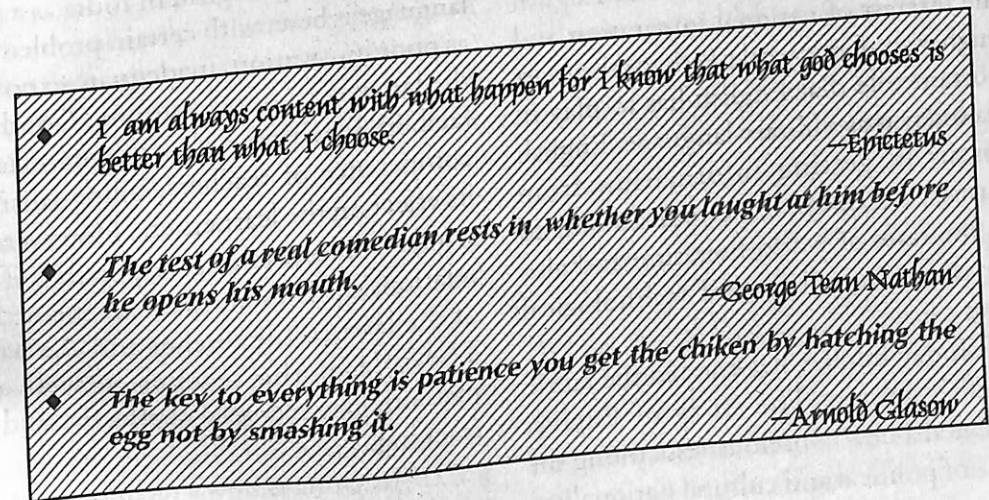
played the glorious role in spreading learning and education in medieval Assam. A Satra was a religious centre, a school and a library also. The Satras contributed considerably to the development of literature. Devotional lyrics, dramas and religious Kavyas were composed, dramatic performances were regularly held to entertain and enlighten masses. It became a custom with every Satradhikar to perform a play, composed by him on his accession to super worship. Biographies of Saints (Carit-puthis) and Satrachronicles (Satra vamsavalis) were important literary-cum-historical contribution of Satras.

Satras developed a school of classical dance and music in Assam. It was entirely religious in out look and motive. The art of wood and ivory carving was practised in Satras. In the religious atmosphere of the Satras, the art of book illustration by means of minature was assiduously developed by unknown painters. The institution of the village Namghar was the decentralized replica of the Satras. The Namghar was the centre of village activities. It was a village club and theatre. It exercised a close spiritual control over all members of the right community and kept them on the right track and prevented them from going astray. It was a village court, trials of disputes and crimes were held in it and the judgement pronounced by the elders of the village could not be disregarded, an excommunication could be decreed and nothing could be dreaded more than ostracism.

Through the twin institutions of Satras and Namghar Assamese society was neatly organized the moral tones of the people became high. The cultural renaissance initiated by Sankaradeva wrought inself in fulfillment in many ways and marked out a definite place for Assam in the cultural map of India.

The neo-vaisnavite movement built up a high level educated society in Assam through a continuous process of mass education carried forward and upheld by the Satras and Namghars following the foot-

steps of Sankaradeva the master artist of mass education. The most important aspect of the educational history of the medieval Assam is the growth and development of Assamese script, language and literature. It is Sankaradeva who has given a definite character to the Assamese language and made it a fit vehicle for expression of all shades of thought and feeling. Without the presence of Sankaradeva and his Satras the Assamese would not have become the medium for mass education in the middle ages. ●

Development of writing skill in English

Ali Akbar Hussain
HOD of English

Of all the languages in the world English deserves to be regarded as a world language. It is the world's most widely spoken language. It is the mother tongue of more than 320 million people, another 200 million use it as their second language. It is the common means of communication between the people of different regions. Prime Minister J. Nehru advocated for the use of English as the Associate Official language. The Indian Education Commission (1964-66) has also recommended the continuance of English in the interest of national integration and for higher academic work. Perhaps the most important role that English has to play in India today is as a library language. English helps us in getting information from "Journals, newspapers, periodicals and to have the taste of world literature and also gives vent to scientific and technological studies.

Today English has entered the fabric of India's culture. The study of English stimulated a new consciousness among the people of political and cultural nationalism and encouraged the quest for the true meaning of the Indian experience of history in relation to the west. For some Indians English becomes the instrument of

communication, others use it as a medium of deriving sustenance from the literature of the west and the third group of small minority use it as the medium of creative exploration. We need English for operational purposes in commerce industry, law, administration politics and education. And it is introduced in schools and college to enable our students to learn the four basic skills reading, speaking, listening and writing.

Teaching English in India as a second language is beset with certain problems such as poor motivation, inadequate exposure to the language, poor classroom conditions, lack of teaching aids and materials, incompetence of teachers, bilingualism and its effect on the learners etc. However, some whole while teaching is possible if right relationship is established in the attitudes of the learner, the teacher and the parents. The role of the teacher as well as his methodology is crucial in effective and good teaching.

Teaching is now a technology. A good teacher engaged six honest serving men the process. They are what, why, when, how, where and who. Regarding the role of a teacher we can say-

A poor teacher tells.

An average teacher explains.
A good teacher demonstrates.
And a great teacher inspires.
Moreover a good teacher has to perform the following duties-

Duties of Teacher

- (i) Planning
- (ii) Educating
- (iii) Organizing
- (iv) Supervision
- (v) Guiding
- (vi) Recording
- (vii) Evaluation
- (viii) Manipulating
- (ix) Relations.

The main thrust of this paper is to give focus on the mechanics of developing writing (composition) as a skill of communication which is very important in examination oriented system of education. We must give a serious thought to the mass failure and poor performance of students in English. Writing is the visual representation of speech. Learning to write a second language is not merely learning to put down on paper the conventional symbols of the writing system that represents the utterances one has in mind, but it is also a purposeful selection and organization of ideas, facts and experience. In other words, writing is a thinking process. It aims at compactness and precision in expression as well as grammatical, idiomatic and orthographic accuracy. We expect our students to master the elementary mechanics of written work,

viz. hand writing, spelling capitalization, punctuation, word order and sentence structure and construction before they are given a free hand to develop ease and fluency in writing. Development of the writing skill usually divided in to three process- Manipulation, structuring and communication. Manipulation consists in the psychomotor ability to form the letters of the alphabet. Structuring helps to organize the letters into words, the words into phrases and sentences. Communication is the ultimate goal. It is the purposeful selection and organisations of ideas for self-expression.

Keeping in mind the above, we may say that a writing course for the students : of intermediate level may consist of 1. Controlled writing, 2. Guided writing and 3. Free writing. Controlled writing concerns with structures, use of appropriate words, punctuation word order etc. Guided composition deals with ideas and facts supplied by the teacher for the students to express in their own sentences observing the mechanics of composition; In a free composition the teacher gives only the title and it is for the students to decide on the facts he should include in a logical sequence.

The main aims of a writing course are to train the students in expressing himself effectively in good English for this the syllabi of a writing course should include all kinds of letter writing, report writing, precis writing, story writing, paragraph writing etc. Some useful guidelines for composition work are-

1. It should cover widest possible range of kinds of writing.
2. The teacher must see the development in writing
3. No difficult exercise should be given.
4. Grammar teaching should be relevant to the needs of composition.
5. Composition work should draw on student's experience
6. Students should be encouraged to write and rewrite.

The class the teacher can take some useful task like-

- (i) Written work of limited length
- (ii) More Preparation for the class is needed.
- (iii) Guidance of the teacher is useful.
- (iv) Encourage the students to collaborate in the actual process of writing.
- (v) Allow cross checking of the task.
- (vi) Limit the complexity of writing course.

For the correction of student's composition, the teacher should take the following steps-

The teacher should use symbols in

REFERENCES :

1. Teaching English as Second language- C. Paul Verghese.
2. The English Teachers hand book- T.C. Baruah.
3. The Use of English -R. Quirk.
4. Teaching Technology for college Teachers -G. Vedanayagam.

the margin of the exercise book against the mistakes by marking 'S' for spelling 'T' Tense, 'C' for Construction, 'G' for Grammatical Error, etc. and also direct the student occasionally to consult a dictionary by using 'D'. Student's participation is necessary in correction.

Besides correcting the student's composition, the teacher should take practical step to remedy the weakness in writing. These weaknesses are-

- a) Inadequacy of lexical range.
- b) Misapplication of words or phrases.
- c) Grammatical faults.
- d) Mis-spelling.
- e) Faulty punctuation.
- f) Use of words that are outdated.

The main cure of the there weakness is reading contemporary English. Error analysis is essential for grammatical faults. Intensive drilling helps in this field. To sum up, word game, spelling game, graded exercises are some devices for the development of the writing skill. Story books, novels, dictionary; writings of great writers like Harry potter, Biblical English are helpful for creative writing. ●

ENVIRONMENTAL PROTECTION : LEGAL AND JUDICIAL PERSPECTIVES IN INDIA

Dr. Ripima Buzarbaruah
Prof. Deptt. of Pol. Science

The environment may be defined as the outer physical and biological system in which man and other organisms live as a whole. The entire system of environment include various components like, "rocks, minerals, soils, water, its lands and their present and potential vegetation, its animal life and potential for livestock husbandry and its climate." There is a close relationship between man and environment. It will not be an exaggeration to say that man is totally dependent upon environment for the fulfillment of his physical requirements. Changes in the ecological system takes place continuously through natural process and man's activities.² However, problem arises when population explosion, affluent society with unlimited wants, increased food production needs and some other related development result in the imbalance of nature.

The imbalance in nature has far reaching effects. Water pollution may cause health hazards to people. It may also result in the decrease in the productivity, loss of plants and animals etc. Similarly air pollution has adverse effects upon the quality of regional as well as global ecological system. Increased precipitation, smog, storms, in-

creased acidity of rain droplets are ascribed to air pollution. The consequences of noise pollution are multifaceted. Its impact is visible both on living beings and on non-living things. It may cause loss of hearing, stomach ulcer, mental illness etc. The cracks in the Khajuraho temple in Madhya Pradesh is reported to have developed due to sonic booms. The land pollution cause harm to human health, reduction in soil fertility etc. In this way, the adverse effects of the environmental degradation on human and other living beings. On eco-system, on weather patterns etc. have become a serious cause of concern. It is necessary therefore, to combat the evil effects of water pollution, air pollution, soil erosion, deforestation, loss of wild life, desertification etc. for the protection of environment.

Pollution of environment has become a world-wide phenomenon. That is why in recent times 'The Right to Healthy Environment' has been recognized as a "Third Generation" human right. Though after the second World war awareness among people regarding human environment began, the United Nations Conference on Human Environment was held in June, 1972 at stockholm. It declared.³

(a) Man has the fundamental right to freedom, equality and adequate conditions of life in an environment of quality that permits a life of dignity and well being; and

(b) Man bears a solemn responsibility to protect and improve the environment of present and future generations.

It adopted a resolution on institutional and financial arrangements that led amongst other things to the establishment of the United Nations Environmental Programmes.⁴ The United Nations General Assembly passed a resolution on December 15, 1972, emphasizing the need of active cooperation among the states in the field of human environment. The resolution has designated June 5 of every year as the 'World Environment Day' and has urged governments to undertake on that date world-wide activities reaffirming concern for the preservation and enhancement of the environment.

In the last decade of the 20th century, the United Nations Conference on Environment and Development (the Earth Summit) was held at Rio De Janeiro in 1992. Representatives of more than 170 countries participated in the Conference and committed their countries to environmentally sustainable development.⁵ The Rio Declaration stated "environmental protection shall constitute an integral part of the development process and cannot be considered apart from it."

As a signatory to the Stockholm Conference India is very much concerned

about the environmental issues. However, environmental conservation is not a new thing for India. Protection and cleaning up of environment was the essence of vedic culture. The theology prescribed for the worship of temple forests, trees and rivers. Description of trees, plants and wildlife and their importance to the community are found in the Vedas. Upanishads, Puranas and other scriptures of the Hindu religion.⁶

During the British period, the legislations for the wild life protection were limited to specific areas and species. In 1873, Madras enacted the first wild life statute for the protection of wild elephants. The Elephants Preservation Act of 1879, the Forest Act of 1878 and Wild Birds and Animals Protection Act, 1912 were other legislations which introduced the practice of closed hunting seasons, bag limits and permits.⁷

In India the forest Protection Movement was launched in 1920s. The Forest Satyagrahas of 1920s and 1930s were commenced against the British over the exploitation and commercialization of forest resources. It resulted in the demarcation of common forest lands and pastures as protected areas.⁸

The constitution of India underlines national commitment to protect and improve environment. Initially the Constitution of India did not contain any specific provision for protection of environment. However, the 42nd amendment of the Constitution added provision for protection of environment. The Constitution makes two fold provisions.⁹ On the one hand it gives

directives to the states for the protection and improvement of environment and on the other, it casts a duty on every citizen to help in the preservation of natural environment. Article 48 A states: "The state shall endeavour to protect and improve the environment and to safeguard the forests and wildlife of the country". Similarly, Article 51 A (g) of part IV A of the constitution has made it a fundamental duty of every citizen of India to protect the environment. This article provides: It shall be the duty of every citizen of India to protect and improve the natural environment including forests, lakes, rivers and wildlife and to have compassion for living creatures.¹⁰ "The provisions of the constitution empower the government to take legislative and administrative measures to protect, preserve and improve the quality of environment.

Article 21 of the constitution of India guarantees the right to life. The supreme court through its wisdom and activism has expanded this right. The judiciary in a number of cases has laid down the right to healthy and pollution free environment as part of the fundamental right to the life under Article 21. In the case of Subhash Kumar vs. State of Bihar¹¹ the Supreme court explicitly recognized that right to wholesome environment is included in Article 21. The Court held: "Right to life is a fundamental right under Article 21 of the constitution and it includes the right of enjoyment of pollution free water and air for full enjoyment

of life. If anything endangers or impairs that quality of life in derogation of laws, a citizen has right to have recourse to Article 32 of the Constitution for removing the pollution of water or air which may be detrimental to the quality of life." Such judgement has opened a new frontier in Article 21.

Apart from the Constitutional provisions a number of statutes were enacted in India. Even before the framing of the Constitution of India some statutes were enacted during British rule. There are various provisions in the Indian penal Code of 1908, which are concerned with environment and have been declared as offences. e.g., i) fouling of water of public spring or reservoir rendering it less fit for the purpose for which ordinarily used (Section. 277); ii) making atmosphere noxious to health (Section. 278) iii) public nuisance (Section 290).¹² etc.

Some special laws were also enacted for the protection of environment. Mention may be made about the Factories Act. 1948; the Insecticides Act 1968; Motor Vehicles Act. 1939 etc. After 1972 the Parliament of India has enacted several laws which are directly concerned with pollution and environment. Some of these laws are¹³ - Water (Prevention and control of pollution) Act, 1974. The air (Prevention and Control of pollution) Act 1981; The Forest Conservation Act, 1880 the Wild Life protection. Act 1972 and the environment (Protection) Act 1986.

The Parliament of India has passed the Environment (Protection) Act. 1986 with a view to giving effect of the decisions

of the Stockholm Conference, 1972, relating to the protection and improvement of environment and the prevention of hazards to human being creatures and plants and property.¹⁴ The Act also prescribes that any person who fails to comply or contravenes any provision of the Act shall be punishable with imprisonment for a term up to 5 years or fine up to 1 lakh Rupees or both. Thus, legislations set down a framework for making decisions which can assist in environmental protection.

It has been observed that judiciary has been performing commendable activities through a series of judgements. The judiciary has in many public interest litigations ingresses into fields traditionally reserved for executive, mainly in the cases when and where the courts have found the executive response missing or deficient. The Dehradun Quarrying Case¹⁵ is typical example of judicial activism. In this case the Supreme Court decided to close the operation of some of the lime stone quarries in the Dehradun Valley and some others has to consider, balance and resolve competing policies including need for developmental and environment protection. In this case the judiciary tried to fill the administrative vacuum by assuming administrative activities.

The judiciary also tries to make up the gaps of legal vacuum. In the Sriram Gas Leak case the Supreme Court propounded a novel approach in the context of imposition of liability in case of leakage of dangerous material from industrial undertak-

ings. In this case the Supreme Court adopted a strict approach having in view disastrous consequence of leakage of MIC gas from the Union Carbide Plant in Bhopal and refused to follow in totality the rule of strict liability as laid down in *Rylands vs. Fletcher* and evolved the rule of absolute liability.¹⁶ In this context Justice Bhagawati observed. "Law has to grow in order to satisfy the needs of fast changing society.... As new situations rise the law has to be evolved in order to meet the challenges of such new situations. Law cannot afford to remain static. We have to evolve new principles and lay down new norms which adequately deal with new problems which arise in a highly industrialized economy."

It is also worth-mentioning that the activity of judiciary is not limited on imposition of fines and penalties for breaches of environmental law but it also emphasizes on positive time bound actions. The order of the Supreme Court in *M.C. Metha's*¹⁷ case that the petitioner who was a social activist and waged a lone and valiant fight against a joint enterprise, should be paid Rs. 10,000 by the enterprise as a token of appreciation of his work. It may be expected that such judgements will encourage people to seek judicial intervention for enforcement of environmental laws.

Thus, it is beyond doubt that in India there are enough laws for regulating and protecting of environment. In the absence of efficient and effective legal measures, the declaration of the right to clean environment would have been futile. The

Indian judiciary also has shown unprecedented dynamism. However, law itself is not enough to bring about changes as expected. Moreover, in the case of implementation though the courts have showed much activism regarding the environmental issues; it also cannot be denied that long delay for the final disposal of the cases virtually mitigate the result of such prosecution. It is necessary therefore, to make the pollution control boards self sufficient¹⁸ Awareness among people regarding the environment problems

and their necessary protection will help to solve the problems related to environment. The indifferent attitude people towards nature has made environment vulnerable to attack. It is necessary therefore, to impart environmental education to the students. The ultimate goal of environment education is action : action to improve the environment, prevent its degradation and sustain its well being.¹⁹ Awareness among people regarding their surrounding will make legal and judicial interventions more fruitful. ●

NOTES AND REFERENCES

1. Thakur, Kailash (1999), Environmental Protection. Law and Policy in India, Deep and Deep Publications. New Delhi, p.1.
2. Ibid, p.2.
3. Diwan, Paras and Peeyushi Diwan (1997). International Efforts of Environmental protection in Diwan Paras and Peeyushi Diwan (ed) Environment, Administration, Law and Judicial Attitude, Deep and Deep, New Delhi, p.22
4. Bell, Stuart and Donald McGillivray, (2001), Environmental Law, Universal Law Publishing Co. Pvt. Ltd. Delhi, p.95.
5. Sehgal B.P. Singh (ed), (1999) : Human Rights in India, Deep & Deep publication, New Delhi, p. 437
6. Tiwari, B.N. (1989) : Hindu Culture and Ecology, In Gautam Sharma(ed). Environmental Man and Nature, Reliance, New Delhi, pp.23-27.
7. Supra, note 1, p.111
8. Supra, note 3, p.8
9. Ibid, p. 47
10. Pandey, J. N. (1996) Constitution Law of India, Central Law Agency, Allahabad, p. 313.
11. Supra, note 1, p.355
12. Saxena, R.N. (1990) : The Indian Penal Code, Central Law Agency, Allahabad.
13. Supra, note 3, p.37
14. Ibid, p. 95
15. Rural Litigation and Entitlement Kendra, Dehradun v. State of U.P. AIR 1988 SC 2187.
16. Supra, note 1, p.357
17. M.C. Mehta v. Union of India.
18. Pollution Control Board can prosecute but cannot punish.
19. The Green Action Guide, p. 1

The Changing World Order

Mr. Ramen Medhi
Deptt. of Pol-Science

On 9 November 1989, jubilant East German demonstrators stormed the Berlin Wall and started to dismantle what had become the chief symbol of the cold war era. By the spring of 1990, during the Kuwait crisis which was the construction of a broad international alliance to confront Iraqi aggression then President Bush of the USA was able to proclaim the emergence of a "New world Order. In November 1990, representatives of the Warsaw Pact & NATO, the end of hostilities, officially closing the question arises— What is the cold War?

A 'Cold' war (The term was Walter Lippman in 1944) is a state of protracted and extreme tension between countries or rival alliances that stops short of all out war. The term is most commonly associated with a period of political, economic, cultural and military rivalry between the 'capitalist' western bloc and the 'communist' eastern bloc and thus between the US and Soviet Superpowers. This period is usually seen as having started in 1947 with the establishment of the so called 'Truman Doctrine', although some

trace it back to the 1945 Potsdam Conference, or even to Western intervention against the Bolsheviks during the 1918-21 Russian 'Civil war' Although the war was 'cold' in the sense that the adversaries avoided direct confrontation, covert operations and proxy warfare were a feature of the period. Renewed superpower tension associated with the US military buildup under Reagan is often referred to the second cold war (1981-90)

The birth of the post-cold-war world was accompanied by a rivalry that extended across the globe and led to a nuclear build up that threatened to destroy the planet. As communism collapsed in eastern Europe, and Soviet power was in retreat both domestically and internationally, 'One World' speaking with 'One Voice' appeared to have come into existence. The 'new world order', at least as envisaged by President George Bush, was going to be based not on ideological conflict and a alliance of terror, but on a common recognition of international norms and a standards of morality. Central to this emerging world order was the recognition

of the need to settle disputes peacefully, to resist aggression and expansionism, to control and reduce military arsenals and to ensure the just treatment of domestic populations through respect for human rights. What is more the post-cold-war world order appeared to pass its first series of major test with ease.

Iraq's annexation of Kuwait in August 1990 led to the construction of a broad western and Islamic alliance which through the Gulf war of 1991, brought about the expulsion of Iraqi forces. The disintegration of Yugoslavia and Croatia, saw the first use of the conference on security and Cooperation in Europe (CSCE) (renamed the organisation for security and co-operation Europe (OSCE) in December 1994) as a mechanism for tackling international crisis, leading to hopes that it would eventually replace both the Warsaw pact and NATO. Although the superpower hostile since its creation at the Helsinki Conference of 1975, it was the CSCE Heads of government meeting in Paris in November 1990 that produced the treaty which brought a formal end to the cold war. However, the early promise of international harmony and co-operation quickly proved to be illusory as new forms of unrest and instability rose to the surface.

In many ways, the Linchpin of the hoped-for new world order was the USA. A bipolar world order had given way to a

unipolar one, with the only power with the military capacity and political authority to intervene effectively, playing the role of the 'World's police force'. This was demonstrated by Desert Storm, the military expulsion of Iraq from Kuwait and by US intervention in Somalia in 1992, which was design to curb Warlord-initiated conflict and restore aid supplies. Moreover, the USA unlike easier hegemonic powers was wedded to the principles of liberal democracy, and so was more concerned with the spread of political freedom and market capitalism than it was plunder and conquest. A trend towards democratization, encouraged by the USA, in parts of the world such as Latin America and Asia where authoritarianism had previously reigned, supported this view.

There are several reasons, however, for questioning this image of USA sponsored international fraternity and world peace. In the first place, there are those who like Noam Chomsky (1994), challenge the idea that the USA is a disinterested world power and doubt that there is anything 'new' about the new world order. For example, the anti-Iraq coalition of 1990-91 perhaps only reflected the fact that US and brother western concerns about oil supplies coincided with regional anxities amongst Islamic powers such as Syria and Saudi Arabia about a "Greater Iraq". In other words, rhetoric about

international law and national sovereignty merely camouflaged power politics and pursuit of national interest. The very idea of a new world order might, indeed, be a piece of historical engineering aimed at safeguarding US interests and maintaining the USA & mastery of the global economy.

There are also doubts about the capacity of the USA to play the role of world's police force, even if this were thought to be desirable. In the first place, preponderant nuclear power does not always translate into effective military capacity, as was demonstrated by the USA's failure in Vietnam in the 1970's and its embarrassed withdrawal from Somalia in 1995. At a deeper level however, it is questionable whether the USA has the economic resource to sustain its global role, particularly in a context of relative decline highlighted by the economic of Japan and Germany.

Further, stresses within the new world have been generated by the releasing of tensions and conflicts that the cold war had helped to keep under control. The existence of an external threat (be it international communism or capitalist encirclement or religion extremism) promotes internal cohesion and gives societies a sense of purpose and identity. To some extent, for instance, the west defined itself through antagonism towards the East, and vice versa. There is evidence that in many states, the collapse of the

external threat has helped to unleash centrifugal pressures, usually in the form of racial, ethnic and regional tensions.

The recent dramatic changes of the political scenerio in Afganistan and Iraq clearly indicate American's dominance in world politics. Specially, AmERICANS intervention on Iraq's sovereignty is not a good sign. Even UN opposed American-led aggression on Iraq in the name of suppression of the international terrorism. No doubt international terrorism today is a tremendous challenge to the world community. But American's double-standard role in this regard can not be supported. American's intervention on Iraq's sovereignty is quite obvious. They actually continue to control their domination on oil-field in the gulf countries. That is why, countries like Russia, China, India, France etc. opposite America's aggression on Iraq.

As opposed to the world being policed and orderly, the emerging international scense seems to be typified by lawlessness and inaction; it appears to resemble more a new world disorder. This may indeed, be the natural condition of a multipolar world order. Where as bipolarism is structured, albeit by mutual hostility, multipolarism creates more fluid and less predictable conditions in which major actors are unclear about their roles and responsibilities. Thus the USA, a German-led Europe, Russia, Japan and

Asian 'Tigers' China and possibly the Islamic world are all engaged in redefining themselves as international actors freed from the straightjacket that superpower rivalry imposed. However, the very instability of post-cold war politics illustrates its transitional character. The USA-USSR superpower period may have

passed, but a new and stable world order has yet to come into existence. The central question is whether this order will come about through cooperation, engineered by international bodies such as the UN and the EU, or whether it will be imposed through economic domination and military force. ●

Reference

Chandra Prakash & Arora

Prem- International Relations.

Malhotra Vinoy Kumar- International Relations.

Bayles John & Smith Steve : The Globalization of World Politics, Oxford.

Chomsky Noam- The Changing World Order

GEOGRAPHY - ITS SIGNIFICANCE OF STUDY IN SECONDARY LEVEL

Mr. Jayanta Kr. Das
Prof. Deptt. of Geography

"Geography" is a combination of two words ; 'Geo' (means the earth) and 'Graphic' (means to study). So, 'Geo' and 'Graphic' have come to be known as Geography that means the study of the earth. In ancient times Geography was nothing but a catalogue of names of rivers, mountains, seas, oceans, lakes, coasts, cities etc. Geography was recognised as a description of the world and its inhabitants. But now Geography is not merely a description and interpretation of the surface of the earth. Many changes have been taken place in the field of geographical study. Today Geography studies the earth as the home of man. It studies not only about the earth but also the economic activities of people on the earth's surface. It attempts to find out the relationship between man and his environment. In other words, scientifically it studies man's adaptation to the environment in which he lives and works. The main aim of Geography is to analyse systematically the man-environment relationship. But both man and environment are changeable. So, we may say that Geography is a dynamic science.

In present day situation, Geography

has a great significance of study in the secondary level of education. Earlier Geography was a compulsory subject like Assamese, English, General Science, Mathematics etc., but, at present, it is included in the syllabus as an elective subject. If he wants, a student can offer the subject from class VIII onwards. But in today's world of science and technology Geography has also occupied a prominent place as a main subject.

Today, most of our school students don't know the location of their own nation, state, district, village or town. They don't know about the different human races and communities, rivers, hills, beels, wild-life sanctuaries and various resources like agriculture, minerals, forest, soil etc. Some of them even can't name the districts of Assam, Geographical definitions of hill, mountain, Plateau, lake, sea, port, coast, district, village, sub-division etc. are out of their knowledge. Most of them perhaps, have not heard the name of Kaziranga, Manah, Pobitara etc. But thorough knowledge of all these is of vital importance for each and every student. Without the fundamental knowledge of Geography the very basis of the educational life of the

students would not be sound. Their feelings and personalities would not be developed without them.

Childhood is the rock on which students build their future. Afterwards he may engage himself in various fields, like administration, industry, trade & commerce and agriculture etc. But before that he must possess geographical knowledge. To be an administrative officer in near future one must study Geography, because special emphasis is given on geographical knowledge in all competitive examinations. To practice agriculture in a scientific way, he must know the condition of soil, climate, temperature, rainfall and the art of applying the pesticides, insecticides, chemical fertilizers and other agricultural implements. Otherwise, it would not be fruitful. Knowledge of Geography is also important to set up industry. Because the factors favourable for industry like raw materials, climate, power, transportation etc. depend on geographical knowledge. On the other hand, to be a trader one should know the location and frontier of different countries, distribution of resources and so on and so forth. In other

words, those who don't acquire geographical knowledge may have to go through different problems.

Study of map is the most important teaching aid to study Geography. To get a proper knowledge about a place, the study of map is a must. That is why, besides geographers, traders, tourists, armies, entrepreneurs all use maps. But, it is a matter of sorrow that the knowledge of studying maps wants in the students. Most of them have not any idea, even about their birth place and its surroundings. Most of our students of secondary level may not reply immediately to a question, where is London or Allahabad? For this plight of the students we can't make them responsible. If they had studied the subject as compulsory one, such a case wouldn't be happened.

So, a systematic study of Geography is necessary from school level and it should be included as a compulsory subject. So, keeping in view the future life of our students, thinking about the rich cultural heritage of Assam, let this subject be included in the syllabus as a compulsory one. If the concerned authority takes necessary steps, Geography will again get a prominent position in the syllabus as earlier. ●

A Short Story of Computer

Mrs. Binita Das

Prof. Deptt. of Education

Computer have began to play a very important part in our everyday life. Recently it has emerged as a very important instructional media. Almost everywhere, we find the use of computer. It has influenced the whole world only because of its accuracy, speed and delegece It has mass storage capacity to keep information permanently. The computer today is a result of man's progress in making calculating devices over many many years. Let us see how and where it started and who were those persons who invented the machines.

The Abacus :

Probably the first instrument that was used for of helping man in making calculations was the abacus. Simple abacuses have been in use since 350 B.C. It was the Chinese who really used it for big calculation around 1200 A.D.

Blaise pascal's Adding Machine :

This machine was invented by a franchman called Blaise Pascal. It was made up o gears, something like the inside of a hand-wound watch. This was a big improvement and pascal was only 19 years old when he invented the machine. We still use adding machines based on the same principles as Pascals.

Leibrity's Calculator :

Pascals adding machine was an

improvement over the earlier machines that were being used. But it was not enough because it could only add. In 1694 a German called Gottfried Leibnitz improved on Pascals machine. His machine was able to devide and multiply as well as old and substract.

Let see if something is good, man is always looking for ways to make it better.

Charles Babbage :

Now we are going to mention a person who is known as the father of computer. The first person who thought about this machine was an Englishman called Charles Bebbage. But unfortunately, there was nothing on which his machine could run computers run on electricity and in 1834 A.D. when Babbage invented computer, electricity had not been discovered. He thought about this machine which he called the analytical engine, a good hundred years before the first computer, as we know it was made.

Generally people come to understand the many use of electricity only around 1850. Again men started looking for ways to use electricity to help him with counting and storing information, Because there was a vast difference between electric and non electric machine, like a hand fan and a electric fan.

Harman Hollerith :

The person who used electricity for calculating and recording of data successfully was Harman-Hollerith of the USA In 1889 he used electricity in his machine and capable of reading with numbers and letters, working on numbers

and giving out letters and numbers.

Afte him, from the 1940's onwards, we have had machines that work on electricity and process just about anything that we want them to.

This is a very short history of the present day's most powerful machine computer. ●

◆ *Doing good to others, is not a duty. It is a joy, for it ineroases your own health and happiness.*

—Zoroaster

◆ *Some people are always grambling that roses have thorns. I am thankfull that thorns have roses.*

—Alphonso Karr

◆ *Four qualities are a must for a good officer- ability, clean hands, patience and impartiality*

—William penn

BIODIVERSITY AND IT'S CONSERVATION

Miss Bharati Medhi
Prof. Dept. of Geography

The knowledge of biodiversity bears importance for the human beings. The word 'Biodiversity' is the combination of the words 'bio' & 'diversity', where 'bio' means living beings and 'diversity' means varieties. Therefore, biodiversity refers to varieties of living beings or wide range of species of an area. World Resource Institute has defined biodiversity as a variety of world organism including their genetic diversity & assemblages. Therefore, the concept reflects interrelations between gene of species & the ecosystem, as gene are the components of species and the species are the components of the ecosystem.

Biodiversity of the world shows 350,000 estimated species of plants including algae & eleven million estimated species of animals. India, being a part of oriental Zoogeographical realm, is rich in biodiversity, as 15000 floral species, 6700 insects, 89,000 species of animals, 6500 other invertebrates, 2500 fishes, 140 amphibious, 420 reptiles, 1200 birds & 340 mammal species have been discovered. In spite of these known species there may be hundreds of other species which are awaiting discovery. The Himalayas N.E. India & western Ghats are the homes of

all the above mentioned organisms.

Biodiversity plays an important role by (i) Enriching soil (ii) Maintaining water cycle, recycle etc. (iii) Maintaining climate. (iv) Processing waste materials into nutritious ones. (v) Providing food & medicine (vi) Providing raw materials for industries, building materials etc.

Moreover, its a part of the ecosystem within which all forms of life are interwoven. Therefore, health & wealth of a nation is measured in terms of its biodiversity. But biodiversity has been under tremendous pressure because of the increasing rate of population growth. It is estimated that the earth surface is loosing one species every year & the loss of species has direct implications on their habitat which in turn affect human society, as we all are interdependent. There is a continuous transformation of energy from one level to another in the form of food, which we call food chain. So, loss of species may put a break in the chain that may lead to the destruction of ecological balance.

Due to the above causes there is a need of conservation of biodiversity. The word "Conservation" refers the proper management of human use of resources, so

that it may yield greatest sustainable benefit for the present generation and can maintain the needs of the future generation. To conserve biodiversity of India our Government has taken some important measures. These are :

(i) To conserve wild life Govt. of India has developed several national parks, wild life sanctuaries and biospheric reserves. The country has 89 national parks & 447 wild life sanctuaries.

(ii) Wet land conservation programmes have been taken by the Indian

Government.

(iii) Government has adopted several afforestation policies.

(iv) To reduce. pressure on forest government has adopted social forestry schemes.

Though government has adopted the above measures, its success depends on us we the people should learn to live in harmony with nature and this is the one & only easiest method of conservation of Biodiversity. ●

References

- (i) Class X Social studies (C.B.S.E.)
- (ii) Monorama Yearbook 1998
- (iii) Biogeography by Robinson.

SHAKESPEAREAN TRAGEDY

Brajen Malakar

T.D.C III year

Shakespearean tragedy is the main conforms to the definition of tragedy given by Aristotle, but it violates the principles of the greek philosopher in one important respect and it is that the action is not at all serious. There is an admixture of the comic to provide dramatic relief. In this respect Shakespeare was only holding the mirror upto nature in which joys and sorrows, tears and smiles come alternatively.

Shakespeare has left behind him a number of great tragedies written during different periods of his literary career. But Hemlet, Othello, Macbeth and King Lear are his greatest creations and all discussions on his tragic art centres round these plays. The theme of Shakespearean Tragedy is the struggle between good and evil resulting in serious situations and disturbances, sorrow, suffering and death. It depicts men and women struggling with evil but through their heroic struggle we realise the immense spiritual potentiality of man. It is for this reason that it never leaves behind a depressing effect, rather it soothes, consoles and strengthens. That is why we find a hero like Hemlet fighting bravely against all kinds of odds and ultimately earning glory even through his death.

The Shakespearean tragedy is pre-eminently a story of one person or at most

two persons, the hero and the heroin. It is only in the love tragedies like Romeo and Juliet and Antonoi and Cleopetra that the heroin is the as much centre of action as the hero. There are no doubt that other characters are introduced but the attention always focused on the hero. The tragic heroes are all conspicuous persons who stand in a high degree of special position. They are either king or princess or great military generals indispensable state. Thus Hemlet is the Prince, Lear is a king, Macbeth belongs to a royal family and Othello is a great warrior and brave general. Shakespeares conception of tragedy is medieval and so he is not concern with the fault of common men with their sorrows and sufferings. These exalted personages suffer greatly and so we find Macbeth after the murder of Duncan suffering the tortures of hell, Othello suffering from the madness of jealousy, Lear going mad and Hemlets soul is torn within. The hero is such a important personality that his fall affect the welfare of a whole nation or empire. When he falls suddenly from the height of earthly greatness, it produces a sense of the powerfullness of man and the omnipotence of fate. This is one of the ways in which Shakespeare introduced an element of universality in his tragedies.

Shakespearean tragedy contains a hero who is a person of high degree and is of an exceptional nature. He has some passion or obsession which becomes his guiding force for which there is a strong tendency in him to act in a particular way. Bradley refers to this as the tragic flow of the Shakespearean hero. Thus Macbeth has a vaulting ambition, Hemlet has noble in action, Othello is credulous and rash in action and Lear suffers from the folly of old age. It is in this sense that 'Character is destiny' is true of Shakespearean Tragedy. The calamities that the tragic hero has to face are created by his own fault of character. He is a man of exceptional nature but all his qualities are wasted because of this one flow. At the close of the tragedy, the evil is defeated but at the cost of much that is good and admirable. Thus in Hemlet not only Claudius dies but also many other good and innocent people meet with meaningless destruction. This is called Tragic Waste which is an important aspect of Shakespearean Tragedy.

As a matter of fact the characteristic deeds of the hero are influenced by three additional factors. The first is some abnormal condition of mind as insanity, the samnambulism or excitable imagination resulting in strength and fearful conditions of the mind. Thus, king Lear suffers from insanity, Macbeth has hallucination and lady Macbeth walks in her sleep. Hemlet has no any distinct abnormality in his mind but his actions, thoughts and behaviours often border on the insane and abnormal level.

The second factor is the presence of the supernatural in the form of ghosts of Hemlet's father which has an objective existence and as it gives a confirmation and distinct form to the inner working of the heroes mind. In Macbeth we find the witches as well as the ghosts of Banquo which play significant parts in causing the tragic denouement. The third factor is chance and accident which plays a prominent part. Such chance happenings always worked against the hero and hasten his downfall. Of course, in Hemlet the play this factor is not as prominent as it is in other tragedies like Romeo and Juliet, Antonio and Cleopetra etc. Macbeth is without such chance events to determine the course of action.

The action of Shakespearean tragedy always develops through conflict which is both external and internal. Thus there is conflict in Macbeth between ambition and loyalty, Othello.

Suffers between jealousy and love of the heroes. Suffering is terrible and heart rendering and arouses the emotion of pity and terror, two essential tragic emotions according to Aristotle. Thus Shakespearean tragedy becomes cathartic since it purges the readers of the emotions of pity and terror.

One definite and clear impression which Shakespearean tragedy creates is that human being, however grate they may be, are not the makers of their own destiny. We constantly feel that there is some

ultimate power working through the tragic hero, influencing him from within and without making him act in a particular manner and driving him to his doom. But one thing Shakespeare makes very clear and it is that this ultimate power is moral and just. Of course, there is no poetic justice in a Shakespearean tragedy and so we find Lear and Othello out of all proportion to their faults just as Hemlet does for a minor fault of his character.

Poetic justice is of course not a fact of life also and so Shakespeare the realist does not introduce it in his tragedies. In short Shakespeare's tragic vision is solemn, terrible and convincing in its reality. The suffering of Hemlet represents the struggle of a noble man against his destiny and although that suffering is terrible but it is true to life. Shakespearean tragedy is ultimately the story of glorification of the human mind and soul. ●

Every duty is holy and devotion to duty is the highest form of worship of God.

- Swami Vivekananda

PERSONALITY DEVELOPMENT

Syeda Jilima Begum
T.D.C III year

THEME :

How to Get Whatever You Want.

[Success in the power of believing and achieving; without it, you are doomed to constant failure. With it, your success is assured ; you will get whatever you want. In fact, the sower of having full faith in the basis of all the great religions. Psychologist have proved that whatever the mind can conceive and believe, man can achieve]

The people who fail frequently get discouraged, and quit trying before they find out that failing is a learning necessary to success. Failure is a stepping-stone towards success. This experience will enable you to reach your golden goal in spite of all obstacles, all handicaps, all difficulties, all defeats.

Success is the power of believing and achieving, without it, you are doomed to constant failures. With it, your success is assured ; you will get whatever you want. In fact, the power of having full faith is the basis of all great religions. William James, the famed. Philosopher and Psychologist of Harvard University, who was acknowledged as probably the greatest thinker of modern times, constantly taught

that "belief creates the actual fact." Often failing in any task leads to frustration. If you believe you can do nothing, you will achieve nothing. Ex nihilo fit (Nothing comes out of nothing) of course, disbelief is power unused, and unused power accomplishes nothing. Some people have the habit of making castles in the air and start living in them. Friends ! by giving above statements, we like to tell you that dreaming about bricking up the airy castle in easy but to get success needs intelligence and industry.

There is one Psychological technique by which you can give instructions to your sub conscious mind so that it will use its cybernetic (goal reaching) power to materialize in your life **WHATEVER YOU WANT.**

How strong is the power of intense belief? Well, it multiplies personal power. Here are some exact figures. Three men were given the same test. It was a physical test to measure on an accurate grip- meter the strength of the physical grip in the hands of these three men.

The average grip of these three men under normal conditions was 101 pounds. Then the three men were put under

hypnosis and it was impressed, into their subconscious minds that they were cry week ! very week ! very week ! that their grip was very feeble. When they were given the grip test again their average grip was only 29 pounds. Because they believed (under hypnosis) that they were very weak, they actually lost more than two-thirds of their strength. Then while still under hypnosis, these some three men were impressed through suggestions on their sub-conscious mind - that they were men of "great strength - very strong super men! with a powerful grip."

They were given the same grip test again and because they believed (under hypnosis) that they were very strong their average grip was 141 pounds ! BELIEF alone increased the strength of their grip 40% above normal.

If intensely believing can give you five times more physical power, just think how can more you intense belief will multiply your positive personal power. There is no meter, no mechanical means of measuring the tremendous increase you will get in positive personal power. When you intensely belief, you will get what you want in life. The definite proof is that everyone who has ever succeeded has intensely believed he would succeed and the degree of success has been in direct

proportion to how intensely each person really believed that he would succeed.

The power of intensely believing has miraculously improved the lives of well-known people like Benjamin Franklin who was American's first self made man. Study the great religions and you will find the one thing what all have in common is the need for and the power of intensely believing.

(i) Buddha taught, "All that we are is the result of what we have thought (intensely believed)."

(ii) Confucius taught "The way of a superior man is virtuous, he is free from anxieties swashes he is free from perplexities ; bold ; he is free from fear."

The Quran emphasises the need for and power of believing. So, it shows that everybody throughout all history can't be wrong.

The element of man's successor failure in any direction are within himself. The most important study is that which gives a true insight into the qualities which go to make up our character, personality and ability. It is quite impossible to reach our highest state of ability and usefulness until we have learned to know the positive and negative sides of our nature.

We should not forget that there is a silver lining in every cloud, and so we should be optimistic always. ●

Teaching Staff

Principal : Dr. Ramen Talukdar, M.Sc, Ph.D

Deptt. of Assamese :

1. Prof. Dr. (Ms) L. D. Barua, M.A, Ph.D. (Selection Grade Lecturer) (Head)
2. Prof. (Ms) G. Deka, M.A (Double), M.Phil (Selection Grade Lecturer)
3. Prof. Dr. J.C. Barman, M.A., Ph.D. (Selection Grade Lecturer)
4. Prof. B.K. Sarma, M.A (Sr. Lecturer)
5. Prof. (Mrs.) R. Thakuria, M.A (Lecturer)

Deptt. of Economics :

1. Prof. S.C. Choudhury, M.A, B.Ed. (Head)
2. Prof. (Ms) A. Deka, M.A (Sr. Lecturer)
3. Prof. (Ms) M.K. Devi, M.A (Sr. Lecturer)
4. Prof. A. M. Choudhury, M.A (Lecturer)

Deptt. of Education :

1. Prof. (Ms) B. Goswami, M.A (Head)
2. Prof. Dr. (Ms) B.P. Talukdar, M.A, Ph.D. (Sr. Lecturer)
3. Prof. Dr. P. Das, M.A (Sr. Lecturer)
4. Prof. (Mrs) B. Das, M.A (Lecturer)

Deptt. of English :

1. Prof. A. A. Hussain, M.A, B.Ed. (Head)
2. Prof. (Ms) M. Barua, M.A, B.Ed, M.Phil (Selection Grade Lecturer)
3. Prof. (Mr) B. Kalita, M.A (Lecturer)

Deptt. of History :

1. Prof. P.K. Saharia, M.A (Double), B.Ed.
2. Prof. N. Kalita, M.A. (Lecturer)
3. Prof. A. Kalita, M.A (Lecturer)

Deptt. of Political Science :

1. Prof. (Ms) N. Chaliha, M.A, M.Phil (Head)
2. Prof. (Ms) A. Sarma, M.A (Sr. Lecturer)
3. Prof. Dr. R. Buzarbarua, M.A, LL.B. (Sr. Lecturer)
4. Prof. R. Medhi, M.A (Lecturer)

Deptt. of Linguistics :

1. Prof. M. Das, M.A (Lecturer)

Deptt. of Folklore :

1. Prof. M. Kakati, M.A (Lecturer)

Deptt. of Mathematics :

1. Prof. R. Das, M.Sc. (Lecturer)

Deptt. of Geography

1. Prof. J.K. Das, M.A, B.Ed. (Lecturer)
2. Ms. B. Medhi, M.Sc.

Deptt. of Logic & Philosophy :

1. Prof, (Miss) S. Kalita, M.A (Lecturer)

Non-teaching Staff

1. Sri Ghanashyam Hatkhowa, B.A, UDA
2. Sri Harkumar Das, LDA
3. Sri Ramesh Ch. Oza, B.A, LDA
4. Sri Manik Hatkhowa, Grade IV Employee
5. Sri Binod Das, Grade IV Employee
6. Sri Ratan Baruah, Night Chowkidar
7. Sri Kamal Krishna Das, Grade IV Employee (PT)

Library Staff

1. Sri Hirendra Nath Bhattacharya, B.Sc.(H), M.L.I.Sc, Librarian
2. Sri Bipul Ch. Mahanta, B.A, Library Assistant
3. Sri Surya Bharali, Library Bearer

পাঠদানৰ অন্তত অধ্যাপিকাৰ সৈতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ একাংশ

পুথিভঁৰালত অধ্যয়নৰত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ একাংশ